

ЕВРОПСКА
КОМИСИЈА

Брисел, 4. 11. 2025.
SWD(2025) 755 коначна верзија

РАДНИ ДОКУМЕНТ КОМИСИЈЕ

Извештај за Србију за 2025. годину

који прати

**САОПШТЕЊЕ КОМИСИЈЕ УПУЋЕНО ЕВРОПСКОМ ПАРЛАМЕНТУ,
САВЕТУ, ЕВРОПСКОМ ЕКОНОМСКОМ И СОЦИЈАЛНОМ КОМИТЕТУ И
КОМИТЕТУ РЕГИОНА**

Саопштење о политици проширења ЕУ за 2025. годину

{COM(2025) 690 коначна верзија} - {SWD(2025) 750 коначна верзија} -
{SWD(2025) 751 коначна верзија} - {SWD(2025) 752 коначна верзија} -
{SWD(2025) 753 коначна верзија} - {SWD(2025) 754 коначна верзија} -
{SWD(2025) 756 коначна верзија} - {SWD(2025) 757 коначна верзија} -
{SWD(2025) 758 коначна верзија} - {SWD(2025) 759 коначна верзија}

Садржај

1.	Увод.....	3
1.1	Контекст	3
1.2	Главни закључци извештаја	4
1.3	Стање у преговорима о приступању.....	22
2.	КЛАСТЕР 1: ОСНОВЕ ПРОЦЕСА ПРИСТУПАЊА	24
2.1.	Функционисање демократских институција и реформа јавне управе	24
2.1.1.	Демократија.....	24
2.1.2.	Реформа јавне управе.....	28
2.2.	Владавина права и основна права	31
2.2.1.	Поглавље 23: Правосуђе и основна права	31
2.2.2.	Поглавље 24: Правда, слобода и безбедност	53
2.3.	Економски критеријуми	64
2.3.1.	Постојање функционалне тржишне привреде	65
2.3.2.	Капацитет за суочавање са конкурентским притиском и тржишним силама унутар ЕУ.....	70
2.4.	Јавне набавке, статистика и финансијска контрола	72
	Поглавље 5: Јавне набавке	72
	Поглавље 18: Статистика	74
	Поглавље 32: Финансијска контрола	75
3.	ДОБРОСУСЕДСКИ ОДНОСИ И РЕГИОНАЛНА САРАДЊА.....	76
4.	НОРМАЛИЗАЦИЈА ОДНОСА ИЗМЕЂУ СРБИЈЕ И КОСОВА.....	79
5.	СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА КОЈЕ ПРОИСТИЧУ ИЗ ЧЛАНСТВА.....	82
	Кластер 2: Унутрашње тржиште	82
	Поглавље 1: Слободно кретање робе.....	82
	Поглавље 2: Слобода кретања радника	83
	Поглавље 3: Право пословног настањивања и слобода пружања услуга	84
	Поглавље 4: Слободно кретање капитала	84
	Поглавље 6: Право привредних друштава	85
	Поглавље 7: Право интелектуалне својине.....	86
	Поглавље 8: Политика у области конкуренције.....	87
	Поглавље 9: Финансијске услуге	88
	Поглавље 28: Заштита потрошача и здравља	89
	Кластер 3: Конкурентност и инклузивни раст	90
	Поглавље 10: Дигитална трансформација и медији.....	90
	Поглавље 16: Опорезивање	92
	Поглавље 17: Економска и монетарна политика	92
	Поглавље 19: Социјална политика и запошљавање	93
	Поглавље 20: Предузетништво и индустријска политика	95
	Поглавље 25: Наука и истраживање	96
	Поглавље 26: Образовање и култура	97
	Поглавље 29: Царинска унија	100
	Кластер 4: Зелена агенда и одржива повезаност	101
	Поглавље 14: Транспортна политика.....	101

Поглавље 15: Енергетика.....	103
Поглавље 21: Трансевропске мреже.....	105
Поглавље 27: Животна средина и климатске промене	106
Кластер 5: Ресурси, пољопривреда и кохезија	109
Поглавље 11: Пољопривреда и рурални развој	109
Поглавље 12: Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика...	110
Поглавље 13: Рибарство и аквакултура.....	111
Поглавље 22: Регионална политика и координација структурних инструмената.....	111
Поглавље 33: Финансијске и буџетске одредбе	113
Кластер 6: Спољни односи	113
Поглавље 30: Спољни односи	113
Поглавље 31: Спољна, безбедносна и одбрамбена политика	115
Анекс I – Односи између ЕУ и Србије.....	119

1. Увод¹

1.1 КОНТЕКСТ

Од отварања преговора о приступању Србије у јануару 2014. године, отворена су 22 од 35 поглавља. Ту су обухваћена сва поглавља у оквиру кластера 1 о основама и сва поглавља у кластеру 4 о Зеленој агенди и одрживом повезивању. Два поглавља су привремено затворена. И даље важе препоруке које је Комисија дала претходних година – да је Србија испунила мерила за отварање за кластера 3 (конкурентност и инклузивни раст) и да је тај кластер технички спреман за отварање. Укупна динамика преговора ће и даље зависити од реформи у области владавине права и нормализације односа Србије и Косова*.

Влада Србије и даље тврди да је чланство у ЕУ њен стратешки циљ и одредила је крај 2026. године као нови, амбициознији циљни датум за испуњавање техничких критеријума за чланство. Да би се испунили циљеви Србије у погледу преговора о приступању ЕУ потребни су јака политичка воља, приступ којим се укључује цело друштво, делотворно планирање и координација, заједно са довољним људским и финансијским ресурсима за приступање ЕУ у свим укљученим институцијама. Наратив против ЕУ очигледан је не само у српским медијима, већ га користе и носиоци политичких функција, укључујући оне на највишем нивоу. Као приоритет, српске власти и даље морају да преузму много већу одговорност за проактивну и објективнију комуникацију о процесу приступања Србије ЕУ и о ЕУ, као и за сузбијање дезинформација и манипулација информацијама.

Пад надстрешнице на железничкој станици у Новом Саду 1. новембра 2024. године узроковао је смрт 16 људи. Тај трагични догађај је изазвао масовне студентске и грађанске протесте и блокаде широм земље због корупције и перципираног недостатка одговорности и транспарентности на државном нивоу, уз извештаје о прекомерној употреби силе против демонстраната. Тај инцидент и његове последице додатно су продубили поларизацију у српском друштву. Протести и даље трају.

У извештајном периоду настављен је дијалог о нормализацији односа између Србије и Косова уз посредовање ЕУ. Закупљеност домаћом политичком ситуацијом на обе стране ометала је предузимање одлучних корака ка спровођењу Споразума о путу ка нормализацији из 2023. године и анекса за његово спровођење, а тиме и напредак у нормализацији њихових односа. Конструктивно ангажовање у правцу нормализације такође представља захтев у оквиру Инструмента за реформе и раст за Западни Балкан.

¹Овај извештај обухвата период од 1. септембра 2024. до 1. септембра 2025. године. Заснован је на прилозима из многих извора, укључујући прилоге Владе Србије, држава чланица ЕУ, извештаје Европског парламента и информације добијене од различитих међународних и невладиних организација. Он обухвата и резултате упоредних процена и индекса добијених од других заинтересованих страна, нарочито кад је реч о владавини права.

Извештај користи следећу скалу процене за опис тренутног стања: у раној фази, известен ниво припремљености, умерена припремљеност, добар ниво припремљености и напредан ниво. Да би се описао напредак остварен током извештајног периода, коришћена је следећа скала: назадовање, без напретка, ограничен напредак, известен напредак, добар напредак и веома добар напредак. По потреби су коришћени и прелазни кораци.

* Ова ознака не доводи у питање ставове о статусу и у складу је са резолуцијом СБУН 1244/1999 и Мишљењем МСП о проглашењу независности Косова.

Србија се активно ангажовала и почела да остварује резултате у спровођењу новог Плана раста за Западни Балкан кроз сва четири стуба постепене интеграције у ЕУ: јединствено тржиште, регионална економска интеграција, суштинске реформе и повећана финансијска подршка. У оквиру Инструмента за реформе и раст, инструмента ЕУ заснованог на учинку који подржава поступак приступања ЕУ, земља је усвојила Реформску агенду. Реформска агенда обухвата кључне тачке реформи у области: (i) развоја пословног окружења и приватног сектора; (ii) зелене и дигиталне транзиције; (iii) људског капитала; (iv) основних права и владавине права.

Извештај Комисије о владавини права за 2025. годину² по други пут обухвата Србију.

1.2 ГЛАВНИ ЗАКЉУЧЦИ ИЗВЕШТАЈА

КЛАСТЕР 1: ОСНОВЕ ПРОЦЕСА ПРИСТУПАЊА

Демократија

За спровођење *избора* су потребна видљива побољшања и даље реформе. Од кључног је значаја да се у потпуности спроведу све преостале препоруке Канцеларије за демократске институције и људска права Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС/ОДИHR) и тела Савета Европе, у транспарентном и инклузивном процесу, знатно пре било каквих нових избора.

Делотворност и надзорну функцију *Народне скупштине* и даље ометају ниска учесталост заседања и недостатак истинске политичке расправе. Увид и учешће јавности у законодавном поступку су били ограничени, а расправе су и даље биле обележене тензијама између владајуће коалиције и опозиције. За кажњавање народних посланика због прекршаја потребна је доследна примена Пословника Народне скупштине и Кодекса понашања народних посланика.

Институције задужене за процес *интеграције у ЕУ* су успостављене. Влада је учинила напредак у постизању свог стратешког циља да испуни све критеријуме ЕУ до краја 2026. године, али још увек није показала истинску политичку вољу да постигне све приоритете у вези са ЕУ и да сходно томе убрза припреме. Тренутна дубока поларизација друштва, као и стална анти-ЕУ реторика, супротстављени су овом циљу. Државни органи још увек нису остварили проактивније и објективније информисање о ЕУ и процесу приступања Србије ЕУ. Све неповољније окружење за цивилно друштво довело је до одлуке организација цивилног друштва да обуставе сарадњу са државним органима. Ово је утицало на инклузивност процеса интеграције у ЕУ.

Влада је била у техничком мандату између 19. марта (када је Скупштина констатовала оставку Председника владе) и 16. априла 2025. године, када је изабрана нова Влада. Реформа система локалне самоуправе и даље споро напредује.

Околности за рад организација *цивилног друштва* (ОЦД) у Србији су све теже. Откако су почели протести, ОЦД које се залажу за владавину права суочавају се са појачаним вербалним нападима и кампањама блаћења, између осталог и од стране високих званичника. Поднете су притужбе због коришћења шпијунског софтвера против бранилаца људских права и новинара. Подношење стратешких тужби против учешћа јавности (*SLAPP*) све више је ометало рад ОЦД. Неколико страних представника ОЦД,

² COM(2025) 900 коначна верзија.

укључујући и оне из држава чланица ЕУ, протерано је из Србије, а неким је затим забрањен и улаз у земљу. У фебруару 2025. године, полиција је претресла канцеларије четири ОЦД на захтев Посебног одељења за сузбијање корупције Вишег јавног тужилаштва у Београду. До данас, ови претреси нису довели до покретања судских поступака и шира јавност их доживљава као чин притиска на цивилно друштво. Сарадња између Владе и ОЦД је отежана. И даље постоји велики простор за повећање транспарентности јавног финансирања цивилног друштва.

Реформа јавне управе

Србија је **умерено припремљена** у области реформе јавне управе и уопштено говорећи, **није било напретка** током извештајног периода.

Препоруке Комисије из прошле године нису спроведене и стога и даље важе. У наредној години Србија нарочито треба да:

- смањи превелики број вршилаца дужности и издвоји довољно средстава за делотворан процес запошљавања заснован на заслугама;
- ојача механизам за систематично интегрисање мишљења Секретаријата за јавне политике у нацрте закона и докумената јавних политика, у складу са Законом о планском систему;
- успостави јединствен, свеобухватан и транспарентан систем за планирање капиталних инвестиција и управљање њима, у складу са Реформском агендом.

Поглавље 23: Правосуђе и основна права

Србија је постигла **известан нивоо припремљености** и **није остварила напредак**.

Функционисање правосуђа

Србија се налази **између извесног нивоа припремљености и умереног нивоа припремљености** у области правосуђа. Током извештајног периода, уопштено говорећи, **није остварен напредак**. Иако је финализован систем за управљање предметима у тужилаштвима, Србији још увек недостаје свеобухватан систем за управљање судским предметима. Неке судије и тужиоци су изабрани 2024. и 2025. године, али значајан број упражњених позиција тек треба да буде попуњен. Недозвољени притисак на правосуђе и даље је забрињавајући, уз слабе реакције или недостатак реакције релевантних институција, а постоји забринутост и због тужилачке аутономије. Четири упражњене позиције у Уставном суду тек треба да буду попуњене. Србија још увек није показала истинску посвећеност истрази и доношењу пресуда у предметима ратних злочина, и није именovala главног јавног тужиоца за ратне злочине.

Препоруке Комисије из прошле године спроведене су у ограниченој мери и стога у великој мери и даље важе. У наредној години Србија нарочито треба да:

- усвоји Закон о Правосудној академији у складу са препорукама Венецијанске комисије и спроведе именовања судија и тужилаца у складу са правним оквиром, нарочито како би се смањио број упражњених позиција у Уставном суду;
- смањи политичко уплитање у правосуђе и тужилаштва и постара се да Високи савет судства и Високи савет тужилаштва, Влада и Скупштина ефикасно и проактивно бране независност правосуђа и тужилачку аутономију у случајевима недозвољеног утицаја;

- операционализује јединствене и централизоване системе управљања предметима; унапреди ефикасност правосудног система, а нарочито смањи број нерешених предмета и време потребно за решавање предмета пред Управним судом и Уставним судом и да у потпуности спроведе стратегију људских ресурса и стратегију за информационе и комуникационе технологије (ИКТ).

Борба против корупције

Србија се налази између извесног нивоа припремљености и умереног нивоа припремљености у борби против корупције. Уопштено говорећи, остварила је **ограничен напредак**. У децембру 2024. године, Србија је усвојила акциони план за спровођење националне стратегије за борбу против корупције за период од 2024-2025. године. Уопштено посматрано, корупција је распрострањена у многим областима и још увек представља питање које изазива забринутост. Пад надстрешнице на железничкој станици у Новом Саду је изазвао масовне јавне протесте због корупције и перципираног недостатка одговорности и транспарентности државних инфраструктурних и грађевинских пројеката. Државни органи су покренули истраге о наводној корупцији у вези са овим трагичним догађајем, које још увек нису окончане. Потребна је јача политичка воља за делотворну борбу против корупције, успостављање једног стабилног биланса резултата и снажан одговор кривичног правосуђа, укључујући борбу против корупције на високом нивоу. Улога и овлашћења Тужилаштва за организовани криминал нису довољно регулисани законом. Потребне су циљане процене ризика и посебне мере за сузбијање корупције у најосетљивијим секторима.

Препоруке Комисије из прошле године спроведене су у ограниченој мери и стога у великој мери и даље важе. У наредној години Србија нарочито треба да:

- додатно побољша биланс резултата када је реч о истрагама, кривичном гоњењу и правноснажним пресудама у предметима корупције на високом нивоу, нарочито у погледу одузимања имовине стечене кривичним делом и систематско коришћење паралелних финансијских истрага; ојача овлашћења Јавног тужилаштва за организовани криминал како би повећала његову делотворност;
- уважи све препоруке које је дао *GRECO*, нарочито из петог круга евалуације; успостави конструктиван однос са Саветом за борбу против корупције и систематски се консултује са Саветом о нацртима правних аката;
- спроведе акциони план за борбу против корупције (од 2024. до 2025. године) који прати стратегију за борбу против корупције и усвоји и започне спровођење акционог плана за период од 2026. до 2028. године, укључујући успостављање делотворног механизма за праћење, евалуацију и координацију којим би се пратио напредак и утицај, са фокусом на сва релевантна прелазна мерила и препоруке *GRECO*.

Основна права

Мада је законодавни и институционални оквир Србије за поштовање основних права углавном успостављен, побољшање у спровођењу овог оквира треба да буде приоритет. Јавне реакције независних тела на кршења људских права у контексту протеста су биле недовољне или закаснеле. Мада је слобода окупљања начелно обезбеђена и дозвољено је одржавање протеста, безбедност учесника није увек загарантована, а дошло је до неколико насилних инцидената против демонстраната и

нови́нара, уз пријављене случајеве прекомерне употребе силе од стране полиције. До данас, само неки од починилаца су кривично гоњени, док је неке од њих председник Републике помиловао и ослобођени су кривичног гоњења. Ти инциденти су се интензивирали током лета. Европски суд за људска права је издао привремену меру у вези са наводном употребом звучног оружја за контролу окупљених грађана од стране власти на демонстрацијама у Београду; до сада није било уверљивог наставка поступања од стране власти, које су порицале да је таква употреба постојала.

Препоруке Комисије из прошле године нису спроведене и стога и даље важе. У наредној години Србија нарочито треба да:

- обезбеди да људи могу делотворно да користе своје право на слободу окупљања и ојача ресурсе институција за људска права, обезбеђујући да оне у потпуности остварују своја овлашћења, и успостави процедуре којима ће се обезбедити поштовање одлука Европског суда за људска права, укључујући привремене мере;
- намени и распореди одговарајуће ресурсе за спровођење стратегија или акционих планова за борбу против насиља над женама који су у припреми, за деинституционализацију, борбу против дискриминације – укључујући права *LGBTIQ* особа – и насиља над децом; активно се супротстави злочинима из мржње и успостави биланс резултата о истрагама и пресудама;
- усвоји акциони план о националним мањинама који је у припреми и прикаже, кроз боље прикупљање података, конкретна побољшања у делотворном остваривању права припадника националних мањина, укључујући упућивање на циљеве постављене Познањском декларацијом о инклузији Рома³.

Слобода изражавања

Србија је остварила **известан ниво припремљености** у области слободе изражавања. Иако је Србија изменила своје медијско законодавство да би се даље ускладила са правним тековинама ЕУ и европским стандардима, током извештајног периода дошло је до **назадовања**, јер се окружење за новинаре, медијске раднике и медије озбиљно погоршало. Учестале изјаве високих званичника о раду новинара производе ефекат уздржавања у погледу слободе изражавања. Случајеви стратешких тужби против учешћа јавности (*SLAPP*) умногоме су ометали рад истраживачких медија. Медијски закони из 2023. године такође се недоследно примењују. Нарочито, регулаторно тело за медије – РЕМ, није у потпуности искористило свој мандат, а и даље је у пракси присутна озбиљна забринутост у погледу његове независности. Скупштина није изабрала нови Савет РЕМ-а до законског рока, 4. новембра 2024. године, услед чега је Србија од тада без регулаторног тела за медије које доноси одлуке. Међутим, уз међународну помоћ, поступак избора је недавно напредовао. Политички и економски утицај на медије, као и на уређивачку политику, представља озбиљан разлог за забринутост.

Препоруке Комисије из прошле године спроведене су у ограниченој мери и стога и даље важе. У наредној години Србија треба нарочито да:

- спроводи нове медијске законе на начин којим се поштује њихово слово и дух, укључујући независност регулаторног тела за медије, и измени законе како би се

³У складу са терминологијом европских институција, кровни термин „Роми” овде се користи да означи више различитих група, без порицања посебних карактеристика ових група.

ускладили са Европским актом о слободи медија и повезаним европским стандардима и били у складу са усвојеном медијском стратегијом;

- јача заштиту и безбедност новинара, пре свега обезбеђујући: (i) да високи званичници престану са вербалним нападима на новинаре који укључују застрашивање, стигматизацију и делегитимизацију и (ii) да се брзо реагује на све претње или случајеве физичког и вербалног насиља и да се они, по потреби, јавно осуде, истраже или због њих покрене кривично гоњење;
- обезбеди транспарентно и правично суфинансирање медијских садржаја који служе јавном интересу, као и пуну транспарентност у области власништва над медијима и оглашавању.

Поглавље 24: Правда, слобода и безбедност

Србија се налази **између извесног и умереног нивоа припремљености** у области правде, слободе и безбедности и остварила је **ограничен напредак**. Србија је наставила да доприноси управљању мешовитим миграционим токовима према ЕУ играјући активну и конструктивну улогу и сарађујући делотворно са својим суседима, државама чланицама ЕУ и агенцијама ЕУ. Споразум о статусу између ЕУ и Србије ступио је на снагу 1. априла 2025. године. Србија је предузела кораке за усклађивање са визном политиком ЕУ поновним успостављањем обавезе поседовања визе за држављане Кувајта, Монголије, Омана и Катара у децембру 2024. године. Међутим, визна политика Србије је и даље само делимично у складу са списком трећих земаља које ј подлежу визном режиму ЕУ. Стицање права на путовање без виза у ЕУ за држављане Русије додељивањем српског држављанства представља потенцијалне безбедносне ризике за ЕУ.

Препоруке Комисије из прошле године су делимично спроведене. У наредној години Србија нарочито треба да:

- измени и допуни Закон о унутрашњим пословима како би полиција била потпуно самостална у односу на Министарство унутрашњих послова и потпуно одговорна само Тужилаштву током предистражне и истражне фазе;
- се додатно усклади са визном политиком ЕУ и обезбеди ригорозне провере долазака држављана трећих земаља којима није потребна виза, посебно из земаља које представљају безбедносне ризике или ризике у погледу ирегуларне миграције ; примењује ригорозне безбедносне провере приликом доделе држављанства Србије држављанима трећих земаља, будући да носиоци српских пасоша остварују погодности од путовања без виза у ЕУ; предузима мере за систематско евидентирање и идентификацију миграната, развије процедуре брзог одобравања азила и повећа капацитете за управљање делотворним операцијама враћања; обезбеди да се легалним путевима развијеним за држављане трећих земаља који улазе у Србију спрече секундарна кретања ка ЕУ;
- усвоји нове стратегије и акционе планове за борбу против сајбер криминала, контролу малокалибарског оружја и лаког наоружања и борбу против дрога.

Борба против тешког и организованог криминала

Србија има **известан ниво припремљености** и остварила је **ограничен напредак**. Органи власти и даље активно сарађују са Агенцијом Европске уније за обуку органа за спровођење закона (*CEPOL*), Евројустом, Европолом и Интерполом, пре свега у области трговине дрогом и борбе против организованог криминала.

Препоруке Комисије из прошле године нису спроведене и стога и даље важе. У наредној години Србија нарочито треба да:

- побољша ефикасност у кривичном гоњењу у предметима тешког и организованог криминала, укључујући предмете прања новца и одузимање имовине проистекле из кривичног дела, систематским праћењем токова новца, делотворним коришћењем финансијских истрага и посебних истражних мера, и систематском употребом проширеног одузимања имовине;
- измени и допуни Кривични законик како би се делотворно инкриминисала трговина оружјем, донесе нови Закон о оружју и муницији и појача борбу против складиштења, продаје и поседовања нелегалног ватреног оружја; донесе Закон о трговина људима;
- предузме конкретне кораке како би се обезбедило јасно раздвајање између овлашћења и прописа који се односе на кривичне истраге које спроводе институције за спровођење закона и на безбедносне мере које спроводи Безбедносно-информативна агенција (БИА).

Економски критеријуми

Постојање функционалне тржишне привреде

Србија је на **добром нивоу припремљености** и остварила је **ограничени напредак** у развоју функционалне тржишне привреде.

У 2024. години економска активност била је снажна, али је у првој половини 2025. године знатно успорила, док су спољни дисбаланси порасли. Буџетски дефицит је у 2024. години био нижи од планираног, а монетарна политика је остала релативно рестриктивна, што је помогло повратку инфлације у циљни опсег. Банкарски сектор остао је стабилан, а тржиште рада наставило је да се побољшава. Србија је одложила пуну примену појединих фискалних правила, а реформа система зарада у јавном сектору суочила се са даљим кашњењима. Правила о државној помоћи не спроводе се увек због јаког политичког притиска да се обезбеди финансијска подршка државним предузећима (ДП) и великим страним инвеститорима. Државна предузећа и даље имају превелики удео у многим структурно важним секторима. Пословно окружење ометају бирократија, слабости у области владавине права и ограничена ефикасност и транспарентност јавне управе. Влада је значајно интервенисала на тржишту робе, уводећи ограничење марже од 20% за широк спектар производа од 1. септембра 2025. године, и то у врло кратком року, за наредних шест месеци. Иако је та мера осмишљена да помогне потрошачима кроз нижу инфлацију, постоји ризик да она доведе до нарушавања тржишта и негативног утицаја на инвестиције.

Прошлогодишње препоруке спроведене су у ограниченој мери и стога углавном и даље важе. Да би побољшала функционисање тржишне привреде, Србија би посебно требало да:

- одржи адекватно рестриктивну политику, како би очувала стабилност цена, између осталог и ограничењем текуће потрошње;
- брзо унапреди реформу система зарада у јавном сектору;
- усвоји спроведбено законодавство за потпуно спровођење закона који се односи на ДП и јачање управљања ДП како би смањила повезане фискалне ризике.

Способност за суочавање са притиском конкуренције и тржишним снагама унутар Европске уније

Србија је између **умереног и доброг нивоа припремљености** и остварила је **известан напредак** у суочавању са притиском конкуренције и тржишним снагама унутар ЕУ. Производни и услужни сектор у Србији добро су развијени, и имају корист од блиске економске интеграције са Европском унијом. Србија је остварила известан напредак у олакшавању преласка са школовања на рад. Образовни резултати су испод просека *OECD*-а, док је јавна потрошња на образовање и истраживање и даље испод просека ЕУ. Постоје значајни инфраструктурни недостаци, посебно у појединим секторима, упркос већим државним улагањима. Дигитална трансформација је у знатној мери напредовала. Мала и средња предузећа се и даље суочавају са препрекама, укључујући неједнаке услове у поређењу са великим компанијама и страним инвеститорима.

Препоруке Комисије од прошле године делимично су спроведене. У наредној години, Србија нарочито треба да:

- унапреди образовне резултате и вештине, између осталог, повећањем стопа уписа, модернизацијом стручног образовања и обуке и подстицањем целоживотног учења;
- додатно ојача управљања јавним инвестицијама, између осталог успостављањем јединственог, свеобухватног и транспарентног система за одређивање приоритета и селекцију свих јавних инвестиција, без обзира на врсту и извор финансирања, у складу са најбољим међународним стандардима;
- додатно унапреди реформе у области зелене транзиције, повезаност и да диверсификује изворе увоза енергије.

Поглавље 5: Јавне набавке

Србија је **умерено припремљена** у области јавних набавки. Остварила је **ограничен напредак** повећањем употребе зелених и социјалних јавних набавки, као и критеријума цене и квалитета при додели уговора.

Препоруке Комисије из прошле године спроведене су у ограниченој мери и углавном остају на снази. У наредној години Србија нарочито треба да:

- додатно усклади своје законодавство са директивама ЕУ о јавним набавкама из 2014. године, нарочито кроз измене и допуне Закона о јавно-приватном партнерству и концесијама и старањем о томе да пројекти подлежу поступцима јавних набавки;
- обезбеди да правила јавних набавки у оквиру међувладиних споразума са трећим земљама буду у складу са начелима јавних набавки, у складу са правним тековинама ЕУ;
- додатно ојача капацитете Канцеларије за јавне набавке, Комисије за јавно-приватно партнерство и концесије, Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки и Управног суда.

Поглавље 18: Статистика

Србија је између **умереног и доброг нивоа припремљености** у области статистике. **Одређени напредак** остварен је током извештајног периода наставком унапређења израде макроекономске статистике у складу са Европским системом рачуна (*ESA*) из 2010. године.

Препоруке Комисије из прошле године су делимично спроведене. У наредној години Србија нарочито треба да:

- усвоји нови закон о статистици ради повећања професионалне независности Републичког завода за статистику, узимајући у обзир ревидирану Уредбу (ЕЗ) број 223/2009;
- настави да унапређује израду макроекономских статистичких података у складу с Европским системом рачуна (*ESA*) из 2010. године.

Поглавље 32: Финансијска контрола

Србија је **умерено припремљена** у области финансијске контроле. Током извештајног периода остварен је **ограничен напредак**, нарочито усвајањем плана за управљачку одговорност.

Препоруке Комисије из прошле године су делимично спроведене. У наредној години Србија нарочито треба да:

- обезбеди потпуну конзистентност правног основа интерне финансијске контроле у јавном сектору (ИФКЈ) са општим правним оквиром;
- успостави делотворну функцију за интерну ревизију у свим централним буџетским институцијама;
- спроведе план за управљачку одговорност брзо и делотворно.

КЛАСТЕР 2: УНУТРАШЊЕ ТРЖИШТЕ

Поглавље 1: Слободно кретање робе

Србија је **умерено припремљена** у области слободног кретања робе. Током извештајног периода остварен је **ограничен напредак** у ревизији стратешких докумената у оквиру овог поглавља, у складу са проценом Европске комисије.

Препоруке Комисије из прошле године спроведене су у ограниченој мери и стога и даље важе. У наредној години Србија нарочито треба да:

- омогући благовремену примену стратешких докумената којима се обезбеђује усклађеност са члановима 34–36. Уговора о функционисању Европске уније (УФЕУ) и свим правним тековинама ЕУ у овом поглављу;
- се усклади са најновијим правним тековинама ЕУ у области праћења тржишта и области механизације.

Поглавље 2: Слобода кретања радника

Србија је **умерено припремљена** у области слободе кретања радника. Србија је остварила **ограничен напредак** поједностављивањем процеса издавања радних и боравишних дозвола за странце и наставком побољшања електронске размене података са државама чланицама.

Препоруке Комисије из прошле године спроведене су у ограниченој мери и стога у великој мери и даље важе. У наредној години Србија нарочито треба да:

- настави рад на закључивању додатних споразума о координацији социјалног осигурања са државама чланицама ЕУ и развија ИТ инфраструктуру за потребе Европске картице здравственог осигурања (*EHIC*) и електронске размене

информација о социјалном осигурању (*EESS*), као и административних капацитета у циљу придруживања будућој мрежи *EESS*;

- покрене припреме за придруживање Европском надзорном телу за рад.
- започне припреме за усклађивање националног законодавства са правним тековинама ЕУ у вези са слободним кретањем радника – у вези са приступом грађана ЕУ тржишту рада и једнаким третманом грађана ЕУ у односу на друге држављане на тржишту рада.

Поглавље 3: Право пословног настањивања и слобода пружања услуга

Србија је **умерено припремљена** у овим областима. Остварен је **известан напредак**, посебно након усвајања хоризонталног Закона о услугама и Закона о поштанским услугама, којима се постиже даље усклађивање са правним тековинама ЕУ.

Препоруке Комисије из прошле године су делимично спроведене. У наредној години Србија нарочито треба да:

- даље усклади своје хоризонтално законодавство о услугама са Директивом ЕУ о услугама, унапреди хармонизацију секторских закона са хоризонталним законодавством и правним тековинама ЕУ и креира портал за јединствену контакт тачку која пружа онлајн информације за пружаоце услуга, укључујући све релевантне административне процедуре;
- оконча усклађивање са правним тековинама ЕУ у вези са поштанским услугама и спроведе правила поштанског тржишта;
- настави усклађивање са правним тековинама ЕУ о узајамном признавању стручних квалификација, укључујући и директиве о признавању стручних квалификација и испитивању пропорционалности.

Поглавље 4: Слободно кретање капитала

Србија се налази **између умереног и доброг нивоа припремљености** у погледу слободног кретања капитала. **Известан напредак** је остварен током извештајног периода, посебно усвајањем неколико измена правног оквира о спречавању прања новца и финансирања тероризма (*AML/CFT*) и спровођењем закона о платним услугама, ради даљег усклађивања са правним тековинама ЕУ.

Препоруке Комисије из прошле године су делимично спроведене. У наредној години Србија нарочито треба да:

- либерализује кретање капитала у складу са својим обавезама из Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП), нарочито уклањањем преосталих ограничења у погледу стицања пољопривредног земљишта од стране држављана ЕУ и усвајањем измена и допуна Закона о основама својинскоправних односа, како би се обезбедио једнак третман при стицању имовинских права;
- покаже већу ефикасност у праћењу, надзору, финансијској обавештености, истрази и извештавању изразом биланса резултата у области спречавања прања новца и финансирања тероризма.

Поглавље 6: Право привредних друштава

Србија је остварила **добар ниво припремљености** у области права привредних друштава. **Није остварен напредак** током извештајног периода.

Препоруке Комисије из прошле године нису спроведене и стога и даље важе. У наредној години Србија нарочито треба да:

- изврши даље усклађивање свог законодавства са правним тековинама ЕУ у области права привредних друштава, нарочито у погледу понуда за преузимање;
- усклади своје законодавство са правним тековинама ЕУ у вези са прекограничним операцијама (конверзије, спајања и поделе) и употребом дигиталних алата и процеса у оквиру права привредних друштава;
- даље усклади своје законодавство у погледу извештавања привредних друштава и транспарентности.

Поглавље 7: Право интелектуалне својине

Србија је остварила **добар ниво припремљености** у погледу права интелектуалне својине (ПИС). **Није остварен напредак** током извештајног периода.

Препоруке Комисије из прошле године нису спроведене и стога и даље важе. У наредној години Србија нарочито треба да:

- усклади ауторско право и сродна права са директивама Европске уније о управљању колективним правима, делима сирочади и о одређеним дозвољеним облицима коришћења одређених дела и других предмета заштићених ауторским правом и сродним правима у корист особа које су следе, слабовиде или на други начин онемогућене да користе штампане материјале;
- ојача извршење побољшавањем капацитета за бављење предметима ПИС и побољша координацију између различитих заинтересованих страна.

Поглавље 8: Политика у области конкуренције

Србија је **умерено припремљена** у погледу политика у области конкуренције. У 2024. години, Србија је остварила **ограничен напредак** финализацијом инвентара шема државне помоћи.

Препоруке Комисије из прошле године спроведене су у ограниченој мери и стога и даље у великој мери важе. У наредној години Србија нарочито треба да:

- усклади постојеће шеме фискалне државне помоћи и ради на усклађивању Закона о међубанкарским накнадама и посебним правилима пословања код платних трансакција на основу платних картица са правним тековинама ЕУ и обавезама из ССП-а;
- обезбеди систематско поштовање обавеза обавештавања и мировања за све мере државне помоћи, и да установи добар биланс резултата у примени Закона о заштити конкуренције и Закона о контроли државне помоћи;
- у складу са Реформском агендом, финализује акциони план за усклађивање свих постојећих шема за које је утврђено да нису компатибилне са обавезама из ССП-а.

Поглавље 9: Финансијске услуге

Србија је **умерено припремљена** у области финансијских услуга. Остварен је **известан напредак**, посебно усвајањем измена и допуна Закона о банкама са циљем даљег усклађивања са Уредбом о капиталним захтевима (*CRR II*), Директивом о капиталним захтевима (*CRD II*) и Директивом о опоравку и реструктурирању банака (*BRRD*).

Препоруке Комисије из прошле године су делимично спроведене. У наредној години Србија нарочито треба да:

- настави са усклађивањем банкарске регулативе са најновијим верзијама *CRR/CRD* и *BRRD*;
- настави рад на усклађивању са правним тековинама ЕУ у области осигурања, укључујући Директиву о Солвентности II;
- настави усклађивање са правним тековинама ЕУ у вези са инфраструктуром финансијских тржишта и тржиштима капитала, укључујући Уредбу о тржиштима финансијских инструмената (*MiFIR*), Директиву о управницима алтернативних инвестиционих фондова (*AIFMD*) и Директиву која се односи на институције колективног инвестирања у преносиве хартије од вредности (*UCITS*).

Поглавље 28: Заштита потрошача и заштита здравља

Србија је **умерено припремљена** у области заштите потрошача и заштите здравља. Остварен је **ограничен напредак** у спровођењу закона о заштити потрошача, посебно усвајањем закона о заштити корисника финансијских услуга који има за циљ усклађивање са правним тековинама ЕУ.

Препоруке Комисије из прошле године спроведене су у ограниченој мери и стога у великој мери и даље важе. У наредној години Србија нарочито треба да:

- даље усклади своје законодавство са правним тековинама ЕУ у вези са супстанцама људског порекла, правима пацијената у прекограничној здравственој заштити, контролом дувана и медицинских производа за људску и ветеринарску употребу;
- измени Закон о здравственим картонима и документацији како би у потпуности био усклађен са захтевима ЕУ о заштити података и правним тековинама ЕУ;
- даље усклади област заштите потрошача и опште безбедности производа са правним тековинама ЕУ.

КЛАСТЕР 3: КОНКУРЕНТНОСТ И ИНКЛУЗИВНИ РАСТ

Поглавље 10: Дигитална трансформација и медији

Србија је **умерено припремљена** у области дигиталне трансформације и медија. Остварен је **известан** напредак у дигитализацији усвајањем медијских закона и преношењем у национално законодавство пакета алата ЕУ за смањење безбедносних ризика повезаних са увођењем 5Г мреже (*5G Cybersecurity Toolbox*).

Препоруке Комисије из прошле године су делимично спроведене. У наредној години Србија нарочито треба да:

- додатно усклади своје законодавство о електронским комуникацијама, поверењу у дигиталне технологије и информационој безбедности са регулаторним оквиром ЕУ, укључујући Уредбу ЕУ о широкопојасној комуникационој инфраструктури, Уредбу *eIDAS 2.0*, Директиву о мрежи и информационој безбедности (*NIS2*) и Акт о вештачкој интелигенцији;
- обезбеди пуну финансијску и оперативну независност Регулаторног тела за електронске медије (РЕМ) и Регулаторног тела за електронске комуникације и

поштанске услуге (РАТЕЛ) у складу са правним тековинама ЕУ, укључујући са Европским кодексом о електронским комуникацијама;

- у потпуности примени усвојено медијско законодавство, укључујући у погледу финансијске и функционалне независности јавних медијских сервиса и Савета РЕМ-а, као и да додатно измени и допуни медијске законе како би се ускладили са Европским актом о слободи медија у инклузивном и транспарентном процесу.

Поглавље 16: Опорезивање

Србија је **између умереног и доброг нивоа припремљености** у области опорезивања. Остварен је **известан напредак**, нарочито у усклађивању са минималним акцизама ЕУ на дуван и у изменама и допунама Закона о порезу на додату вредност (ПДВ) којим се уводи прелиминарна пореска пријава.

Препоруке Комисије из прошле године су делимично спроведене. У наредној години Србија нарочито треба да:

- настави спровођење програма трансформације Пореске управе, нарочито да заврши набавку и почне са спровођењем интегрисаног информационог система за подршку новом пословном моделу Пореске управе, као и да ангажује још запослених;
- настави усклађивање законодавства са правним тековинама ЕУ у области ПДВ, акциза и директног опорезивања;
- потпише Мултилатерални споразум надлежних органа о аутоматској размени информација о финансијским рачунима и обавезе се у погледу датума за прве размене.

Поглавље 17: Економска и монетарна политика

Србија је **између умереног и доброг нивоа припремљености** у области економске и монетарне политике. Постигнут је **известан напредак** у 2024. години изменама Закона о Народној банци Србије (НБС) и побољшањем Закона о буџету за 2025. годину, укључујући и питање транспарентности.

Прошлогодишње препоруке Комисије су делимично спроведене. У наредној години Србија нарочито треба да:

- даље усклади законодавство које се односи на Народну банку Србије (НБС) са правним тековинама ЕУ како би се обезбедила њена пуна независност;
- даље усклади Закон о буџетском систему са Директивом 85/2011 у области макроекономских и фискалних пројекција са трогодишњом перспективом расхода и транспарентности, укључујући за трансфере капитала и гаранције за предузећа у државном власништву, као и у области рачуноводственог и статистичког извештавања.

Поглавље 19: Социјална политика и запошљавање

Србија је **умерено припремљена** у области социјалне политике и запошљавања. Србија **није забележила напредак** током извештајног периода. Србија треба да настави са усклађивањем свог законодавства са правним тековинама ЕУ у области забране дискриминације и равноправности, укључујући и родну равноправност.

Препоруке Комисије из прошле године нису спроведене и стога и даље важе. У наредном периоду Србија нарочито треба да:

- уважи препоруке дате у претходним функционалним анализама Националне службе за запошљавање како би се обезбедило довољно финансијских средстава и институционалних ресурса за запошљавање и социјалне политике које би се систематски усмериле на младе људе, жене и дугорочно незапослене, и да настави са спровођењем пилот-пројекта Гаранција за младе;
- покрене консултације о новом закону о раду, укључујући правила о страним привремено распоређеним радницима у складу са правним тековинама ЕУ, као и новом закону о штрајку и даљој изградњи капацитета социјалних партнера и да избегне додатна кашњења у спровођењу акционог плана за Поглавље 19, укључујући даље усклађивање са правним тековинама ЕУ у области забране дискриминације и једнакости у запошљавању и социјалној политици;
- усвоји стратегију социјалне заштите која касни и измене и допуне закона о социјалној заштити како би се побољшала покривеност и адекватност социјалних давања за лица који живе испод прага сиромаштва, укључујући финансијску социјалну помоћ и давања за децу, да реши проблем великог броја предмета у центрима за социјалну заштиту и да уважи препоруке Европске комисије против расизма и нетолеранције (*ECRI*) о процесу доношења одлука о социјалној карти и њеном утицају на Роме и друга рањива лица.

Поглавље 20: Предузетништво и индустријска политика

Србија је **умерено припремљена** у области предузетништва и индустријске политике. Остварен је **ограничен напредак**, нарочито доношењем пет законских аката за спровођење Закона о управљању привредним друштвима која су у власништву Републике Србије (ДП).

Препоруке Комисије из прошле године спроведене су у ограниченој мери и стога и даље важе. У наредној години Србија нарочито треба да:

- даље побољша предвидљивост пословног окружења, нарочито значајним повећањем удела законодавних аката отворених за јавну консултацију;
- у складу са Реформском агендом, усвоји преостало спроведбено законодавство како би се обезбедила правилна примена Закона о управљању привредним друштвима која су у власништву Републике Србије;
- усвоји нови акциони план за наставак спровођења индустријске стратегије и додатно повећа средства за финансијску и техничку подршку малим и средњим предузећима.

Поглавље 25: Наука и истраживање

Србија је остварила **добар ниво припремљености** у области науке и истраживања. **Није остварен напредак** током извештајног периода. Иако је настављено спровођење акционог плана за Стратегију паметне специјализације и Стратегију развоја стартап екосистема, оно је било у сенци негативних дешавања која су утицала на аутономију истраживачких института и универзитета.

Препоруке Комисије из прошле године нису спроведене и стога и даље важе. У наредној години Србија нарочито треба да:

- обезбеди аутономију истраживачких института и универзитета и поштовање академске слободе и слободе научног истраживања, у складу са начелима европског истраживачког простора;

- повећа национално финансирање истраживања и иновација и настави спровођење Стратегије паметне специјализације;
- усклади домаће законодавство са Уредбом о Конзорцијуму за европску истраживачку инфраструктуру у складу са Реформском агендом.

Поглавље 26: Образовање и култура

Србија је остварила **добар ниво припремљености** у области образовања и културе. **Није остварен напредак** уопштено гледано током извештајног периода. Иако су предузети неки позитивни кораци, нарочито даљом консолидацијом система националног оквира квалификација, на пружање квалитетног образовања утицали су прекиди образовања током школске 2024/2025. године, мере које погоршавају услове рада наставног особља и откази и необнављање уговора великом броју наставног особља и директора школа на почетку нове школске године.

Препоруке Комисије из прошле године су делимично спроведене. У наредној години Србија нарочито треба да:

- подржи децу и младе људе, пре свега најрањивије, премошћавањем недостатака у учењу током школске 2024/2025. године, побољша услове рада наставног особља и обезбеди поштовање академске слободе, у складу са начелима Европског простора високог образовања и Групе за праћење Болоњског процеса;
- повећа број деце која учествују у предшколском васпитању и образовању, нарочито деце из социјално угрожених средина;
- обезбеди да политика и институционални оквир за обезбеђивање квалитета у високом образовању у потпуности буду у складу са препорукама Европске асоцијације за обезбеђивање квалитета у високом образовању.

Поглавље 29: Царинска унија

Србија је остварила **добар ниво припремљености** у области царинске уније. Остварила је **ограничен напредак**, нарочито усвајањем измена постојећег законодавства, укључујући и подзаконске прописе, у циљу даљег усклађивања са правним тековинама ЕУ, као и делимичне операционализације новог ИТ система за анализу ризика *RMS*-а.

Препоруке Комисије из прошле године спроведене су у ограниченој мери и стога и даље важе. У наредној години Србија нарочито треба да:

- додатно надогради царински систем за обраду интегрисањем управљања ризиком у све царинске поступке;
- додатно развије и ИТ систем националних царинских служби како би се омогућило међусобно повезивање и интероперабилност са електронским царинским окружењем ЕУ.
- надогради своју националну компоненту новог компјутеризованог транзитног система (*NCTS*) на Фазу 6.

КЛАСТЕР 4: ЗЕЛЕНА АГЕНДА И ОДРЖИВА ПОВЕЗАНОСТ

Поглавље 14: Транспортна политика

Србија је на **добром нивоу припремљености** у овој области. **Није остварен напредак** током извештајног периода.

Препоруке Комисије из прошле године нису спроведене и стога и даље важе. У наредној години Србија нарочито треба да:

- усвоји националну стратегију транспорта у складу са захтевима из нове уредбе о *TEN-T*-у; унапреди систем за одржавање путне и железничке инфраструктуре; настави са усклађивањем и поједностављивањем процедура за прелазак границе на друмским и железничким граничним прелазима, укључујући преласке у контексту „зелених трака” између ЕУ и Западног Балкана; као и да спроведе мере из акционог плана за националну стратегију безбедности саобраћаја;
- обезбеди да поступци јавних набавки за пројекте из области транспортне инфраструктуре прате начела транспарентности, једнаког третмана и отворене конкуренције, уз истовремено јачање правних, техничких, административних и институционалних оквира повезаних са тим пројектима, укључујући успостављање независних механизма за контролу квалитета;
- у погледу реформе железнице, настави усклађивање правних прописа са четвртим железничким пакетом и усвоји Закон о железници и Закон о безбедности у железничком саобраћају; отпочне решавање проблема уских грла која ометају ефикасност и квалитет припреме и спровођења пројеката инфраструктурних инвестиција.

Поглавље 15: Енергетика

Србија је **умерено припремљена** у области енергетике. Постигнут је **известан напредак** у испуњавању прошлогодишњих препорука. Достигнућа обухватају сертификацију привредног друштва „Транспортгас”, усклађивање са Пакетом за интеграцију електричне енергије и почетак његовог спровођења, издавање употребне дозволе за гасни интерконектор Србија–Бугарска и даље усклађивање са Директивом ЕУ о обновљивој енергији.

Препоруке Комисије из прошле године су делимично спроведене. У наредној години Србија нарочито треба да:

- убрза спровођење Пакета за интеграцију електричне енергије, укључујући утврђивање нето преносних капацитета и расподелу капацитета на свим прекограничним интерконекцијама, укључујући границу зоне надметања између оператора преносног система (ОПС) „ЕМС” и „KOSTT”;
- заврши раздвајање делатности предузећа „Србијагас”, обезбеди трећим странама делотворан, недискриминаторски и транспарентан приступ на свим улазним тачкама за гас и да сертифиције подземно складиште гаса „Банатски Двор” у складу са Уредбом о складиштењу гаса; усклади правне прописе са Уредбом о складиштењу гаса; усклади правне прописе са Уредбом о складиштењу гаса и уредбама о сигурности снабдевања гасом и спроведе их, укључујући израду процене ризика, превентивног акционог плана и кризног плана;
- заврши израду спроведбених прописа који се односе на енергетска својства зграда и усвоји их, као и да успостави процес управљања праведном транзицијом у складу са усвојеним акционим планом праведне транзиције.

Поглавље 21: Трансевропске мреже

Србија је између **умереног и доброг нивоа припремљености** у области трансевропских мрежа. Уопштено гледано, остварен је **известан напредак**, укључујући пуштање у рад и

комерцијално пословање гасног интерконектора Србија–Бугарска (ИБС), као и почетак радова на деоници III Трансбалканског коридора за пренос електричне енергије.

Препоруке Комисије из прошле године су делимично спроведене. У наредној години Србија нарочито треба да:

- настави да унапређује транспортне и енергетске инфраструктурне везе, уз обезбеђивање квалитета и транспарентности у складу са стандардима ЕУ; Србија треба да пренесе ревидирану Уредбу о *TEN-Eu*;
- настави спровођење деонице III и припреми пројекат за деоницу IV Трансбалканског коридора за пренос електричне енергије између Србије, Босне и Херцеговине и Црне Горе; настави са припремом пројекта за Панонски коридор који обухвата далековод од 400 kV Суботица-Шандорфалва;
- заврши припреме пројекта и покрене поступак набавке радова на модернизацији железничких деоница на Коридору X од Београда до Ниша; убрза спровођење пројекта за железничку пругу Ниш–Димитровград, укључујући обилазницу око Ниша; као и да заврши железничку деоницу Ниш–Брестовац.

Поглавље 27: Животна средина и климатске промене

Србија је постигла **известан ниво припремљености** у области животне средине и климатских промена. **Известан напредак** је остварен кроз побољшање правних прописа који се односе на процену утицаја на животну средину (ПУЖС) и стратешку процену утицаја на животну средину (СПУЖС), усвајање закона који се односи на квалитет ваздуха, спровођење правних прописа који се односе на мониторинг, извештавање, проверу и акредитацију (МИПА), а који обухватају стационарна постројења, усвајање плана превенције стварања отпада и усвајање правних прописа који се односе на управљање ризицима од опасности.

Препоруке Комисије из прошле године делимично су спроведене. У наредној години Србија нарочито треба да:

- спроведе мере наведене у: (i) акционом плану за јачање административних капацитета; (ii) стратегији нискоугљеничног развоја; (iii) програму заштите ваздуха; као и (iv) да уведе систем проширене одговорности произвођача (*EPR*) за конкретне токове отпада, у складу са начелом „загађивач плаћа”;
- усвоји правне прописе у складу са Директивом о кривичним делима против животне средине; усвоји стратегију заштите животне средине; уведе национални механизам за одређивање цене угљеника и прошири усклађеност прописа са правним тековинама ЕУ које се односе на МИПА и њихово спровођење, ради потпуног усклађивања са системом ЕУ за трговину емисионим јединицама гасова (*EU ETS*);
- побољша дијалог о политикама са организацијама цивилног друштва и обезбеди транспарентно учешће јавности; осигура да су инфраструктурне инвестиције у складу са правним тековинама ЕУ у области животне средине и климе и са националним и међународним обавезама у погледу природе и воде.

КЛАСТЕР 5: РЕСУРСИ, ПОЉОПРИВРЕДА И КОХЕЗИЈА

Поглавље 11: Пољопривреда и рурални развој

Србија је достигла **известан ниво припремљености** у области пољопривреде и руралног развоја. **Ограничен напредак** остварен је у преношењу поверених мера *IPARD*-а.

Прошлогодишње препоруке Комисије су спроведене у ограниченој мери и стога у великој мери и даље важе. У наредној години Србија нарочито треба да:

- хитно предузме мере за почетак спровођења програма *IPARD* III и тако избегне даљи губитак средстава ЕУ, посебно повећањем изградње капацитета, обезбеђивањем ефикаснијег закључивања уговора и спровођења пројеката и припремом нових мера за поверавање што је пре могуће;
- убрза спровођење акционог плана за усклађивање са правним тековинама ЕУ у области пољопривреде и руралног развоја и да усвоји законске прописе релевантне за тржишта пољопривредних производа, политику квалитета и органску пољопривреду;
- усвоји националну стратегију за пољопривреду и рурални развој.

Поглавље 12: Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика

Србија је **умерено припремљена** у области безбедности хране, ветеринарске и фитосанитарне политике. Током извештајног периода **остварен је ограничен напредак** након усвајања два оквирна закона који за циљ имају усклађивање са правним тековинама Европске уније.

Прошлогодишње препоруке Комисије су спроведене у ограниченој мери и стога у великој мери и даље важе. У наредној години Србија нарочито треба да:

- усвоји оквирно законодавство о безбедности хране, службеним контролама, здрављу животиња, добробити животиња, здрављу биља и генетички модификованим организмима, у складу са правним тековинама ЕУ, и да ојача административне капацитете ради правилног спровођења;
- усвоји и започне спровођење националног плана за усклађивање законодавства са стандардима квалитета ЕУ за сирово млеко.
- да приоритет процесу унапређења објеката за производњу хране, хране за животиње и споредних производа животињског порекла да би испунила структурне стандарде ЕУ.

Поглавље 13: Рибарство и аквакултура

Србија је **умерено припремљена** у области рибарства и аквакултуре. Током извештајног периода остварен је **известан напредак**, посебно усвајањем акционог плана за усклађивање са правним тековинама ЕУ до датума приступања.

Прошлогодишње препоруке Комисије су делимично спроведене. У наредној години Србија нарочито треба да:

- отпочне спровођење акционог плана за усклађивање са правним тековинама ЕУ, посебно у погледу организације тржишта, аквакултуре, прикупљања података, контролних мера и незаконитог, непријављеног и нерегулисаног (ННН) риболова;
- реши озбиљан недостатак кадрова у органима одговорним за развој политика и контролу за спречавање превара у области рибарства (укључујући граничне контроле).

Поглавље 22: Регионална политика и координација структурних инструмената

Србија је **умерено припремљена** у области регионалне политике и координације структурних инструмената. Остварен је **ограничен напредак**, нарочито јачањем административних капацитета и унапређењем програмирања.

Препоруке Комисије из прошле године спроведене су у ограниченој мери и стога у великој мери и даље важе. У наредној години Србија нарочито треба да:

- успостави национални план за промоцију регионалног развоја и ефикасно решавање регионалних разлика, као и да изгради отпоран екосистем који укључује све нивое власти и релевантна недржавна тела, у складу са начелом партнерства;
- унапреди реформе јавне управе на координисан начин, ефикасно спроводећи своју компоненту локалне самоуправе, кроз неопходну финансијску и фискалну децентрализацију;
- додатно ојача системе финансијског управљања и контроле и капацитет за индиректно управљање средствима ЕУ усвајањем свеобухватне политике задржавања кадрова и решавањем проблема недостатка кадрова на кључним функцијама и у институцијама које су задужене за управљање средствима ЕУ.

Поглавље 33: Финансијске и буџетске одредбе

Србија је остварила **известан ниво припремљености** у области финансијских и буџетских одредби. **Није остварен напредак** током извештајног периода.

Препоруке Комисије из прошле године нису спроведене и стога и даље важе. У наредној години Србија нарочито треба да:

- развије организационе и процедуралне везе између институција укључених у систем сопствених средстава;
- настави са припремама за испуњавање посебних административних услова за сопствена средства како је утврђено у прописима ЕУ о сопственим средствима, укључујући израду акционог плана са временским распоредом за испуњавање административних услова.

КЛАСТЕР 6: Спољни односи

Поглавље 30: Спољни односи

Србија је **умерено припремљена** у области спољних односа. **Напредак није забележен**, јер је Србија привремено увела низ трговинских рестриктивних мера које нису у складу са Споразумом о стабилизацији и придруживању (ССП).

Препоруке Комисије из прошле године спроведене су у ограниченој мери и стога у великој мери и даље важе. У наредној години Србија нарочито треба:

- да се уздржи од усвајања нових трговинских рестриктивних мера;
- да усвоји Закон о генетички модификованим организмима усклађен са СТО, како би напредовала у преосталим билатералним преговорима о приступу тржишту и окончања приступања СТО;
- да настави са спровођењем мера утврђених у новом акционом плану за заједничко регионално тржиште за период 2025–2028. године и спроведе девет одлука усвојених у оквиру Споразума о слободној трговини у Централној Европи (ЦЕФТА) у октобру 2024. године и четири одлуке усвојене у фебруару 2025. године.

Поглавље 31: Спољна, безбедносна и одбрамбена политика

Србија је **умерено припремљена** у области заједничке спољне, безбедносне и одбрамбене политике ЕУ. Уопштено гледано, Србија је током извештајног периода остварила **ограничен напредак**. Иако су обрасци усклађивања остали у великој мери непромењени, Србија се ретроактивно ускладила са неколико одлука Савета и изјава Европске уније, укључујући неке одлуке које се односе на стављање руских држављана на листу и изјаве којима се осуђују поступци Русије. Ипак, поједине радње и изјаве Србије биле су у супротности са кључним спољнополитичким ставовима ЕУ, нарочито у вези са Руском Федерацијом. Интензивирани су билатерални контакти са Русијом који су учествовали и на високом нивоу, укључујући и присуство на руској војној паради 9. маја, уз учествовали антизападни наратив, што додатно отвара питања о стратешком усмерењу Србије. Споразум о слободној трговини између Србије и Кине ступио је на снагу 1. јула 2024. године, што представља повод за стратешку забринутост. Србија се није ускладила са санкцијама ЕУ против Руске Федерације због агресије на Украјину, али је наставила сарадњу са ЕУ у погледу спречавања заобилажења санкција и да пружа подршку Украјини. Србија је наставила да учествује и значајно доприноси мисијама и операцијама ЕУ за управљање кризама у оквиру заједничке безбедносне и одбрамбене политике ЕУ.

Препоруке Комисије из 2024. године спроведене су у ограниченој мери и стога и даље важе. У наредној години Србија нарочито треба да:

- унапреди, као приоритет, своју усклађеност са заједничком спољном и безбедносном политиком (ЗСБП) ЕУ, укључујући рестриктивне мере, као и да избегава радње и изјаве које су у супротности са ставовима спољне политике ЕУ;
- уложи кредибилне напоре да се затвори простор за страно мешање и манипулацију информацијама, укључујући дезинформације, и предузме мере за изградњу друштвене отпорности на њих и друге облике хибридних претњи;
- настави са предузимањем мера у погледу спречавања било каквог покушаја коришћења територије Србије или правних субјеката регистрованих у Србији за заобилажење рестриктивних мера ЕУ.

1.3 СТАЊЕ У ПРЕГОВОРИМА О ПРИСТУПАЊУ

Кластери	Поглавља/области	Стање
1. Основе <i>Сва поглавља су отворена</i>	23 – Правосуђе и основна права 24 – Правда, слобода и безбедност 5 – Јавне набавке 18 – Статистика 32 – Финансијска контрола ...Економски критеријуми ...Функционисање демократских институција ...Реформа јавне управе	Отворено јула 2016. године Отворено јула 2016. године Отворено децембра 2016. године Отворено децембра 2018. године Отворено децембра 2015. године

2. Унутрашње тржиште <i>4 отворена поглавља</i>	1 – Слободно кретање робе 2 – Слобода кретања радника 3 – Право пословног настанивања и слобода пружања услуга 4 – Слободно кретање капитала 6 – Право привредних друштава 7 – Права интелектуалне својине 8 – Конкуренција 9 – Финансијске услуге 28 – Заштита потрошача и здравља	Србија ради на испуњавању мерила за отварање Нацрт заједничке позиције ЕУ у Савету Нацрт заједничке позиције ЕУ у Савету Отворено децембра 2019. године Отворено децембра 2017. године Отворено јуна 2017. године Србија ради на испуњавању мерила за отварање Отворено јуна 2019. године Нацрт заједничке позиције ЕУ у Савету
3. Конкурентност и инклузивни раст <i>5 отворених поглавља</i>	10 – Дигитална трансформација и медији 16 – Опорезивање 17 – Економска и монетарна политика 19 – Социјална политика и запошљавање 20 – Предузетништво и индустријска политика 25 – Наука и истраживање 26 – Образовање и култура 29 – Царинска унија	Нацрт заједничке позиције ЕУ у Савету Нацрт заједничке позиције ЕУ у Савету Отворено децембра 2018. године Нацрт заједничке позиције ЕУ у Савету Отворено фебруара 2017. године Отворено децембра 2016. године и привремено затворено Отворено фебруара 2017. године и привремено затворено Отворено јуна 2017. године
4. Зелена агенда и одрживо повезивање <i>Сва поглавља су отворена</i>	14 – Транспортна политика 15 – Енергетика 21 – Трансевропске мреже 27 – Животна средина и климатске промене	Отворено децембра 2021. године Отворено децембра 2021. године Отворено децембра 2021. године Отворено децембра 2021. године
5. Ресурси, пољопривреда и кохезија <i>2 отворена поглавља</i>	11 – Пољопривреда и рурални развој 12 – Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика 13 – Рибарство и аквакултура 22 – Регионална политика и координација структурних инструмената 33 – Финансијске и буџетске одредбе	Извештај о испуњености мерила за отварање поглавља у Савету Србија ради на испуњавању мерила за отварање Отворено јуна 2018. године Извештај о испуњености мерила за отварање поглавља у Савету Отворено јуна 2018. године
6. Спољни односи <i>1 отворено поглавље</i>	30 – Спољни односи 31 – Спољна, безбедносна и одбрамбена политика	Отворено децембра 2017. године Извештај о скринингу у Савету

Није део кластера:

Поглавље 34 – Институције, тренутно није применљиво за Србију

Поглавље 35 – Остала питања (укључујући нормализацију односа између Србије и Косова), отворено децембра 2015. године

* * *

2. КЛАСТЕР 1: ОСНОВЕ ПРОЦЕСА ПРИСТУПАЊА

2.1. ФУНКЦИОНИСАЊЕ ДЕМОКРАТСКИХ ИНСТИТУЦИЈА И РЕФОРМА ЈАВНЕ УПРАВЕ

2.1.1. Демократија

Постоје изазови у функционисању демократских институција у Србији због све веће поларизације политичке ситуације, како на националном тако и на локалном нивоу. Трагични пад надстрешнице на железничкој станици у Новом Саду 1. новембра 2024. године, у коме је погинуло 16 људи, изазвао је масовне студентске и грађанске протесте и блокаде широм земље, који и даље трају. Државни органи су углавном допуштали одржавање протеста, а полиција је обезбеђивала безбедност током протеста. Међутим, забележено је неколико инцидената и напада на студенте и мирне демонстранте, укључујући нападе који су довели до тежих повреда, случајеве гажења аутомобилом уз бекство са лица места и друге физичке нападе. Инциденти су се интензивирали током лета, укључујући вандализам и нападе на имовину појединаца и предузећа за која се сматра да подржавају протесте. Било је и инцидената напада на незаштићене просторије владајуће странке. Од краја јуна, државни органи су почели да примењују репресивнији приступ, укључујући бројна хапшења и извештаје о прекомерној употреби силе против демонстраната. Државни званичници су често представљали протесте као „обојену револуцију“ подржану из иностранства у циљу нарушавања уставног поретка у земљи, подривајући на тај начин легитимитет питања која су покренули студенти и грађани. Истовремено, председник Републике је помиловао неколико лица одговорних за нападе на студенте, као и неке студенте који су протестовали, заштитивши их тако од кривичног гоњења. Сви кључни државни универзитети су били у блокади, и наставни процес је био обустављен на више месеци. На појединим државним факултетима су крајем јуна поново почела онлајн предавања и настава уживо. Неколико мера Владе у области истраживања и образовања нарушило је институционалну аутономију факултета и академску слободу, пре свега привременим умањењем плата наставног и академског особља и ограничавањем радног времена посвећеног истраживању.

Избори

Потребна је свеобухватна реформа општег оквира у вези са изборима. Приоритетне препоруке ОЕБС/*ODIHR* тек треба да буду спроведене. Ове препоруке односе се на раздвајање државе и политичке странке, инклузивност и свеобухватност изборне реформе, ревизију бирачког списка и транспарентност података о бирачком списку, јачи надзор над изборним кампањама и њиховим финансирањем, као и на мере за омогућавање слободе и независности медија.

У Народној скупштини је основана је инклузивна радна група за унапређење изборног процеса, којом је председавао представник ОЦД, али она није успела да постигне консензус ни да оствари делотворне резултате. До фебруара 2025. године, из ње су се повукли представници опозиције као и представници организација цивилног друштва. Радна група се усредредила на измене Закона о јединственом бирачком списку, за које су сачињени алтернативни нацрти предлога, један владајуће Српске напредне странке, а други једне истакнуте српске ОЦД. Између марта и септембра 2025. године, *ODIHR* је достављао мишљења о различитим верзијама предлога владајуће странке. Скупштински одбор за уставна питања и законодавство је организовао девет јавних расправа о различитим нацртима предлога. Само једној од њих су присуствовале ОЦД, а неке опозиционе странке су спорадично учествовале. У октобру су владајућа странка

и стручне ОЦД постигле договор о нацрту закона, који још увек није усвојен.

У децембру 2024. године, секретаријат Народне скупштине је усвојио правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији којим је предвиђено оснивање новог сектора за подршку Републичкој изборној комисији.

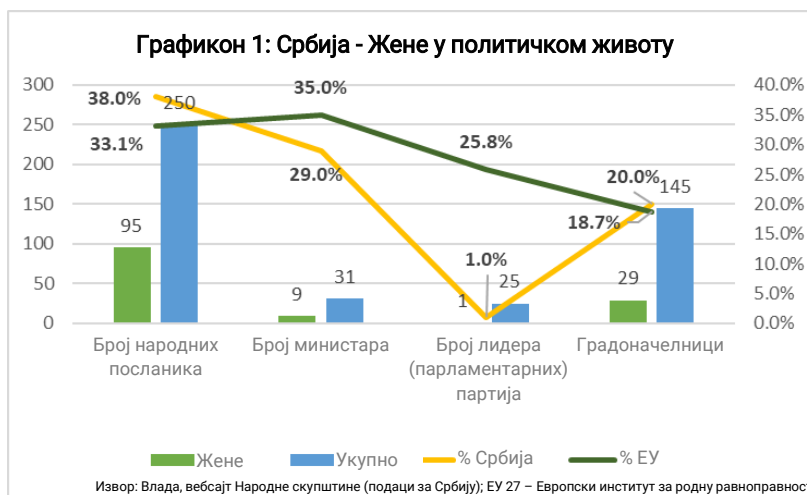
Током извештајног периода нису одржавани парламентарни избори. Уставни суд није још донео пресуде по захтевима опозиције којима се оспоравају ванредни парламентарни и локални избори из децембра 2023. године. У јуну 2025. године су одржани редовни локални избори у граду Зајечару и општини Косјерић. Према посматрачима из домаћих ОЦД, ови избори нису били „ни слободни ни поштени“ и одржани су у „атмосфери страха и репресије, обележеној институционалним притисцима, насиљем и великим бројем полицајаца испред бирачких места током целог дана“. Након избора у Зајечару, настала је правна и политичка контроверза око формирања градских власти. Након што је Виши суд поништио конститутивну седницу Скупштине града зато што је одржана након истека законског рока, владајућа већина је ипак наставила са избором руководства Града, на основу мишљења надлежног министарства.

Иако постоје неке мере за постизање уједначеније заступљености, укључујући квоту од 40% жена на изборним листама, у пракси су жене и даље недовољно заступљене у политичком животу. Највећа неуједначеност је и даље на локалном нивоу.

Народна скупштина

Треба ојачати делотворност, аутономију и транспарентност рада Скупштине, као и улогу парламентарне опозиције. Вршење надлежности скупштине ограничено је ниском учесталости заседања, недостатком истинске политичке дебате и чињеницом да Народна скупштина нема годишњи план рада, а дневни ред готово у потпуности одређује Влада. Пленарне седнице и седнице одбора су и даље обележене тензијама и увредљивим говором. Две пленарне седнице током извештајног периода биле су обележене инцидентима, укључујући вербалне и физичке нападе. На седницама Народне скупштине је понекад изостајала непристрасна реакција председнице Народне скупштине која је предвиђена Пословником, због директних размена реплика са опозицијом.

Готово све законе и предлоге закона које је усвојила Народна скупштина поднела је Влада. Настављена је пракса спајања великог броја често неповезаних тачака дневног реда, а у новембру 2024. године је 68 аката, укључујући државни буџет, усвојено без икакве расправе. У супротности са уставним правилима, захтеви опозиције за смену председнице Народне скупштине нису укључени у дневни ред ни стављени на гласање. Једанаест јавних расправа је одржано 2025. године, а 2024. године две. Ниједна седница за посланичка питања члановима Владе Републике Србије није одржана 2025. године, а 2024. године су одржане само две (у јулу и септембру). Примена хитног

поступка је и даље на ниском нивоу (9,15% од септембра 2024. до септембра 2025. године).

Интеграција у ЕУ

Преговарачки оквир за приступање ЕУ је измењен у новембру 2024. године. Централизоване и политички вођене координационе структуре остале су у великој мери непромењене у односу на претходне аранжмане. Тела за подршку преговорима о приступању ЕУ сада надзиру и спровођење Инструмента за реформе и раст. Сходно томе, министар за европске интеграције је истовремено и главни преговарач и координатор Инструмента за реформе и раст за период од 2024. до 2027. године. Министарство за европске интеграције је и даље званична контакт тачка за консултације и учешће цивилног друштва, пословне заједнице и локалних самоуправа у преговарачком процесу.

У новембру 2024. године, Влада је померила рок за остварење свог стратешког циља испуњавања свих техничких критеријума за чланство у ЕУ на годину дана пре претходног, одредивши крај 2026. године као нови циљни датум. У циљу усклађивања са тим убрзаним временским распоредом, Влада је у априлу 2025. године усвојила наменски План за испуњавање најважнијих обавеза из процеса преговора о приступању Републике Србије Европској унији, а затим је у августу 2025. године усвојила измене и допуне Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније (НПАА), тиме обезбедивши међусобну усклађеност тих докумената и њихову усклађеност са обавезама у оквиру Инструмента за реформе и раст. Упркос овом амбициознијем циљу, Србија није значајно напредовала у погледу усклађивања са правним тековинама ЕУ. Међутим, одређени напредак у побољшању институционалног планирања ИТ је остварен.

Србија и даље тврди да је чланство у ЕУ њен стратешки циљ. Како би на убедљив начин показали да им је то стратешки циљ, органи власти Републике Србије морају да дају приоритет недвосмисленом, проактивном и објективном информисању о ЕУ и процесу приступања Србије ЕУ. Истовремено морају одлучно и доследно да спроводе истинске реформе у вези са приступањем ЕУ.

Национални конвент о ЕУ (НКЕУ), кровна платформа цивилног друштва за учешће у поступку приступања, и даље функционише као чувар јавног интереса у преговорима о приступању. Међутим, НКЕУ је у фебруару 2025. године обуставио учешће у процесима који подразумевају сарадњу са доносиоцима политичких одлука, наводећи као разлог окружење које је све неповољније по цивилно друштво, као и смањење инклузивности и недостатак значајног учешћа цивилног друштва у политичким процесима.

Управљање

О практичном извршавању надлежности председника се у јавном дискурсу интензивно расправља, уз забринутост да председник Републике у пракси управља политичким расправама и одлучивањем на начин који није предвиђен Уставом.

Неколико измена у саставу Владе је извршено током извештајног периода. Након пада надстрешнице на железничкој станици у Новом Саду, два министра су крајем 2024. године поднела оставке. Након насилног физичког напада на студенте који су протестовали, председник Владе је поднео оставку 28. јануара 2025. године. Народна скупштина је 19. марта званично констатовала ову оставку и окончала мандат целе

Владе. Нова Влада је изабрана 16. априла. Политички састав и број министарских положаја се нису променили. Од 31 члана Владе, девет су жене. Представници националних мањина и даље имају министарске положаје.

Потребно је да се у потпуности оствари аутономија независних тела, да органи власти признају и поштују њихове улоге, као и да се њихове препоруке примењују много пажљивије и благовремено.

Кад је у питању локална самоуправа, Закон о финансирању АП Војводине још увек није донет, иако је то предвиђено Уставом. Локални административни капацитети су слаби, а и даље постоје значајне разлике између јединица локалне самоуправе. Локалне власти и даље врше надлежности без одговарајуће анализе потребних капацитета и људских/финансијских ресурса. Спровођење програма за реформу система локалне самоуправе (2021–2025) и даље бележи спори напредак (50% на нивоу мера, и 59% на нивоу активности у 2024. години). Комисија за финансирање локалне самоуправе није сазивала редовне састанке и није се састала од априла 2022. године.

Цивилно друштво

Рад ОЦД се обавља у отежаним околностима, уз све веће притиске и нападе. Поднете су притужбе због коришћења шпијунског софтвера против бранилаца људских права и новинара (видети и заштиту података о личности у Поглављу 23). Подношење стратешких тужби против учешћа јавности (*SLAPP*) све више је ометало рад организација цивилног друштва. Једна политичка странка из владајуће коалиције је поднела предлог закона о посебном регистру агената страног утицаја, о коме се није расправљало на пленарној седници Народне скупштине. Вербални напади и кампање блаћења против ОЦД које се залажу за владавину права су појачани откако су почели протести (видети и слободу окупљања у Поглављу 23). Неколико страних представника цивилног друштва, укључујући и оне из држава чланица ЕУ, притворено је и протерано из Србије. У фебруару 2025. године, полиција је претресла канцеларије четири ОЦД на захтев Посебног одељења за сузбијање корупције Вишег јавног тужилаштва у Београду. Ово је други пут да су ОЦД јавно оптужене за прање новца, након случаја „Листе“ из јула 2020. године, који није довео до подизања оптужнице, а ове претресе шира јавност сматра притиском на цивилно друштво. У овом контексту, 29 ОЦД је у фебруару 2025. године објавило своје повлачење из Владињих радних група. Иако је настављено спровођење стратегије и новог акционог плана за цивилно друштво, њихов утицај тек треба да се покаже. Организације цивилног друштва су у јануару 2025. године замрзле своје чланство у Савету за сарадњу и развој цивилног друштва због изостанка институционалне реакције Савета на све чешће нападе на браниоце људских права. Транспарентност и правичност јавног финансирања цивилног друштва још увек треба да се побољша. Неки од кључних изазова су недостатак транспарентних критеријума за одобравање подршке организацијама цивилног друштва и избор независних стручњака у комисијама за оцењивање, као и извештавање о томе како се средства троше.

Цивилни надзор над безбедносно-обавештајним сектором

Одбор Народне скупштине за контролу служби безбедности је и даље одговоран за цивилни надзор над сектором безбедности. У марту 2025. године, Одбор је расправљао о наводима о употреби звучног уређаја током масовног протеста 15. марта у Београду, и одбацио је те тврдње. Представници цивилне Безбедносно-информативне агенције (БИА) су изнели наводе да се у Србији одвијао „покушај обојене револуције“. Током

масовних студентских и грађанских протеста, било је извештаја да је БИА притварала грађане, студенте и активисте и позивала их на информативне разговоре. У децембру 2024. године, Одбор је одржао редовни годишњи преглед активности Војнобезбедносне агенције. Закон о отварању досијеа државне безбедности тек треба да буде усвојен.

2.1.2. Реформа јавне управе

Стратешки оквир за реформу јавне управе (РЈУ)

Спроводи се свеобухватна стратегија реформе јавне управе (РЈУ) за период 2021–2030. Квалитет стратегије је задовољавајући, али је потребно побољшати ефикасност њеног спровођења. У припреми су нови акциони план и програми за реформу јавне управе за период од 2026. до 2030. године, у оквиру кровне стратегије РЈУ. Извештај о спровођењу РЈУ за 2024. годину показује уопштено спор напредак са 57% мера и активности спроведених у 2024. години. Онлајн алат за праћење РЈУ и даље не пружа ажурну слику спровођења, у целости или по стубовима политике. Извештаји о праћењу се усвајају превише касно да би могли да правовремено пружају информације доносиоцима одлука и да омогуће доношење потенцијално неопходних измена политике. Координациони механизми РЈУ на политичком и административном нивоу су формално успостављени, али су њихова практична употреба и утицај ограничени зато што нема јасно одређених одговорности као ни јаке политичке воље. Финансијска одрживост остаје и даље питање које изазива забринутост због ослањања на донаторска средства.

Креирање и координација политика

Креирање и координација политика су регулисани, али се не спроводе систематски. Систем за квалитетно **креирање политика** је успостављен са јасним скупом одредби које су првенствено уграђене у Закон о планском систему. У марту 2025. године, Србија је усвојила нове подзаконске акте о методологији за израду докумената јавне политике и о анализи ефеката прописа. Спровођење регулаторног оквира и даље заостаје за законским роковима. Није остварен значајан напредак у укључивању коментара Секретаријата за јавне политике на нацрте закона и докумената јавних политика и да су коначне верзије ових докумената у складу са законодавством. Није било нове рационализације секторских стратешких оквира, а само су три од 23 сектора до сада оптимизована. Објављивање годишњих извештаја о спровођењу секторских планских докумената је ограничено (око 30%, упркос томе што то закон захтева). Национални план развоја, који је требало да буде усвојен 2020. године, још увек није донет. Стопа усвајања средњорочних планова је и даље ниска (61% у периоду између 2025. и 2027. године), и даље знатно иза рока из 2020. године постављеног за институције на централном нивоу.

Јавне консултације су спроведене у 2024. години за 58% нацрта закона и 30% нацрта других прописа, што је и даље недовољно. Још увек не постоји централно тело задужено за надзор и контролу квалитета јавних консултација. Коришћење платформе за е-консултације је и даље недовољно, иако је обавезно. Обавезни извештаји о обављеним јавним консултацијама се објављују на платформи у мање од 30% случајева (*видети Цивилно друштво под 2.1.1 Демократија*).

Управљање јавним финансијама

Управљање јавним финансијама (УЈФ) је углавном успостављено, али га треба унапредити. Програм реформе УЈФ за период 2021-2025. године се спроводи у складу

са својим акционим планом, али је ограничених амбиција и зависи од донатора. Требало је да плански документи највишег нивоа, развојни план и инвестициони план, буду донети 2020. године, и то закашњење доводи до нејасноћа у утврђивању националних стратешких приоритета. Стратешки приоритети и буџетски програми су и даље слабо повезани. Програмско буџетирање треба даље развијати како би се омогућило адекватно управљање учинком. Методологија за означавање зелених пројеката је 2024. године по први пут интегрисана у поступак планирања буџета, а родно одговорно буџетирање се и даље примењује.

Макроекономске и фискалне прогнозе су добро припремљене, и Србија је остварила изванредан напредак у представљању фискалних ризика у фискалној стратегији и јачању средњорочног буџетирања. Тек треба да се примене фискална правила која чвршће обавезују. Оптимални број корисника буџетских средстава мора да се наведе како би се повећала ефикасност потрошње. Министарство финансија тренутно не објављује засебно и свеобухватно обавештење о фискалном ризику. Резерва за непредвиђене случајеве се користи без јасног утврђивања намене и транспарентног и редовног извештавања, при чему су *ad hoc* мере новчане помоћи стална карактеристика буџета. Србија и даље додељује велике инфраструктурне уговоре без транспарентности, често према међународним споразумима или путем посебних закона. Потребно је пажљиво пратити осетљивост јавних набавки на корупцију (*видети поглавље 5 – Јавне набавке*)

Потребан је даљи напредак како би се повећала покривеност и квалитет интерне финансијске контроле у јавном сектору. Мапа пута за унапређење управљачке одговорности је усвојена у децембру 2024. године, али се касни са њеним спровођењем. Потребно је без одлагања успоставити аналитичке јединице у свим министарствима и службама владе. Ова земља тек треба да развије истински јединствен канал за управљање капиталним инвестицијама. По први пут, буџет и фискална стратегија за 2025. годину укључују изванредан број пројеката капиталних инвестиција који су планирани током трогодишњег временског оквира.

Србија још увек није остварила напредак у повећању **транспарентности буџета**. Још увек није саставила мапу пута транспарентности као ни извештај за прву половину године. Министарство финансија не објављује профил извршења буџета на почетку године, што онемогућава анализу евентуалних одступања од постављених циљева. Извештаји о извршењу буџета и даље садрже само основне елементе. Треба уклонити недоследности у оквиру за рачуноводство и извештавање. Потребно је знатно повећати учешће јавности у буџетском поступку и надзор над буџетом од стране законодавне власти. Ребаланс буџета за 2024. годину и буџет за 2025. годину су усвојени без квалитативне процене или расправе са заинтересованим странама, а измене и допуне буџета за 2024. годину су усвојене по хитном поступку.

Јавна служба и управљање људским ресурсима

Регулаторни оквир за јавну службу и управљање људским ресурсима (УЉР) је задовољавајући, али његова ефикасност подрива недостатак доследне примене. Правни оквир за УЉР је солидан. Хоризонтални и вертикални обим државне службе је адекватан, изузев неколико (регулаторних) јавних агенција са већим степеном аутономије које су искључене из система државне службе без оправданих разлога. Законодавство Србије предвиђа **поступке запошљавања и отпуштања засноване на заслугама**, али оставља широко дискреционо право руководиоцима институција у формирању изборних комисија. Око 10% свих државних службеника запошљава се на одређено време, још увек без обавезе да прођу конкурс, пошто је доношење законске одредбе о томе поново одложено и заказано за јануар 2026. године. У марту 2025. године је уведена обавезна процена најмање једне функционалне надлежности за

запошљавање кадрова на одређено време. Административна тела имају ограничену аутономију у погледу покретања нових запошљавања на основу сопствених кадровских планова, због ограничења у запошљавању према Закону о буџетском систему. Нови информациони систем за УЉР још увек није оперативан. Капацитети јединица за УЉР су и даље слаби и недостаје им стратешка улога. Закон о систему плата запослених у јавном сектору из 2016. године је престао да важи после неколико година одлагања датума почетка његове примене, што је изазвало додатно кашњење реформе плата. Србија је остварила делотворну родну равнотежу у јавној управи, укључујући највише руководеће позиције, са 48% жена и 52% мушкараца.

У погледу **државних службеника на вишим положајима**, недостатак транспарентности у именовању кандидата које препоручује Високи службенички савет и усклађеност са законом и даље остају питања која изазивају озбиљну забринутост. Већина руководећих позиција (62% у септембру 2025. године) и даље је попуњена вршиоцима дужности. Штавише, већина вршилаца дужности нису државни службеници, упркос законској одредби против таквих именовања. Кључно је да се обезбеде јасна политичка воља и адекватни ресурси за спровођење конкурса за руководеће позиције, као и да се прати постепено смањења великог броја вршилаца дужности, како би се хитно решио проблем прекомерног броја државних службеника на вишим положајима који су у статусу вршиоца дужности.

Национална академија за јавну управу наставила је да унапређује обим и квалитет **обуке** за државне службенике на централном и локалном нивоу. Скоро све (99,8%) институције које имају обавезу да усвоје планове **интегритета** то су и учиниле. Потребни су даљи напори да би се обезбедило потпуно спровођење постојећих планова интегритета у правосуђу и јавној управи, укључујући и на локалном нивоу.

Одговорност управе

Одговорност управе тек треба да се унапреди. Србија није остварила напредак у решавању системских организационих проблема управе, као што су улоге које се преклапају и нејасне линије извештавања. У децембру 2024. године, усвојила је дуго очекивану мапу пута за управљачку одговорност, утврдивши најважније кораке у примени овог концепта. Према извештају **Заштитника грађана** за 2024. годину, скоро 61% притужби је било везано за кршења економских, имовинских и социјалних права, при чему је највећи број у сектору локалне самоуправе, имовинских права и права на здравље. Кад је у питању **право грађана на приступ информацијама од јавног значаја**, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности решио је 15.282 жалбе у 2024. години (повећање у односу на 10.594 у 2023. години), од којих се 50% (37% у 2023. години) односило на игнорисање захтева људи који траже информације. Ово је нагло повећање, до кога је дошло због тога што правници потенцијално злоупотребљавају правна средства. Стопа извршења одлука Повереника износила је 77,98% (2023: 74,83%). Кад је у питању **право грађана пред Управним судом**, није остварен напредак у спровођењу структурне реформе система, осим незнатног повећања броја судија. Касни се са успостављањем вишестепеног управног судства. У међувремену, Србија би могла да размотри опције за проширење области примене за оспоравање пресуда Управног суда на највишем суду – укључујући од стране јавних органа – како би се у пракси успоставио делотворнији двостепени управно-судски систем. **Право грађана на накнаду штете** је регулисано, али не постоје статистички подаци за праћење њихове примене.

Пружање услуга грађанима и пословном сектору

Пружање услуга грађанима и пословном сектору, нарочито електронских услуга, континуирано се побољшава. Даља побољшања отежана су због фрагментације одговорности и задужења између различитих институција и недостатка наменског система координације. Напредак у погледу кључних средстава, као што су систем е-потписа у облаку, услуге плаћања прилагођене кориснику и системи дигиталног идентитета, допринео је побољшању услуга. Оквир интероперабилности је такође успостављен. Повећан је број база података повезаних са сервисном магистралом органа јавне управе (информационим системом који повезује главне базе података). Број јединствених шалтера у јединицама локалне самоуправе је повећан, али и даље не постоје стандарди квалитета за пружање услуга. Остварен је извешан напредак у повећању ангажовања корисника и развоју механизма за прикупљање повратних информација. Правни оквир за поједностављење управних поступака је успостављен, иако је усклађивање секторског законодавства са Законом о општем управном поступку и даље у току. Настављен је рад на поједностављивању и дигитализацији управних поступака применом програма е-ПАПИР. Србија је наставила да унапређује портал регистра административних поступака, који садржи око 3.300 поступака.

2.2. ВЛАДАВИНА ПРАВА И ОСНОВНА ПРАВА

2.2.1. Поглавље 23: Правосуђе и основна права

Основне вредности ЕУ обухватају владавину права и поштовање људских права. Делотворан (независан, квалитетан и ефикасан) правосудни систем и делотворна борба против корупције су од највећег значаја, као и поштовање основних права у законодавству и у пракси.

Функционисање правосуђа

Стратешки документи

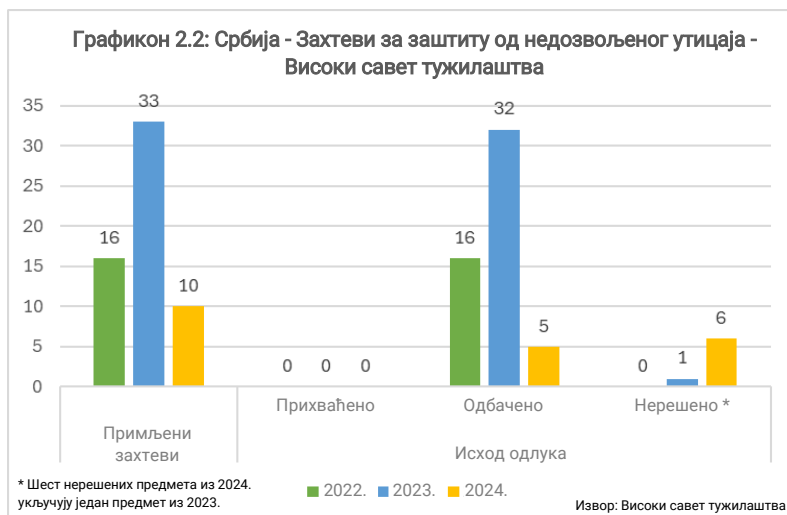
Стратешки документи постоје, али примена треба да се унапреди. Главни стратешки документи су ревидирани Акциони план за поглавље 23 и Стратегија развоја правосуђа 2020–2025. Спровођење стратегије за људске ресурсе (ЉР) и стратегије за информационе и комуникационе технологије (ИКТ) је и даље слабо, делимично због недостатка координације и адекватних механизма праћења.

Органи управљања

Органи управљања су успостављени и функционишу у складу са усвојеним правним прописима. Постоји потреба да се побољшају аналитички и статистички капацитети Високог савета судства (ВСС) и Високог савета тужилаштва (ВСТ), у складу са стратегијом за људске ресурсе.

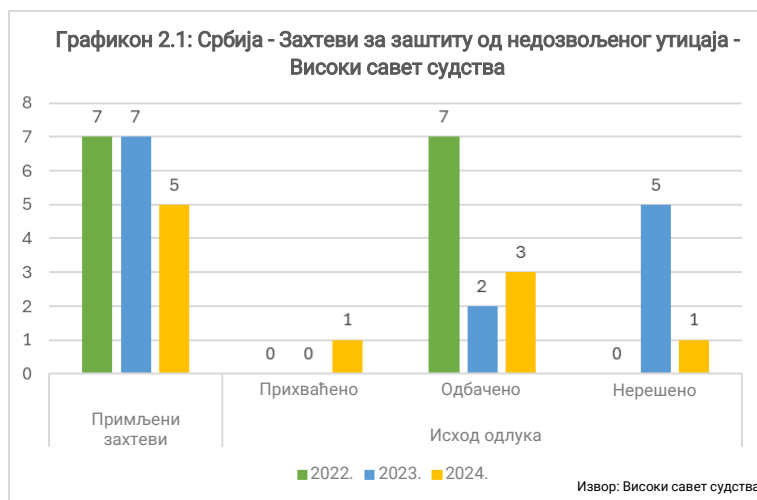
Независност и непристрасност

Независност и непристрасност правосуђа треба да се унапреде, и у вишим и у првостепеним судовима.

Након усвајања правних прописа који се односе на спровођење уставних амандмана, Србија је усвојила 36 од 37 подзаконских аката. У јануару 2025. године је усвојен Правилник о управи у јавном тужилаштву, који предвиђа подељену надлежност између Министарства правде и ВСТ. Један подзаконски акт, о Судском пословнику, још увек није усвојен.

И даље постоји велики политички притисак на правосуђе и тужилаштва, уз слабе реакције или недостатак реакције релевантних институција. Влади и јавни функционери на највишем нивоу, укључујући председника Републике и посланике Народне скупштине, наставили су да јавно и непримерено коментаришу текуће истраге и судске поступке, укључујући рад појединачних тужилаца и судија. Међу оваквим коментарима су биле критике на рачун судских пресуда и претње сменом судијама и тужиоцима. Други коментари функционера који су садржали информације које нису у јавном домену изазивају забринутост због цурења информација из институција које учествују у кривичним поступцима. У контексту протеста, било је случајева напада на судове и тужилаштва, као протеста испред зграда судова. У једном случају је дошло и до физичког напада на судију. Иако пословници о раду ВСС и ВСТ постављају темељ за делотворнију реакцију у случајевима недозвољеног утицаја, оба ова савета су остала углавном пасивна. Ни Народна скупштина ни Влада још увек нису реаговале у случајевима непримереног утицаја. Институције Републике Србије тек треба да преузму активнију улогу.

Велике иницијативе које је покренуло тужилаштво, као што је нова кампања борбе против корупције и претрес канцеларија четири невладине организације у фебруару 2025. године, што је уследило за изјавама високих званичника, изазивају забринутост у погледу тужилачке аутономије. У јулу је председник помиловао пет особа које су биле оптужене за наношење физичких повреда демонстрантима, наводећи да постоји потреба да се исправе неправде које су изазвали тужиоци и судови, што изазива додатну забринутост кад је у питању независност правосудног система.

Предмети се судијама додељују електронски и насумично путем специјализованог

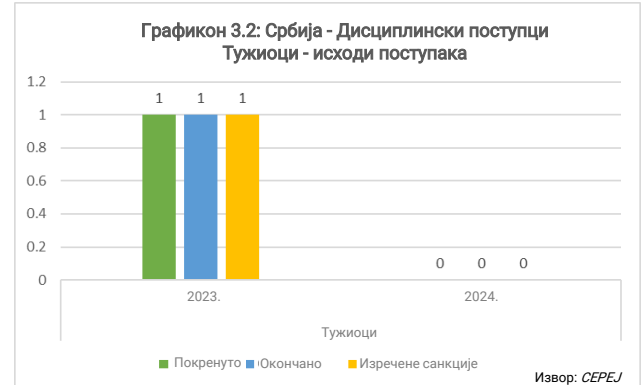
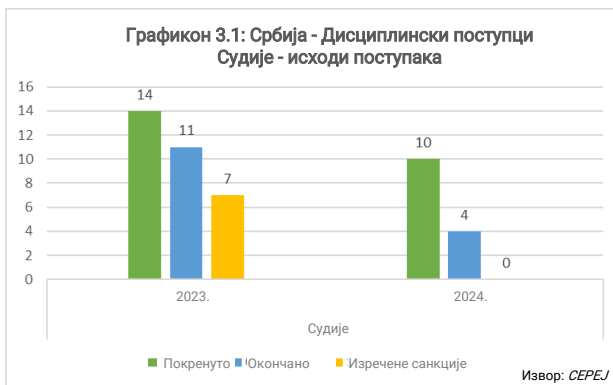
софтвера. Софтвер који омогућава аутоматску доделу предмета тужоцима тек треба да се развије. Систем избора, премештаја и унапређења судија и тужилаца треба додатно ревидирати како би се осигурало да су њихове каријере у потпуности засноване на заслугама.

Одговорност

Одговорност правосуђа треба да се унапреди. Нарочито је потребна већа одговорност и транспарентност тужилаштва и судова.

У 2024. години је поднето 125 дисциплинских притужби Високом савету тужилаштва (ВСТ), а једна дисциплинска мера је изречена у јануару 2025. године. У 2024. години, Високом савету судства (ВСС) је у првом степену поднето 386 дисциплинских притужби, а 10 предлога је прослеђено другостепеној дисциплинској комисији. ВСС је одбацио два предлога и изрекао две санкције.

Мандат Етичког одбора који је именовао ВСС истекао је у октобру 2024. године. У складу са Законом о Високом савету судства, именован је нови одбор, који је одржао своју конститутивну седницу 23. јануара 2025. године.

У мају 2025. године, ВСС је почео да снима и објављује снимке својих седница, повећавајући тако своју транспарентност и усклађујући се са праксом ВСТ.

Квалитет правосуђа

Квалитет правосуђа треба побољшати.

Закон о Правосудној академији још није усвојен и треба да буде усклађен са препорукама из мишљења Венецијанске комисије из децембра 2024. године. Венецијанска комисија је у свом мишљењу нагласила да постоји неколико предности поверавања искључиве надлежности за улазак у судску и тужилачку струку Академији, укључујући то што се на тај начин обезбеђује да кандидати буду адекватно обучени и припремљени у јединственом испитном поступку, уз елиминацију паралелних процеса запошљавања. Поред тога, Венецијанска комисија је препоручила укидање *ex-officio* чланства министра правде у управном одбору Академије, како би се Академија у већој мери заштитила од сваког могућег недозвољеног утицаја.

Од јануара 2024. до априла 2025. године, Правосудна академија је одржала око 230 образовних догађаја. Она треба да повећа свој институционални капацитет и стручно знање како би спровела унапређени програм са јасно утврђеним циљевима. Академија треба и да у већој мери користи стручно знање Европске мреже за обуку у правосуђу, укључујући обуку о праву ЕУ.

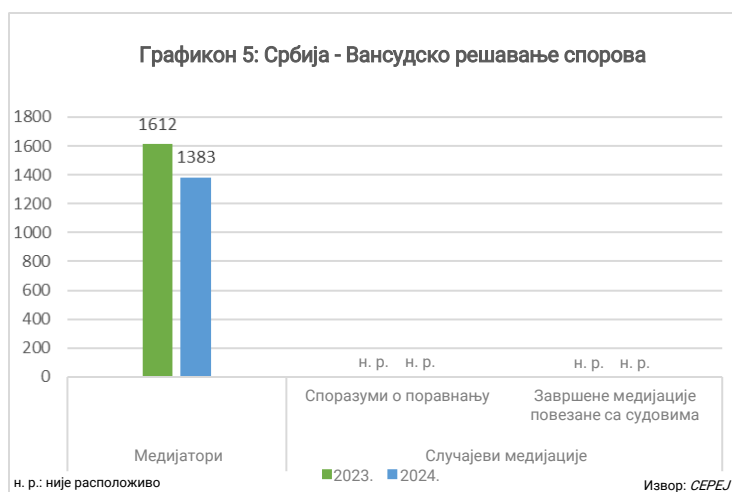

Што се тиче усаглашавања судске праксе, Србија је додатно проширила базу података о судској пракси. На крају 2024. године, база података је садржала 471.420 интегралних одлука и 66.196 анонимизованих судских одлука. Постоји потреба да Врховни суд ефикасније усмерава судску праксу пружањем смерница о спорним правним питањима,

нарочито у погледу предмета код којих се понавља поступак.

Србији још увек недостаје свеобухватни систем управљања судским предметима (и документима) који би повезао предмете судова и тужилаштава у Србији. Финализован је развој ИТ решења за нови систем за управљање предметима у тужилаштвима (САПО), и очекује се да спровођење новог система у свим тужилаштвима буде завршено до краја 2025. године. Рад на систему за управљање предметима за судове и даље је у застоју. Потребан је даљи рад како би се обезбедило неометано функционисање свих система, укључујући законодавне промене, као и адекватна кадровска и финансијска средства и унапређену комуникациону инфраструктуру. Правосудни систем има недовољне људске и финансијске ресурсе и недостатак просторија. Потребно је више напора да се дигитализује правосудни систем, посебно за комуникацију са судовима и коришћење видео-конференција за судска рочишта.

У јануару 2025. године је у Србији било 229 активних јавних бележника. Поред постојећег система за размену информација и утврђивање веродостојности докумената, у децембру 2024. године је Јавнобележничка комора предузела кораке за развој заједничког информационог система за аутоматску размену података са државним геодетским органом. Закон о јавним бележницима и пратећи закони тек треба да се измене.

У 2024. години, ВСС је именовао 241 судију. На крају 2024. године, од 3102 судијске позиције, 383 је било упражњено, док је 2719 судијских позиција било попуњено (повећање у односу 2636 на крају 2023. године). У јулу 2025. године су изабране 42 судије након јавног конкурса који је покренути у јануару.

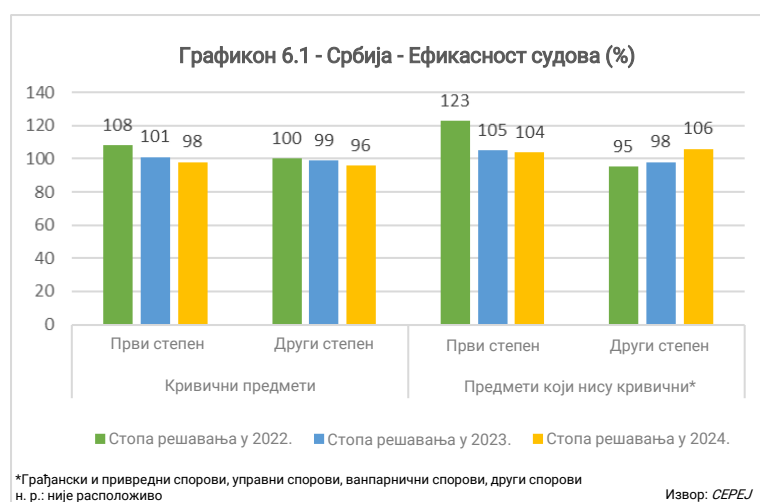
У 2024. години, ВСС је организовао 11 конкурса за попуњавање 269 позиција јавног тужиоца. На крају 2024. године, од 894 позиције за тужиоце, 237 је било упражњено, док је 657 тужилаца активно радило (678 на крају 2023. године). У септембру 2024. године,

Уставни суд је по први пут поништио један поступак именовања тужиоца за Више јавно тужилаштво у Београду, пошто је утврдио да је ВСТ прекршио правила о тестирању кандидата.

Уставни суд је наставио да ради у непотпуном саставу, са само 11 од 15 потребних судија. ВСС, ВСТ и председник Републике, као овлашћени предлагачи, још увек нису објавили своје номинације за четири позиције које су упражњене од априла 2024. године. Седам од 11 судија треба да се пензионише на крају ове године, што је забрињавајуће, пошто би то довело до тога да Уставни суд више нема кворум. Како је истакла Венецијанска комисија, нису предузети кораци ка реформи Уставног суда, посебно у погледу увођења квалификоване већине са механизмом за превазилажење застоја при избору неких од судија од стране Скупштине.

Ефикасност

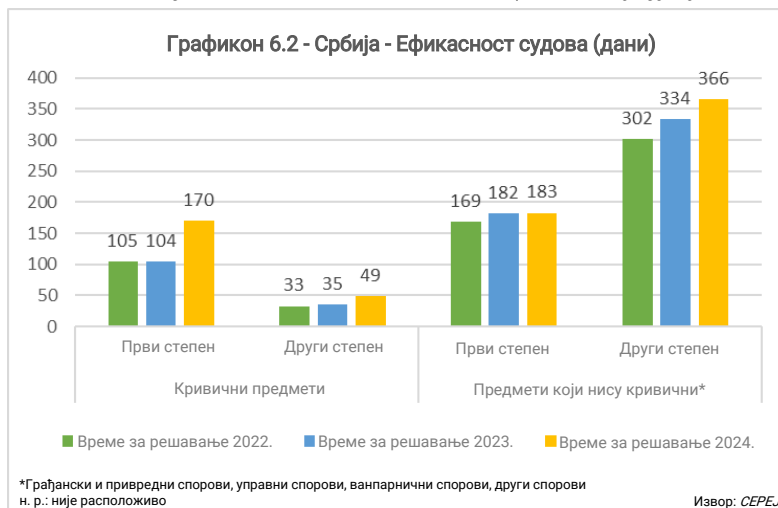
Ефикасност правосуђа треба да се унапреди.

Проблеми неједнаког броја предмета међу судијама и тужиоцима наставили су да негативно утичу на учинак и приступ правди. У 2024. години, судови су радили на 2.796.635 предмета и решили 1.754.383 предмета. Дошло је до повећања броја решених предмета, укључујући старе предмете, при чему је смањен број нерешених предмета на крају 2024. године (1.042.252 у односу на 1.095.599 у 2023.

години). Иако Србија и даље има добар учинак у грађанским и привредним споровима у првом степену (са стопом решавања од 119% и краћим временом потребним за решавање од 274 дана), управно судство је и даље критично уско грло. Нарочито, ситуација у Управном суду остаје забрињавајућа. Упркос смањењу броја нових предмета - које је повезано са мањим бројем случајева „ћутања управе“ - стопа решавања је и даље ниска - 76% (у поређењу са 35% у 2023. години) а време потребно за решавање је 1933 дана (у поређењу са 2095 у 2023. години). Као последица тога, број нерешених управних предмета на крају 2024. године је био већи од оног у 2023. години (163.133 у 2024. години, у поређењу са 153.214 у 2023. години). Србија наставља са спровођењем јединственог програма за смањење броја нерешених предмета у периоду 2021–2025, али није постигнуто значајно смањење.

Уставни суд је и даље имао велики број нерешених предмета (43.666 у јулу 2025. године, што је било повећање у односу на 29.672 у 2023. години). Уставни суд је 2024. године примио 18.211 нових предмета, од чега је 17.972 предмета било уставна жалба, а 16.435 предмета је решено. Информациони систем Уставног суда је у функцији од фебруара 2025. године, али је потребно поједноставити приступ пресудама.

Процесуирање ратних злочина у држави

Србија још увек није показала истинску посвећеност истрази и доношењу пресуда у предметима ратних злочина. Тужилаштво за ратне злочине је 2024. године подигло осам оптужница против 10 лица, укључујући један предмет против два лица који је пренет из Босне и Херцеговине. Једна оптужница још увек није потврђена. Против три оптужена лица су донете две коначне пресуде и једна првостепена пресуда. На крају 2024. године, судски поступци су били у току у 17 предмета.

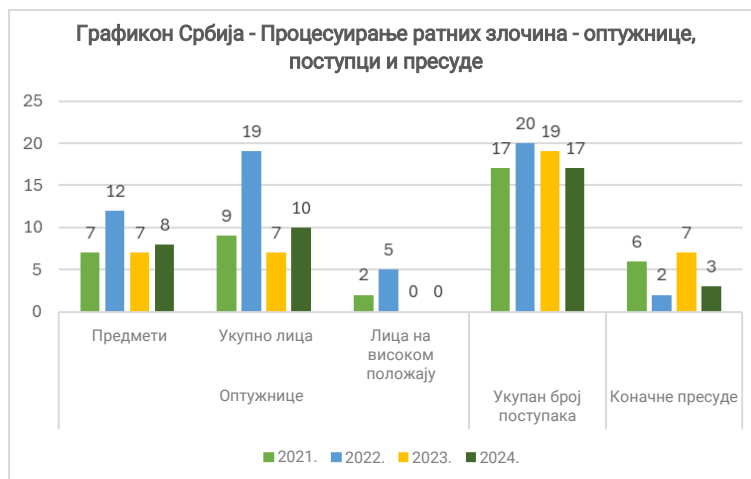

Србија је наставила да избегава подношење оптужница против осумњичених високог профила, а време решавања предмета је било предуго. Србија тек треба да предузме кораке да убрза темпо решавања предмета ратних злочина и размотри значајан број од преко 1800 нерешених предистражних предмета, што и даље представља разлог за забринутост. Насупрот намери

која је утврђена у ревидираној стратегији процесуирања ратних злочина из 2022. године, Србија још увек није финализовала план категоризације предмета.

ВСТ је 2024. године објавио јавни конкурс за избор главног јавног тужиоца за ратне злочине, на који су се пријавила два кандидата. Поступак одабира је у току, али уз велико кашњење. Вршилац дужности главног јавног тужиоца је био именован, али му је мандат истекао 15. маја 2025. године, чиме је позиција остала упражњена.

Настављена је сарадња између Тужилаштва Међународног резидуалног механизма за кривичне судове и Тужилаштва за ратне злочине. Сарадња са Босном и Херцеговином је такође настављена, али је напредак у сарадњи са Хрватском и Косовом био слаб. Србија тек треба да изврши пресуде Босне и Херцеговине у предметима Новака Ђукића, Душка

Корњаче и Томислава Ковача, који бораве у Србији. Ова лица могу да избегавају правду злоупотребљавајући забрану изручења сопствених држављана оптужених за геноцид, злочине против човечности и ратне злочине. Њима је помогла и чињеница да у суседним јурисдикцијама није било напретка у решавању ових злочина.

Одређени број српских политичких странака, политичара и медија наставио је да обезбеђује подршку и јавни простор осуђеним ратним злочинцима, као и да негира ратне злочине, укључујући геноцид у Сребреници, без последица.

Политика кажњавања у предметима ратних злочина је неуједначена и није систематски усклађена са кривичним санкцијама према тежини кривичних дела. Српско правосуђе ни у једном кривичном поступку није укључило новчану надокнаду жртвама ратних злочина. Овакав приступ још увек није промењен.

Нерешена судбина несталих лица која су нестала у сукобима током деведесетих година прошлог века и даље је кључно питање које је неопходно решити на Западном Балкану. Упркос сталном напретку у идентификацији, и даље се 9624 особе воде као нестале услед сукоба. Потребни су даљи напори на билатералном нивоу и на регионалном нивоу кроз рад у Групи за нестала лица, која је основана 2018. године у оквиру Берлинског процеса, како би се ојачала сарадња. Комитет УН за присилне нестанке је објавио своје налазе о Србији, препоручујући проширење дефиниције жртве тако да се обезбеди инклузивност и предвиди пуна репарација за све погођене појединце.

Борба против корупције

Биланс резултата

Биланс резултата борбе против корупције треба побољшати како у предметима корупције на високом нивоу, тако и у предметима корупције која није на високом нивоу.

односу на 50 у 2023. години) и подигнуто је мање оптужница (45 у 2024. у односу на 74 у 2023. години). Слабости у истрази и гоњењу у предметима корупције на високом нивоу нису адекватно решаване, нарочито у погледу квалитета прикупљања и извођења доказа и ризика од политички мотивисаног утицаја.

Након пада надстрешнице на железничкој станици у Новом Саду, државни органи су покренули истраге о наводној корупцији која се повезује са овим трагичним догађајем, а које још увек нису окончане. Покренути су кривични поступци против 15 лица, укључујући два бивша министра, као резултат рада радне групе за истрагу финансијских токова везаних за пројекат „Модернизације и реконструкције мађарско-српске железничке пруге на траси Нови Сад-Суботица-граница са Мађарском (Келебија)“. Овај трагични догађај је изазвао масовне јавне протесте због корупције и перцепције политичке контроле над државним институцијама и недостатка одговорности и транспарентности државних инфраструктурних и грађевинских пројеката.

Кад је реч о корупцији која није на високом нивоу, посебна одељења за сузбијање корупције у вишим тужилаштвима и тужилаштвима опште надлежности покренула су већи број истрага 2024 године него претходне године (607 у односу на 515), али је број оптужница и правоснажних осуђујућих пресуда опао (313 у односу на 367, односно 259 у односу на 326). Овај опадајући тренд изазива забринутост у вези са капацитетом за делотворно решавање корупције на средњем и нижем нивоу.

Очекује се да Србија свој извештај о усклађености поднесе GRECO у децембру 2025. године како би применила препоруке из петог круга евалуације. GRECO је претходно

И даље постоје значајни изазови, посебно кад је у питању решавање предмета корупције на високом нивоу. Број правоснажних осуђујућих пресуда у предметима корупције на високом нивоу у 2024. години се смањио у односу на претходне године (28 у односу на 31 у 2023. години). Тужилаштво за организовани криминал је наложило истраге против мањег броја појединаца (18 у 2024. години у

проценио да је од 24 препоруке једна препорука у потпуности испуњена, а 10 је делимично испуњено. Србија треба у потпуности да спроведе све препоруке, укључујући оне из четвртог круга које су само делимично спроведене.

У јавности, стручним и пословним круговима влада перцепција да је ниво корупције у јавном сектору висок. Ова перцепција је остала релативно непромењена током последњих година.

Правни оквир

Правни оквир за борбу против корупције је успостављен, али га је потребно унапредити како у погледу превентивних мера тако и у погледу спровођења закона. Иако је Закон о спречавању корупције углавном добро осмишљен, постоје недостаци. Пре свега, област примене, која између осталог прописује дужност достављања изјава о имовини и пријављивања сукоба интереса, не укључује све високе јавне функционере који су посебно подложни корупцији. Још увек нису усвојене измене закона у циљу поступања по препорукама *GRECO* из петог круга евалуације и смерницама ОЕБС/*ODIHR*-а о финансирању изборних кампања. Потребне су додатне измене правних прописа о приступу информацијама и лобирању како би се примениле препоруке које су издали ОЕБС/*ODIHR*, *OECD SIGMA* (Подршка за унапређење управљања и руковођења) и *GRECO*.

Још нису усвојене измене и допуне Закона о финансирању политичких активности у циљу поступања по нерешеним препорукама *ODIHR* укључујући делотворност механизма надзора. Министарство финансија још увек није поступило по иницијативи Агенције за спречавање корупције за измену овог закона. Правни оквир за заштиту узбуњивача још увек није усклађен са правним тековинама ЕУ.

Изузећа од примене Закона о јавним набавкама, нарочито у контексту међувладиних споразума и специјалних закона, и даље се нашироко користе за избегавање практичне примене закона. Широка употреба изузећа подрива делотворност закона и требало би је постепено елиминисати. Ово доводи до ризика од корупције и неусклађености са европским стандардима. Важно је да сви субјекти, а нарочито они са значајним јавним расходима, поштују препоруке Државне ревизорске институције. Требало би да државни органи подстичу проактивно обелодањивање уговора, поступака набавке и извештаја о надзору, и да појачају заштиту узбуњивача како би изградили поверење јавности. Србија треба додатно да ојача кадровске, финансијске и техничке капацитете ДРИ за надгледање јавне потрошње.

У погледу репресије, Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције не даје довољно овлашћења Јавном тужилаштву за организовани криминал, које има надлежност у предметима корупције на високом нивоу, да врши координацију предмета корупције у посебним одељењима за сузбијање корупције у вишим јавним тужилаштвима. Пре свега, посебна одељења нису обавезна да обавесте Јавно тужилаштво за организовани криминал о покретању истрага, чиме се ствара ризик од покретања паралелних поступака. Србија треба да предузме даље кораке да обезбеди делотворну координацију.

Стратешки документи

Донета је национална стратегија за борбу против корупције за период од 2024-2028. године. У децембру 2024. године усвојен је акциони план за период од 2024. до 2025. године, али њиме се не решавају на свеобухватан начин препоруке *GRECO* из четвртог

и петог круга евалуације. Потребно је повећати брзину и ниво спровођења и установити делотворан механизам за праћење, евалуацију и координацију.

Агенција за спречавање корупције има задатак да прати спровођење, али су за делотворно спровођење потребни довољни координациони механизми, буџетска средства и ефикасан систем за праћење и вредновање напретка који би пратио напредак и утицај.

Србија треба да финализира и усвоји акциони план за период 2026-2028. године и да се постара да он на свеобухватан начин решава изазове који су идентификовани у стратегији, као и нерешене препоруке *GRECO*.

Институционални оквир

Институционални оквир за борбу против корупције је углавном успостављен, али га је потребно унапредити у погледу превентивних мера и у погледу спровођења закона.

У фебруару 2025. године, посебна одељења за сузбијање корупције у Вишем јавном тужилаштву у Београду, Новом Саду, Краљеву и Нишу су покренула иницијативе које су довеле до низа хапшења јавних функционера у вези са корупцијом, укључујући дуготрајне предмете. Чињеница да су те иницијативе покренуте након што је председник најавио велику кампању за борбу против корупције представља разлог за забринутост у вези са аутономијом тужилаштва.

Агенција за спречавање корупције покренула је 202 поступка за утврђивање кршења Закона о спречавању корупције у вези са сукобом интереса (264 у 2023. години, 483 у 2022. години) и поднела 131 захтев за покретање прекршајних поступака због пропуста да се благовремено поднесу изјаве о имовини (143 у 2023. години, 201 у 2022. години). Уопштено гледано, те активности за спречавање корупције су имале ограничене резултате. Агенцији је потребно више људских и техничких ресурса да би могла да ради на свеобухватан начин. Поред тога, треба предузети кораке да се повећа независност, непристрасност и одговорност Агенције.

И даље веома забрињава чињеница да државни органи још увек нису успоставили конструктивнији однос са Саветом за борбу против корупције, нити су се бавили налазима из његових извештаја. Поред тога, још увек нема систематских консултација са Саветом о нацртима правних прописа. Нису предузети кораци за додатно повећање буџетских средстава и кадровских капацитета Савета за борбу против корупције.

Јавно тужилаштво за организовани криминал и даље има мањак запослених и нема адекватан простор за пријем нових запослених, а у специјализованој јединици за организовани криминал у полицији не постоји довољан број запослених за делотворну истрагу корупције на високом нивоу.

Посебна одељења у вишим јавним тужилаштвима треба да имају по једног финансијског форензичара. Два стручњака су ангажована по основу уговора у Вишем јавном тужилаштву у Београду и у Новом Саду, али ове позиције још увек нису попуњене на неодређено време.

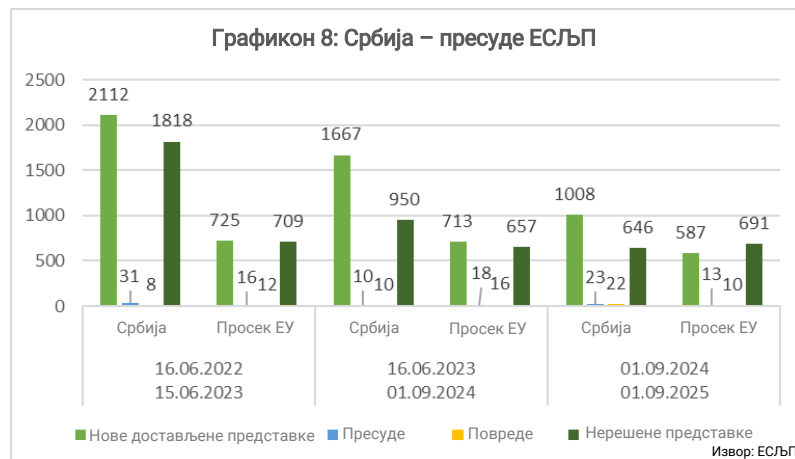
Основна права

Мада је законодавни и институционални оквир Србије за поштовање основних права углавном успостављен, побољшање у спровођењу овог оквира треба да буде приоритет.

Међународни инструменти о људским правима

Потребно је унапредити сарадњу са међународним телима за мониторинг људских права и поступање по њиховим препорукама. Србија је ратификовала главне међународне инструменте о људским правима, настављајући да користи свој статус посматрача у Агенцији за основна права.

Европски суд за људска права

Потребно је унапредити сарадњу са Европским судом за људска права и извршавање његових пресуда. Током извештајног периода, Суд је утврдио повреде Европске конвенције за заштиту људских права, углавном у вези са правом на правично суђење, поштовањем приватног и породичног живота, забраном мучења и

заштитом права својине. Тренутно је 12 предмета под појачаним надзором Комитета министара Савета Европе (прошле године је било 23 предмета). Ови предмети се углавном односе на лоше поступање, мучење, непоступање по привременим мерама Суда, прекомерно трајање судских поступака, неправичне кривичне поступке и неометано уживање имовине. Ништа није предузето да би се даље регулисала улога заступника Републике Србије пред Европским судом за људска права и избегло понављање из претходног предмета када Србија није поступила у складу са привременом мером Суда. Требало би да заступник Републике Србије добије улогу координатора и овлашћење да је обавља. Србија још увек није усвојила измене и допуне Закона о националном ДНК регистру како би се применио механизам који омогућава појединачно обештећење родитељима у предметима сличним предмету *Зорица Јовановић против Србије*. Пренос групе предмета *Качапор против Србије* са основних судова на Уставни суд је допринео извршењу ове пресуде, али је потребно даље деловати како би се овај напредак наставио.

Унапређење и остваривање људских права

Треба побољшати институционални оквир за унапређење, заштиту и остваривање људских права. Јавне реакције Заштитника грађана на кршења људских права у контексту студентских и грађанских протеста (видети и *Слобода окупљања*) су биле недовољне и закаснеле. Организације цивилног друштва су поднеле иницијативу Народној скупштини са захтевом за смену Заштитника грађана, нарочито због његовог

поступања у области заштите женских права. Канцеларија Заштитника грађана и даље ради са мање запослених (65 у августу 2025. године) него што је предвиђено акционим планом за Поглавље 23 (106). Честа флукуација запослених нарушава ефикасност рада. У јуну 2025. године, са неколико година закашњења, Народна скупштина је донела закључке о извештајима Заштитника грађана за 2022, 2023. и 2024. годину.

Спречавање мучења и лошег поступања

Треба унапредити предузимање даљих мера у предметима који се тичу лошег поступања. У контексту студентских и грађанских протеста, било је пријава о прекомерној употреби силе од стране полиције. Заштитник грађана је, у својству Националног механизма за превенцију тортуре (НПМ), успоставио партнерство са још неколико организација цивилног друштва. Сарадња са цивилним друштвом захтева додатно побољшање у погледу укључивања њихових предлога приликом припреме извештаја о посети и састављања препорука. Споразум о сарадњи између Министарства унутрашњих послова и Министарства здравља је потписан у октобру 2024. године, са циљем спречавања лошег поступања и мучења; то мора пратити поверљиво испитивање лица која су у полицијском притвору и правилно

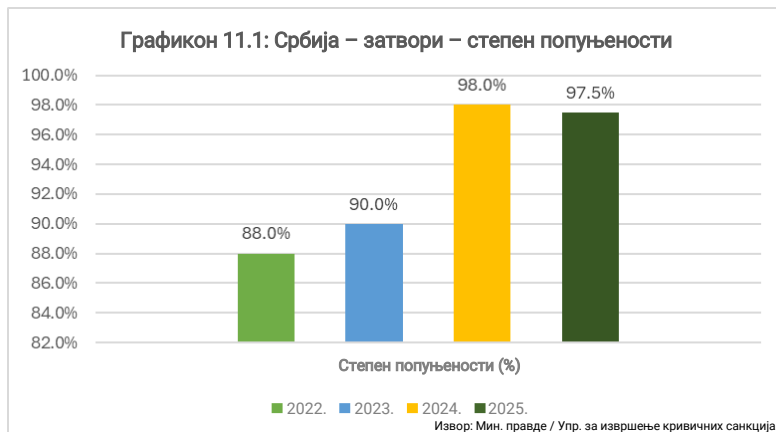

евидентирање физичких повреда. Неколико препорука Европског комитета за спречавање мучења и нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања (CPT) тек треба спровести, нарочито оне о искорењивању лошег поступања од стране полиције и обезбеђивању делотворних истрага у тим предметима како би се спречила некажњивост

починилаца. Потребна су даља деловања да би снимања полицијских испитивања уз помоћ аудио и видео опреме била веродостојна и да би се остварила заштита права лица у притвору, укључујући право на приступ адвокату без непотребног одлагања. Комитет министара Савета Европе је наставио да надзире извршење пресуда у предметима истрага о лошем поступању у оквиру унапређеног поступка. У новембру и

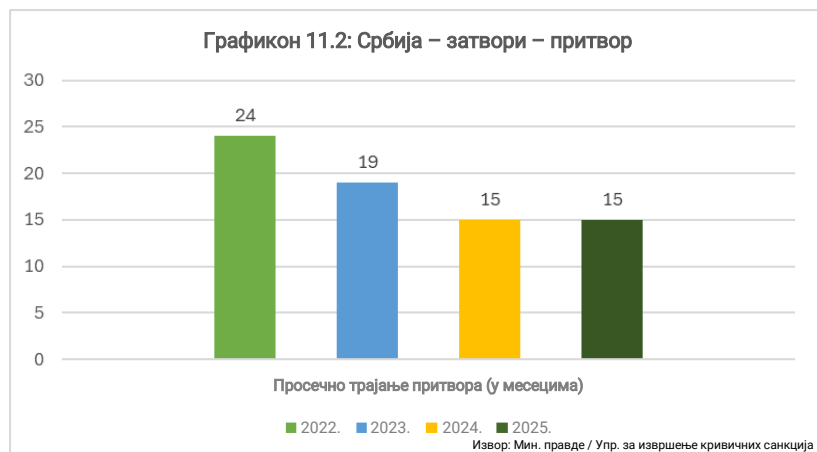
децембру 2024. године, *CPT* је имао две *ad hoc* посете Србији, фокусирајући се на поступање према деци, адолесцентима и одраслим пацијентима који су лишени слободе у психијатријским установама и њихову заштиту. Током своје посете Србији у јуну 2025. године, Поткомитет за превенцију тортуре Уједињених нација је изразио забринутост због лица са инвалидитетом која се налазе у установама и деце која су у притвору у предистражном поступку под рестриктивним условима током дужих периода. Србија још увек није ревидирала измене и допуне Кривичног законика из 2019. године којима је уведена казна доживотног затвора без могућности условног отпуста за низ кривичних дела, што је у супротности са Европском конвенцијом о људским правима и повезаном судском праксом.

Извршење кривичних санкција

Систем за извршење кривичних санкција (укључујући условни отпуст) треба побољшати. Програм реновирања настављен је у неколико установа, укључујући Специјалну затворску болницу у Београду. Број медицинског особља је повећан, а набавка лекова и медицинске опреме централизована.

Сprovedен је нови пилот програм за поступање са лицима осуђеним за сексуалне преступе, као и обука особља које га спроводи. Индивидуални и групни рад је прописан за малолетне преступнике у оквиру специјализованих програма. Наставио се пораст употребе незатворских казни, углавном у форми кућног притвора, уз недовољно коришћење санкције друштвено корисног рада. Иако су запослиле 15 додатних извршилаца, службе за условни отпуст, социјалне службе и службе за запошљавање и даље немају довољно ресурса.

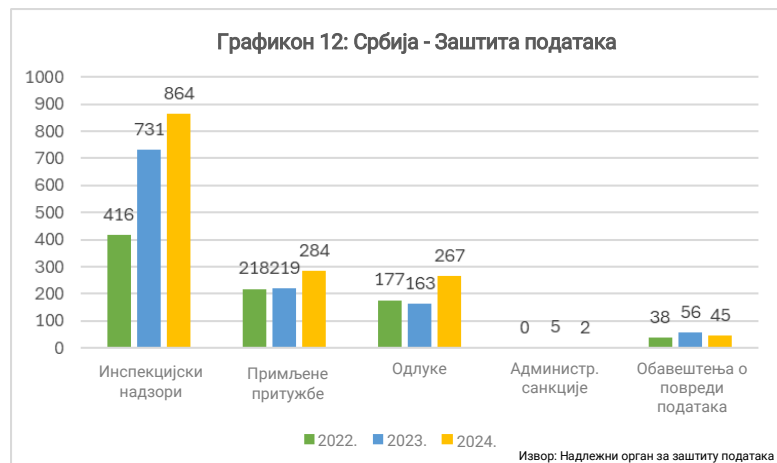

Заштита података о личности

Правни оквир за заштиту података о личности треба додатно ускладити са правним тековинама ЕУ, а капацитете органа за заштиту података о личности побољшати. Закон о заштити података о личности је углавном усклађен са Општом уредбом ЕУ о заштити података (*GDPR*) и Директивом о спровођењу закона (*LED*). Међутим, закон не садржи довољно добра решења у погледу казни и тешко га је применити у пракси јер укључује одредбе и *GDPR* и *LED*. Процес усаглашавања свих осталих закона са Законом о заштити података о личности значајно касни. У јуну 2025. године, Канцеларија Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности је имала 121 запосленог, приближивши се циљу од 129 запослених који је утврђен у акционом плану за Поглавље 23. Повереник је отворио трећу регионалну канцеларију. У марту 2025. године, Србија је са закашњењем усвојила акциони план за спровођење Стратегије заштите података о личности, према коме је планирано да се измене и допуне Закона о заштити података о личности донесу средином 2026. године. Нова Стратегија развоја вештачке интелигенције је усвојена у јануару 2025. године без законски обавезне анализе претходне стратегије. Након претходних негативних мишљења Повереника о процени утицаја коришћења уличног видео-надзора на заштиту података о личности коју је израдило Министарство унутрашњих послова, још увек није утврђен правни основ. Потребно је проценити пропорционалност и неопходност предложеног система видео-надзора у јавним просторима. Поднете су пријаве због коришћења шпијунског софтвера и форензичких алата на мобилним телефонима бранилаца људских права и новинара. Утврђено је да је било напада шпијунским софтвером или покушаја његовог коришћења на телефонима лица која су провела време у притвору или их је испитивала полиција, а све већи број таквих случајева су пријавила лица ухапшена током протеста. Предмет који се тиче најмање седам лица је у предистражној фази, засад без икаквих назнака напретка. Заштитник грађана и Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности су најавили отварање предмета о тим нападима, али још увек нису поднели извештај о исходу тих поступања. Та врста надзора ствара ефекат уздржавања и може да доведе до аутоцензуре. Обелодањивање података о личности учесника студентских протеста у таблоидима и на друштвеним мрежама је остало некажњено. Подаци о личности судија, укључујући оних који су донели одлуке да се понове локални избори у неким местима, такође су обелодањени у медијским кампањама у таблоидима, а одговарајућа реакција је изостала.

Слобода вероисповести или уверења

Србија пружа адекватне законске гаранције слободе вероисповести или уверења. Међутим, процес регистрације верских заједница је и даље нетранспарентан и недоследан. Закон о црквама и верским заједницама још увек није усклађен са европским стандардима. Србија је наставила са применом Закона о отклањању

последица одузимања имовине жртвама холокауста које немају живих законских наследника.

Слобода изражавања

Окружење за медије и њихово слободно, независно и професионално деловање је ограничено.

Застрашивање новинара

Случајеви претњи, застрашивања, говора мржње и насиља над новинарима и новинаркама били су у порасту, а органи власти их не осуђују доследно. Новинарке и локални новинари посебно су изложени оваквим нападима. Учестале изјаве високих званичника о раду новинара и медијских радника производе ефекат уздржавања у погледу слободе изражавања. Неколицини страних новинара, укључујући и оне из држава чланица ЕУ, није дозвољен улазак у Србију уочи протеста. Подаци о личности новинара су откривани, укључујући и од стране појединих медија. Број напада и случајева притиска повећао се током 2025. године у поређењу са истим периодом претходне године, укључујући физичке нападе, од којих су се неки догодили у присуству полиције која није реаговала. Забележени су и случајеви употребе полицијске силе против новинара, спречавања медијских радника да извештавају о протестима и краткотрајног притварања новинара. Предмети које су тужилаштва покренула током извештајног периода резултирали су само једном осуђујућом пресудом и једним одлагањем кривичног гоњења.. Није остварен напредак у процесуирању три убиства новинара, од којих је једно застарело. Случајеви стратешких тужби против учешћа јавности (*SLAPP*) умногоструко су ометали рад истраживачких медија. Србија треба да се усклади са Директивом и Препоруком против *SLAPP* тужби, укључујући рано одбацивање очигледно неоснованих тужби и правне лекове против злонамерних судских поступака.

Законодавно окружење

Србија је изменила медијско законодавство у јуну 2025. године како би се даље ускладила са правним тековинама ЕУ и европским стандардима. На крају процеса су одржане веома кратке консултације са медијским удружењима, али, опште узев, процес израде закона није обухватао транспарентне и инклузивне консултације и није поштована законска обавеза одржавања јавне расправе, изузев код Закона о јавним медијским сервисима. Након измена из 2023. године које су омогућиле предузећима у државном власништву да буду власници медија, уведене су додатне мере заштите медијског плурализма и уређивачке независности; оне ће морати да се прате у пракси. У међувремену, ТВ канали који се сматрају критички настројенима према властима уклоњени су у априлу 2025. године са једне ТВ платформе након што је ову платформу купио Телеком Србија, чији је већински акционар држава. Србија није усвојила нови акциони план за медијску стратегију откако је претходни план истекао крајем 2022. године. Скупштина није изабрала нови Савет регулаторног тела за медије – РЕМ-а, до законског рока, 4. новембра 2024. године, услед чега је Србија од тада без регулаторног тела за медије које доноси одлуке. Надлежни скупштински одбор објавио је позив за предлагање кандидата тек 25. новембра 2024. године. Седам од 18 кандидата повукло је своје пријаве наводећи неправилности које одбор није отклонио, а позив је поништен. Неколико кандидата и предлагача такође се повукло на почетку другог

позива. Међутим, уз међународну помоћ, процес је настављен и напредовао је састављањем листе за ужи избор кандидата.

Спровођење законодавства/институције

Медијски закони из 2023. године недоследно се примењују. РЕМ није у потпуности остварио свој мандат, а и даље је у пракси присутна озбиљна забринутост у погледу његове независности. РЕМ је 2024. године издао само пет мера и није у довољној мери изрицао санкције за учестала кршења правила, као што су емитовање садржаја усмерених против новинара и цивилног друштва у медијима са националном фреквенцијом или ријалити програма у којима се приказује насиље. У новембру 2024. године, скупштински Одбор за културу и информисање дао је сагласност на нови Статут Савета РЕМ-а који садржи нове одредбе о тајности одређених докумената које усваја Савет, чиме се нарушава транспарентност. РЕМ је објавио комплетан извештај о надзору медија током избора тек 14 месеци након избора одржаних у децембру 2023. године. Конкурс за доделу пете националне фреквенције, расписан 2022. године, још увек није окончан без оправданог образложења за одлагање. Србија није предузела никакве мере да се супротстави страном мешању и манипулацији информацијама. Насупрот томе, Савет РЕМ-а доделио је телевизији РТ (руској телевизији) лиценцу која јој омогућава да покрене свој програм на српском језику преко кабловског оператера Телеком који је већински у државном власништву. 41% притужби новинара Поверенику за информације од јавног значаја односило се на „ћутање управе“ јавних органа. Приступ осетљивим информацијама био је ускраћен у случајевима који се тичу штете нанете животnoj средини, капиталних пројеката, коришћења јавних ресурса или суфинансирања медијских пројеката.

Јавни медијски сервис

Србија је усвојила измене и допуне Закона о јавним медијским сервисима у јуну 2025. године како би јавни медијски сервиси постали институционално и функционално независнији. Остаје да се види да ли је тренутна накнада за јавни медијски сервис довољна да покрије потребе јавних медијских сервиса или они и даље морају да се ослањају на додатно државно финансирање, што би спречило потпуну финансијску независност. Разлози за забринутост због питања уређивачке аутономије, ограниченог плурализма и пристрасног извештавања у корист владе су се повећали. У 2024. години, 94% времена емитовања у централним информативним емисијама РТС-а обухватало је владајућу већину, у односу на 6% времена емитовања за опозиционе странке. У марту и априлу 2025. године, студенти и грађани блокирали су главне зграде РТС-а и РТВ-а, захтевајући објективније извештавање о протестима. Двонедељна блокада РТС-а на крају је довела до поновног расписивања позива за избор кандидата за Савет РЕМ-а. Стална радна места главних уредника РТВ-а (која су попуњена у статусу вршилаца дужности од 2023. године) и директора програма нису установљена.

Економски фактори

Политички и економски утицај на медије, као и на уређивачку политику, представља озбиљан разлог за забринутост. У августу 2025. године, у јавност је процурио телефонски разговор између генералних директора једне приватне медијске групе и Телекома Србија који је у већинском државном власништву у вези са кадровским променама у тој медијској групи и изазвао је забринутост због политичког притиска на медије који се сматрају критички настројенима према властима. Велики број регистрованих медија у комбинацији са ограниченим тржиштем оглашавања ствара

економску несигурност, посебно на локалном нивоу. То значи да медији често умногоме зависе од јавног суфинансирања. У јануару 2025. године, Србија је успоставила Јединствени информациони систем о јавном суфинансирању медија. Министарство информисања и телекомуникација је повећало буџет за јавно суфинансирање медија на националном нивоу за 2025. годину. Међутим, нови позиви објављени 2024. године значајно су смањили јавно финансирање у једном броју општина, а преостала јавна средства додељена су кроз мање транспарентне поступке, као што су набавка услуга информисања и оглашавање. Неки медији који су прекршили Етички кодекс наставили су да примају средства из јавног суфинансирања, иако се Законом о јавном информисању и медијима прописује степен испуњавања етичких стандарда од стране медија као један од критеријума за добијање средстава из суфинансирања. Медијска удружења су такође пријавила неправилности и недостатак транспарентности. Информације о другим изворима јавног финансирања, укључујући оглашавање, тек треба учинити транспарентнијим и свеобухватнијим у регистру медија. Регистар не открива стварно власништво за сваки медиј, јер су многи власници наведени као подређена друштва. Инспекцијски надзор регистра тек треба да почне.

Струковне организације и услови рада

Савет за штампу је наставио да ефикасно прати поштовање Етичког кодекса новинара и новинарки Републике Србије од стране штампаних медија. У 2024. години, Савет за штампу је примио 88 жалби (125 у 2023. години) и у скоро свим случајевима утврдио да је прекршено неколико тачака Етичког кодекса. У фебруару 2025. године, као део шире групе организација цивилног друштва, бројна медијска удружења су објавила суспензију свог учешћа у свим Владиным радним групама и у Сталној радној групи за безбедност новинара, уз образложење да Влада није испунила основне демократске стандарде нити начела владавине права. Новинари и други медијски радници раде у неповољним условима, често без одговарајућих уговора о раду и уз финансијску несигурност. Нека отпуштања новинара, укључујући и оне на јавном медијском сервису, наводно су била у знак одмазде због њихових личних друштвених и политичких ставова.

Слобода окупљања и удруживања

Иако је законодавство које се односи на слободу удруживања одговарајуће, правни оквир којим се уређује слобода окупљања треба додатно ускладити са европским стандардима, јер Србија тек треба да се усклади са заједничким Смерницама Венецијанске комисије и ОЕБС/ОДИХР-а о слободи мирног окупљања и са закључцима Одбора за људска права Уједињених нација у вези са захтевима за обавештавање у Закону о јавном окупљању. Након трагичног инцидента у Новом Саду, у више градова су одржани велики протести којима се захтева одговорност и ефикаснија борба против корупције, укључујући студентске блокаде најзначајнијих универзитета. Високи званичници покушавају да оспоре легитимитет демонстраната, као и неколико медија и организација цивилног друштва, тврдећи, без икаквих доказа, да покушавају да „униште уставни поредак Србије” и да припремају „обојену револуцију” уз подршку и финансирање из иностранства. Било је неколико насилних инцидената против демонстраната и новинара а, до данас, само су неки учиниоци процесуирани, док је неколико њих Председник помиловао од кривичног гоњења. Такви инциденти су се интензивирали током лета, укључујући вандализам и нападе на имовину појединаца и предузећа за која се сматра да подржавају протесте. Било је и случајева напада на

незаштићене просторије владајуће странке од стране насилних појединаца. У погледу поступања власти током протеста, пријављени су случајеви прекомерне употребе силе од стране полиције, укључујући и против новинара и малолетника. Такође је било навода о употреби токсичног CN гаса против демонстраната, што је Министарство унутрашњих послова негирало, и о неидентификованим, маскираним лицима обученим у униформи налик полицијским која су примењивала силу против демонстраната. Безбедносно-информативна агенција (БИА) је водила „информативне разговоре” са демонстрантима, што је схваћено као облик притиска. Полицијски службеници у цивилу хапсили су демонстранте и одузимали и прегледали им телефоне; претходне препоруке Заштитника грађана да се носе униформе са видљивом полицијском идентификацијом још увек нису у потпуности спроведене. Укупно је неколико стотина појединаца ухапшено у контексту протеста, а неки су били притворени или стављени у кућни притвор. Међутим, мало ових случајева је резултирало оптужницама. Европски суд за људска права је 29. априла 2025. године издао привремену меру у случају који се тиче наводне употребе звучног оружја за контролу масе од стране органа власти на демонстрацијама у Београду 15. марта. Суд је обавестио Владу да треба да спречи употребу звучних уређаја за контролу масе (осим у сврху комуникације). Суд је навео да је „употреба таквог оружја за контролу масе незаконита у Србији и, нарочито, да може изазвати потенцијално озбиљне последице по здравље великог броја људи”. До сада није било уверљивог наставка поступања од стране власти, које су порицале да је таква употреба постојала. Случај који је покренуло Тужилаштво за организовани криминал је у току.

Радна и синдикална права обухваћена су *Поглављем 19. – Социјална политика и запошљавање*.

Имовинска права

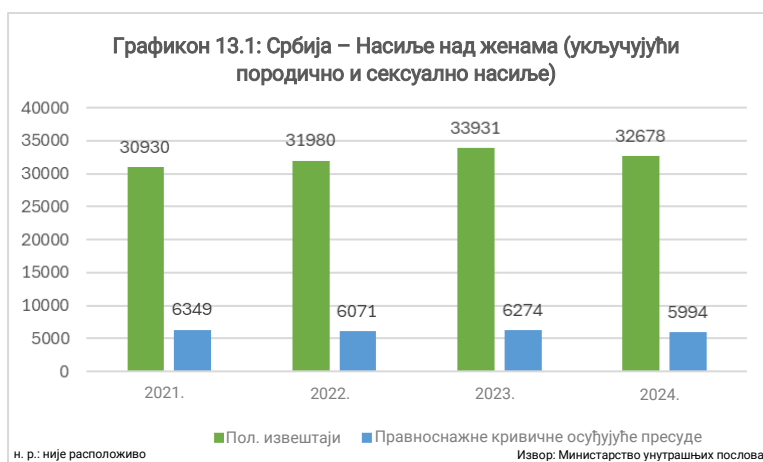
Правни и институционални оквир за спровођење имовинских права је успостављен. Спровођење кроз правосудни систем и систем реституције у неким случајевима је споро и компликовано. Агенција за реституцију наставила је са реституцијом одузете имовине у натури. Влада је издала обвезнице када реституција у натури није била могућа. Потребно је обезбедити довољно ресурса, укључујући доделу земљишта, како би се олакшао завршетак процеса.

Забрана дискриминације

Правни оквир о забрани дискриминације треба даље ускладити са правним тековинама ЕУ и европским стандардима, укључујући директиве о стандардима за тела за равноправност. Поред тога, правни оквир о говору мржње и злочинима из мржње треба ускладити са правним тековинама ЕУ и европским стандардима, укључујући Оквирну одлуку о борби против расизма и ксенофобије и Директиву о расној равноправности. Србија треба доследно да спроводи стратешке мере за борбу против дискриминације и расизма. Усвајање акционог плана за борбу против дискриминације за 2024-2025. годину је знатно одложено. Према стању из августа 2025. године, Канцеларија Повереника за заштиту равноправности имала је 45 запослених од 60 систематизованих радних места. Скупштина није покренула поступак за избор новог Повереника до законског рока. Случајеви подстицања на насиље или мржњу и даље су посебно усмерени на браниоце људских права, Роме, *LGBTIQ* особе и мигранте. Поред тога, у свом извештају из 2024. године, Повереница за заштиту равноправности је утврдила да је неприхватљив говор јавних званичника посебан проблем, јер доприноси стварању непријатељског и увредљивог окружења.

Србија и даље нема централизоване званичне податке о злочинима из мржње, рашчлањене по мотивима заснованим на предрасудама.

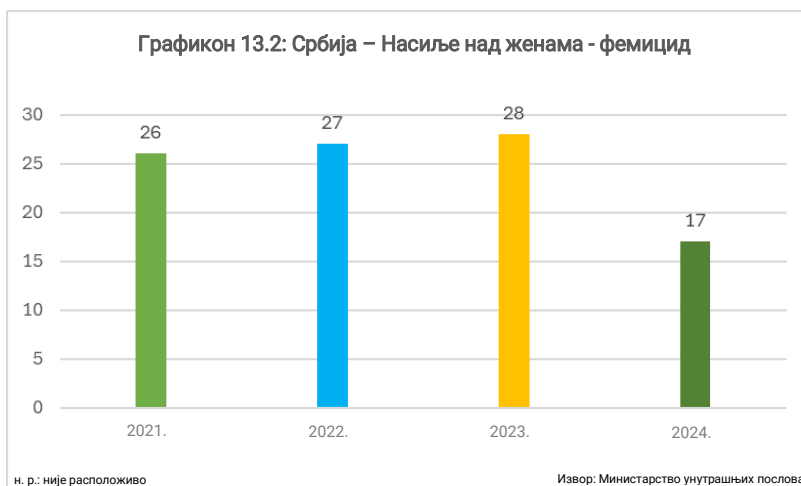
Родна равноправност

Правни оквир о родној равноправности и борби против родно заснованог насиља треба даље ускладити са правним тековинама ЕУ и европским стандардима. Спровођење је недовољно јер је, у контексту отпора према концепту родне равноправности, закон који се односи на родну равноправност суспендован

још од одлуке Уставног суда из јуна 2024. године и биће док се не заврши оцена уставности, што спречава даљи напредак у овој области. У фебруару 2025. године, Србија је, са закашњењем, усвојила нови акциони план о стратегији за родну равноправност. Потребно је уложити више напора да се спроведе законска обавеза укључивања родне перспективе и уклањања родних стереотипа из уџбеника, оспоравања стереотипа у јавном дискурсу и прикупљања званичних података рашчлањених по полу. Ромкиње, старије жене, сиромашне жене и жене са инвалидитетом, избеглице и интерно расељене жене и даље трпе вишеструке и међусобно повезане облике дискриминације.

Насиље над женама и насиље у породици и даље су широко распрострањена. Жене су имале истакнуту улогу у протестима и биле су несразмерно изложене насиљу, застрашивању и циљаним нападима. Акциони план за стратегију против насиља над женама и насиља у породици за 2021. годину значајно касни. Поуздани

интегрисани подаци о случајевима родно заснованог насиља, рашчлањени по врсти насиља (укључујући дигитално и акушерско) и по односу између учиниоца и жртве, нису доступни, а не постоји ни поуздана званична статистика о феминизмима. Подаци које су прикупили организације цивилног друштва указују на повећање броја убијених жена које су претходно пријављивале насиље. Србија треба да се усклади са Директивом о борби против насиља над женама и насиља у породици и да поступи по препорукама извештаја о почетном стању Експертске групе за борбу против насиља над женама и насиља у породици (*GREVIO*) из 2020. године, које су у великој мери поновљене у првом тематском извештају о оцени групе *GREVIO* из септембра 2025.

године. То укључује измену дефиниција силовања и сексуалног узнемиравања у Кривичном законнику како би се ускладили са Истанбулском конвенцијом. Веома мали број служби за подршку жртвама родно заснованог насиља и насиља у породици претежно воде организације цивилног друштва и оне раде са ограниченим буџетом. Транспарентност и правичност јавног финансирања у овој области треба значајно побољшати како би се решили наводи о пристрасности у расподели средстава „владиним невладиним организацијама” (*GONGOS*). Полицијски протоколи не предвиђају сарадњу са специјализованим службама за подршку нити рутинско упућивање жртава, што доводи до недовољног коришћења постојећег стручног знања организација цивилног друштва. Закон против насиља у породици не даје организацијама цивилног друштва које се баве женама стандардну улогу у изради индивидуалних планова заштите, како је препоручила група *GREVIO*, већ њихово учешће препушта дискреционом праву надлежног тужилаштва. Потребно је применити правне одредбе које нуде жртвама могућност да учествују у изради индивидуалних планова заштите. Сигурне куће немају особље ни одговарајућа финансијска средства. Потребно је посветити пажњу обезбеђивању једнаког приступа за све жене, укључујући и жене избеглице, мигранткиње, трансродне жене, као и жене из других маргинализованих група.

Права детета

Правни оквир у вези са правима детета треба додатно ускладити са правним тековинама ЕУ и европским стандардима, укључујући Препоруку Европске комисије о интегрисаној заштити деце, а спровођење треба побољшати. Србија још увек није потврдила трећи опциони протокол о комуникацијским процедурама Конвенције УН о правима детета. Протестима се придружило много деце, што су власти критиковале упркос томе што Конвенција о правима детета гарантује деци право на слободу окупљања и изражавања на безбедан и миран начин. Србија је у октобру 2024. године усвојила посебан протокол за заштиту деце од насиља у области социјалне заштите; остали секторски протоколи у образовању, здравству, правосуђу и полицији тек треба да се усвоје. Нова стратегија у вези са насиљем над децом тек треба да се усвоји јер је претходна стратегија истекла 2023. године, а није успостављен национални акциони план за права детета. Савет за права детета се није састао 2024. године, нити до сада у 2025. години. Ово тело тек треба да добије подршку техничког тела и међусекторске групе. Закон о спречавању насиља у породици треба изменити и допунити како би се обезбедило да свако дете које је сведок или жртва насиља у породици буде укључено у индивидуални план заштите суда. Србија такође треба да измени своје породично право како би се изричито забранило телесно кажњавање деце у породици и дечји бракови. Нови Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица тек треба да се усвоји како би се обезбедио судски поступак прилагођен деци и једнак приступ правди за сву децу. И даље су потребни статистички подаци о рањивим групама, са рашчлањивањем према старости и полу, укључујући ромску децу и децу са инвалидитетом. Иако је релативно мали број деце смештен под окриље институционалне заштите (мање од 100 деце на сваких 100.000), кршења права детета која се дешавају у великим установама и даље изазивају забринутост. Деца са инвалидитетом, која су подложна вишеструким облицима искључивања и злостављања, чине највећу групу деце у установама будући да су већински заступљена (70%) међу децом која живе у великим резиденцијалним установама. Србија не спроводи у потпуности законску забрану смештања деце млађе од три године у резиденцијалне установе.

Особе са инвалидитетом

Правни оквир у вези са правима особа са инвалидитетом треба додатно ускладити са правним тековинама ЕУ и европским стандардима, укључујући Европски закон о приступачности и Смернице Комисије о самосталном животу и укључивању у заједницу особа са инвалидитетом у контексту финансирања ЕУ. Механизме спровођења треба побољшати. У јануару 2025. године Србија је усвојила стратегију и акциони план у овој области. Србија тек треба да усвоји спроведбено законодавство за Закон о правима корисника услуга привременог смештаја у социјалној заштити. Још увек не постоји правни основ који би обезбедио да одлуке о смештају у домове за смештај и бригу буду предмет редовних судских ревизија. Поступци за лишавање пословне способности треба да буду промењени да би се ојачао положај тих лица, како је наведено у извештају *CPT*-а за 2022. годину. Измене и допуне породичног закона ради укидања постојећег система потпуног лишавања пословне способности још увек нису усвојене. Кашњење у усвајању акционог плана за стратегију деинституционализације из 2022. године представља све већи разлог за забринутост. Није било значајног напретка у развоју одрживих услуга у заједници. Жене са инвалидитетом у резиденцијалним установама и даље се суочавају са родно специфичним облицима насиља. Повереница за заштиту равноправности објавила је први Посебан извештај о дискриминацији особа са инвалидитетом, са посебним нагласком на интерсекционалност, приступачност и ускраћивање разумног прилагођавања у запошљавању.

LGBTIQ особе

Правна заштита права лезбејки, хомосексуалаца, бисексуалаца, трансродних, интерсексуалних и квир (*LGBTIQ*) особа мора се побољшати. Србија треба доследно да спроводи стратешке мере за борбу против дискриминације и јачање права *LGBTIQ* особа које се и даље суочавају са високим нивоом дискриминације. Парада поноса одржана је у Београду у септембру 2025. године. Повлачење финансирања из САД довело је до значајног смањења активности организација цивилног друштва, укључујући пружање правне и психосоцијалне подршке *LGBTIQ* особама. Није било помака у вези са нацртом закона о истополним партнерствима нити са законским регулисањем препознавања рода, како је планирано у претходној стратегији за борбу против дискриминације. Србија треба да се усклади са правним тековинама ЕУ и судском праксом Европског суда за људска права у овој области. Остају потешкоће, посебно у мањим општинама, у спровођењу измена и допуна Закона о матичним књигама које омогућавају уношење података о промени пола у матичне књиге. Спровођење законодавства о борби против злочина из мржње, укључујући и оне због сексуалне оријентације је и даље неадекватно. *LGBTIQ* особе, а нарочито трансродне особе, подложне су говору мржње, насиљу, злостављању и дискриминацији. Због недостатка поверења у институције и страха од секундарне виктимизације, случајеви насиља и дискриминације према *LGBTIQ* особама често се не пријављују. Интерсексуалне особе остају невидљиве и социјално и правно.

Процесна права и права жртава

Правни оквир о процесним правима осумњичених и оптужених, као и о правима жртава кривичних дела, потребно је даље ускладити са правним тековинама ЕУ. У Министарству правде именован је координатор за подршку жртвама. У децембру 2024. године, Високи савет судства усвојио је правилник о раду служби за пружање подршке

оштећенима и сведоцима и контакт тачака за информисање оштећених и сведока, чиме је постављен темељ за јединствене службе у вишим судовима. Иако су такве службе успостављене у 15 виших судова, национална служба за подршку жртвама још увек није успостављена, а и даље су потребни конкретни људски и финансијски ресурси. Потребна су континуирана улагања да би се виши судови опремили посебном опремом и одвојеним просторијама како се жртве не би суочиле са својим учиниоцима током поступка. Не постоји ефикасан механизам упућивања. Иако организације цивилног друштва пружају највећи део специјализоване подршке жртвама, оне и даље немају довољно средстава и одрживо финансирање. У погледу приступа правди, потребна је јача финансијска подршка на државном нивоу, већи капацитет локалних самоуправа за решавање захтева за правну помоћ и додатна пажња посвећена приступу жена правди у свим случајевима родно заснованог насиља и дискриминације. Завршена је анализа неопходних измена и допуна Закона о бесплатној правној помоћи, али је његово доношење одложено.

Заштита мањина

Институционални оквир Србије за заштиту припадника мањина је непотпун, јер се нови акциони план значајно одлаже. Припадници мањина и даље се суочавају са дискриминацијом. Србија мора узети у обзир ново, пето мишљење Саветодавног одбора Оквирне конвенције Савета Европе о националним мањинама (*FCNM*) приликом финализације новог акционог плана, уз инклузивне консултације са националним мањинама. И даље је важно постојање доброг функционисања и независности савета националних мањина. Припадници албанске националне мањине и даље изражавају забринутост због начина на који полиција проверава статус пребивалишта на југу Србије, што је довело до „пасивизације” одређених адреса. Постоји потреба да власти подробније објасне јавности како се те провере спроводе и да се позабаве разлозима за забринутост израженим у петом мишљењу у вези са пријављеним недостатком делотворних правних средстава. „Акциони план за побољшање заступљености Албанаца у институцијама” још увек није дао мерљиве резултате. Националне мањине су и даље мање заступљене у јавној управи и полицији. Министарство просвете је издвојило средства за штампање нових уџбеника на језицима мањина; овај посао треба додатно интензивирати. Иако је настава српског као нематерњег језика настављена, Саветодавни одбор Оквирне конвенције за националне мањине (*FCNM*) нагласио је важност развоја циљаних мера за побољшање учења службеног језика, с обзиром на ограничено познавање неких националних мањина. Приступ богослужењу на језицима мањина тек треба да буде омогућен у целој Србији. И даље је недовољан број јавних медијских сервиса на језицима мањина, осим када су у питању поједини локални емитери у Војводини. Говор мржње против националних мањина у медијима и од стране политичара се наставио.

Роми

Институционални оквир за Роме је непотпун јер је нови акциони план у припреми, а Роми се и даље суочавају са дискриминацијом. Израђена је *ex post* анализа акционог плана за инклузију Рома за период 2022-2024. године, а потребно је припремити и усвојити нови акциони план. Потребно је стабилно праћење и прикупљање података да би се испуниле обавезе из Познањске декларације. Описи послова за локалне координаторе за Роме, педагошке асистенте и здравствене медијаторе нису усклађени, а уговори се потписују на одређено време. Већина Рома у Србији има лична документа. Потребноје ефикасно спровести и пратити процедуру уписа у матичне

књиге рођених, без обзира на статус родитеља. Ученици ромске националности наставили су да примају стипендије кроз афирмативне мере. Међутим, стопа напуштања школе и даље је висока, посебно кад су у питању ромске девојчице. Ученици ромске националности су и даље већински заступљени у специјалним школама и одељењима. Прелазак са образовања на тржиште рада је нарочито изазован. Роми су и даље мање заступљени у јавној управи. И даље се дешавају принудна исељења, што представља кршење закона и међународних стандарда. Саветодавни одбор *FCNM*-а нагласио је да се ниједно исељење не сме спровести без одговарајућег обавештења и без пружања делотворних могућности за пресељење у пристојан и приступачан смештај. Рани и дечји бракови су и даље проблем за ромске девојчице које живе у ромским насељима. Насиље у породици такође често остаје непријављено.

Избеглице и интерно расељена лица

Према званичним подацима српских надлежних органа, у јулу 2024. године, у Србији је било 194.171 интерно расељених лица (IDPs), од којих 68.500 и даље има потребе проистекле из статуса расељености и спадају међу најрањивије сегменте становништва. У новембру 2024. године, Србија је усвојила нову стратегију за решавање проблема везаних за избеглице и ИРЛ. Решења за интерно расељене Роми и даље су спора и ограничена захтевајући више финансијских средстава.

Права на држављанство

Србија ће морати да по приступању обезбеди примену правних тековина ЕУ о правима на држављанство ЕУ, посебно право на слободно кретање и боравак на територији држава чланица.

2.2.2 Поглавље 24: Правда, слобода и безбедност

ЕУ има заједничка правила која се односе на управљање границама и миграцијама, визну политику и азил. Шенгенска сарадња подразумева укидање граничних контрола у оквиру ЕУ. Постоји и сарадња у борби против тешког и организованог криминала и тероризма, као и правосудна, полицијска и царинска сарадња; све уз подршку агенција ЕУ за правосуђе и унутрашње послове.

Борба против тешког и организованог криминала

Правни оквир Србије који се односи на тешки и организовани криминал делимично је усклађен са правним тековинама ЕУ.

Капацитете за борбу против тешког и организованог криминала треба побољшати.

Усклађивање законодавства, стратешки и институционални оквир

Национална процена претње од тешког и организованог криминала (*SOCTA*) за период 2024-2027. године даје оперативне приоритете за борбу против тешког и организованог криминала. Нови директор полиције именован је у априлу 2025. године. Радно место је било упражњено од децембра 2021. године. Јавно тужилаштво за организовани криминал (ТОК) и Посебно тужилаштво за високотехнолошки криминал немају довољно људских, материјалних и техничких ресурса за обављање својих задатака. У 2024. години, број јавних тужилаца у Јавном тужилаштву за организовани криминал (ТОК) је смањен, тако да је шест од 25 радних места упражњено. ТОК и полицији недостају технички ресурси за спровођење посебних истражних мера без помоћи Безбедносно-информативне агенције (БИА). Полицијским службама и даље недостаје заједнички систем за управљање предметима / радним током којим се

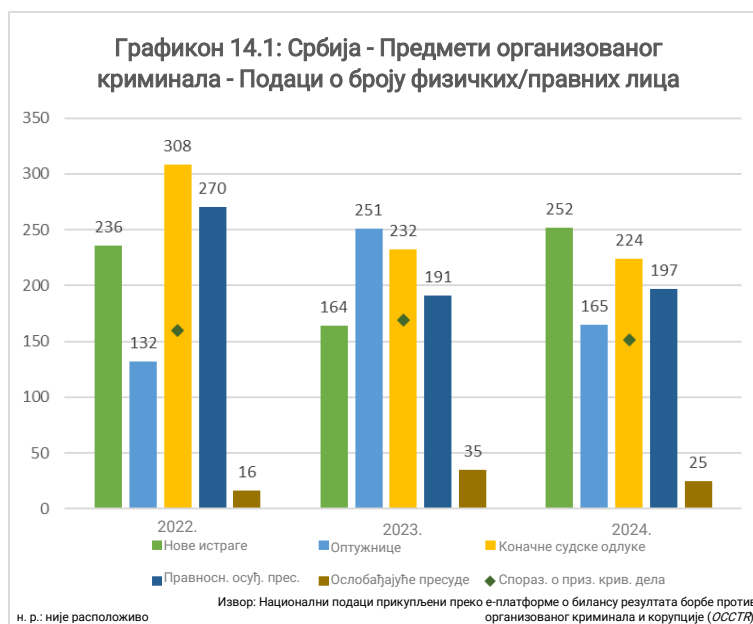
повезују све институције и омогућава приступ заједничкој бази података. Србија треба да настави да ради на обезбеђивању потпуно функционалног националног криминалистичко-обавештајног система и да Канцеларији за повраћај имовине омогући потпуну оперативност.

Оперативна самосталност полиције у односу на Министарство унутрашњих послова у предистражној и истражној фази како би у потпуности била одговорна само тужиоцу још увек није успостављена ни законски нити у пракси. Нови Закон о унутрашњим пословима тек треба усвојити како би регулисао ово питање, као и препоруке Европског комитета за спречавање мучења (CPT). Србија треба да усвоји измене и допуне Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције да би се побољшало институционално уређење у борби против организованог криминала. Србија такође треба да успостави стратегију за борбу против корупције за полицију како би ојачала мере против корупције.

Србија треба постепено да укине улогу коју имају службе безбедности у истрагама предмета тешког и организованог криминала. Требало би извршити законске измене како би се улога коју имају БИА и Војнобезбедносне агенције ограничила на претње националној безбедности и уклонило њихово учешће у кривичним поступцима. Треба јасно одвојити надлежности за кривичне истраге и прописе о њима од оних који се односе на безбедносне потребе.

У новембру 2024. године, Србија је изменила Закон о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење, како би испунила препоруке Радне групе за финансијске мере. Припремљене су измене и допуне Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела. Стратешко-оперативни план за спречавање прања новца, финансирања тероризма и финансирања ширења оружја за масовно уништење (2025-2029) усвојен је у априлу 2025. године (*видети такође поглавље 4 – Слободно кретање капитала*).

Нова стратегија и акциони план за борбу против сајбер криминала још увек нису

усвојени. Кривични законик и Законик о кривичном поступку још увек нису усклађени са Другим додатним протоколом уз Будимпештанску конвенцију Савета Европе о високотехнолошком криминалу. Србија треба да размотри препоруке Ланзарот комитета о Конвенцији о заштити деце од сексуалне експлоатације и сексуалног злостављања. Поред тога, правни оквир треба ускладити са Директивом о борби против сексуалног злостављања и сексуалне експлоатације деце и дечје порнографије.

Закон о спречавању и борби против трговине људима и заштити жртава је припремљен, али још увек није усвојен. Иако су организације цивилног друштва примарни пружаоци подршке жртвама трговине људима, оне и даље немају довољно средстава и одрживо финансирање. Спровођење програма за борбу против трговине људима (2024-2027) је у току. Координацију између институција на националном и локалном нивоу треба додатно повећати.

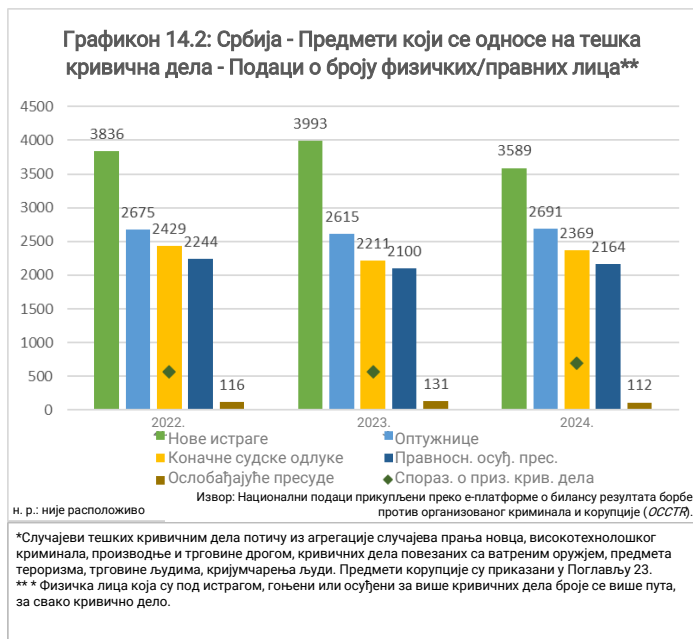
Измене и допуне Кривичног законика су у припреми с циљем да се делотворно инкриминише трговина оружјем. Нови Закон о оружју и муницији и програм о контроли малокалибарског оружја и лаког наоружања и његов акциони план за период 2025-2030. године још увек нису усвојени. Контактна тачка за ватрено оружје је и даље у потпуности функционална. Српска агенција за испитивање ватреног оружја и муниције придружила се Сталној међународној комисији за тестирање ватреног оружја (CIP) у децембру 2024. године.

Капацитет за примену и спровођење

У 2024. години, мада је дошло до смањења броја оптужених лица за организовани криминал, дошло је до повећања броја осуђених лица и оних који су под истрагом. Коришћење споразума о признању кривице треба пажљиво избалансирати са потребом да се избегне утисак о некажњивости у предметима тешког и организованог криминала. Србија треба да повећа број проактивних истрага заснованих на раду полиције вођеним обавештајним радом, са фокусирањем на предмете високог профила у циљу разбијања великих и међународних криминалних организација.

Финансијске истраге се још увек не спроводе доследно и систематски када се истражују тешка кривична дела и организовани криминал, укључујући прање новца, илегалну трговину и тероризам. Потребне су проактивне финансијске истраге, укључујући систематско праћење токова новца, како би се могло идентификовати више имовине проистекле из кривичног дела, открити илегалне финансијске шеме, повећати број случајева одузимања имовине и прикупити посредни докази о необјашњивом богатству. У 2024. години, финансијске истраге су покренуте у 119 предмета тешког и организованог криминала.

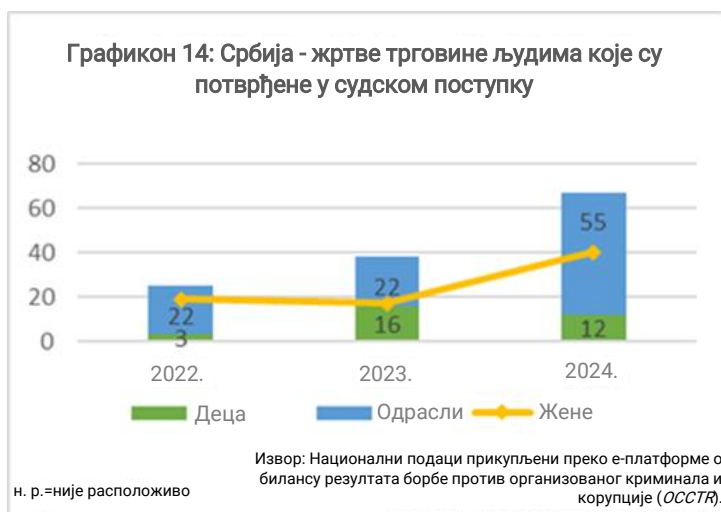
Сарадња са *CEPOL*-ом, Евројустом, Европолом и Интерполом је настављена, што је довело до хапшења у предметима тешког и организованог криминала и до разбијања организованих криминалних група. У 2024. години, путем мрежне апликације за безбедну размену информација (*SIENA*) размењено је укупно 13.672 поруке (у односу на 10.098 у 2023. години). Србија активно учествује у Европској мултидисциплинарној платформи за борбу против криминалних претњи (*EMPACT*), учествујући у 73 оперативне акције (у односу на 64 у 2023. години), укључујући четири акције у којима је

била једна од вођа акције. У борби против прања новца а на основу оптужница Тужилаштва за организовани криминал, осам лица је осуђено 2024. године (пет 2023. године). Године 2024, 94 лица је осуђено (правноснажном пресудом) за прање новца у судовима опште надлежности (*видети и Поглавље 4 – Слободно кретање капитала*).

Специјализовано полицијско одељење за борбу против високотехнолошког криминала наставило је да спроводи истраге на даркнету да би идентификовало незаконит садржај, недозвољену трговину и разне услуге злонамерног софтвера. Србија је играла активну улогу у међународним операцијама усмереним на борбу против високотехнолошког криминала, укључујући сексуалну експлоатацију деце на интернету.

Од укупно 34 лица осуђених за трговину људима, седам лица су осуђена у контексту организованог криминала, а 27 у оквиру опште судске надлежности. Србија треба да предузме даље кораке у подршци и заштити жртава трговине људима, укључујући одговарајућу заштиту током суђења, и да побољша истрагу, кривично гоњење и доношење судских одлука у предметима трговине људима, посебно у сврху радне експлоатације. Имајући у виду миграторне токове преко њене територије, Србија треба да изгради капацитете за откривање и идентификовање могућих жртава трговине људима из трећих земаља, између осталог, злоупотребом безвизних режима. Године 2024, Центар за заштиту жртава трговине људима је идентификовао 71 жртву трговине људима (66 у 2023. години). Учешће Србије у *EMPACT*-у је кључни инструмент за давање одговора на трговину људима. Србија је показала снажну посвећеност борби против трговине људима учествујући у 11 од 22 оперативне акције *EMPACT*-а, укључујући и Глобални ланац.

Потребни су даљи напори да би се спречили складиштење, продаја и поседовање нелегалног ватреног оружја, за регистрацију и уништавање предатог оружја и спречавање трговине оружјем. У 2024. години Србија је запленила 1100 комада ватреног оружја, 35.325 комада муниције и 5360 грама експлозива. Треба побољшати капацитете органа за спровођење закона који се баве случајевима родно заснованог насиља и њиховим жртвама.

Сарадња у области борбе против дрога

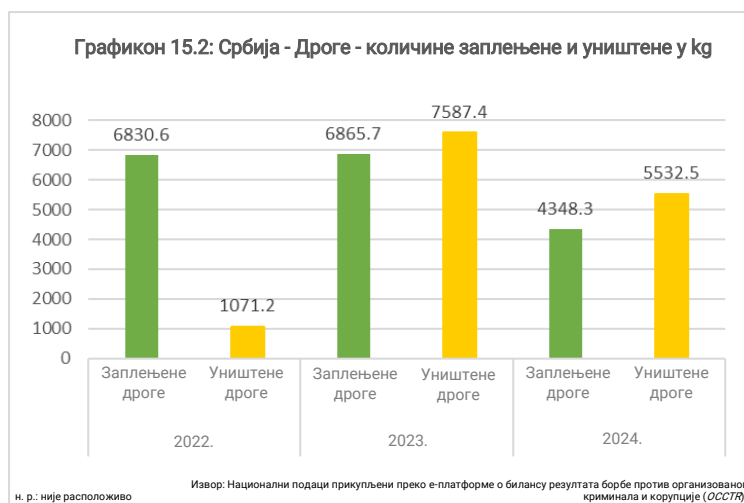
Правни оквир за сарадњу у области борбе против дрога треба побољшати.

Усклађивање законодавства, стратешки и институционални оквир

Законодавни оквир за психоактивне супстанце је на снази од 2021. године. Закон о кривичном поступку и даље треба изменити у смислу да се као материјални доказ за судске поступке чува само узорак дрога.

Национална стратегија за борбу против дрога је истекла 2021. године, а Србија још увек није усвојила Оперативни план за спречавање злоупотребе дрога за период 2024–2027. године. Србија има добро успостављен национални систем за рано упозоравање којим је наставила да одржава везу са Агенцијом Европске уније за дроге (EUDA) по питању психоактивних супстанци и трендова. Настављено је ажурирање листе психоактивних

контролисаних супстанци, а Национална опсерваторија за дроге у Србији је и даље оперативна.

између EUDA и Србије. Србија је доставила национални преглед стања у области дрога, укључујући податке који су углавном усклађени са стандардима ЕУ.

Борба против тероризма и спречавање радикализације и насилног екстремизма

Правни оквир за борбу против тероризма је у великој мери усклађен са правним тековинама ЕУ. Борба против тероризма је углавном задовољавајућа.

Правни оквир за сузбијање насилног екстремизма је делимично усклађен са правним тековинама ЕУ. Борбу против насилног екстремизма, посебно етнонационализма и насилног десничарског екстремизма, треба побољшати.

Правни оквир за заштиту критичне инфраструктуре и отпорност критичних ентитета није усклађен са правним тековинама ЕУ. Заштита критичне инфраструктуре и отпорност критичних ентитета треба да се побољшају.

Усклађивање законодавства, стратешки и институционални оквир

Капацитет за примену и спровођење

Од 900 правоснажних осуђујућих пресуда у 2024. години за производњу дроге и трговину дрогом, 35 је било у контексту организованог криминала. Србија је играла активну улогу у бројним операцијама *EMPACT*-а које су усмерене на борбу против трговине дрогом.

Постоји висок ниво сарадње

Србија није додатно ускладила свој правни оквир са правним тековинама ЕУ о борби против тероризма и спречавању радикализације и насилног екстремизма.

Србија још увек није усвојила програм за спречавање и борбу против тероризма и свих облика радикализације и насилног екстремизма за период 2025-2030. године и пратећи акциони план. Претходна стратегија је истекла 2021. године. Национални координатор и Национално координационо тело за спречавање и борбу против тероризма постоје од јула 2023. године.

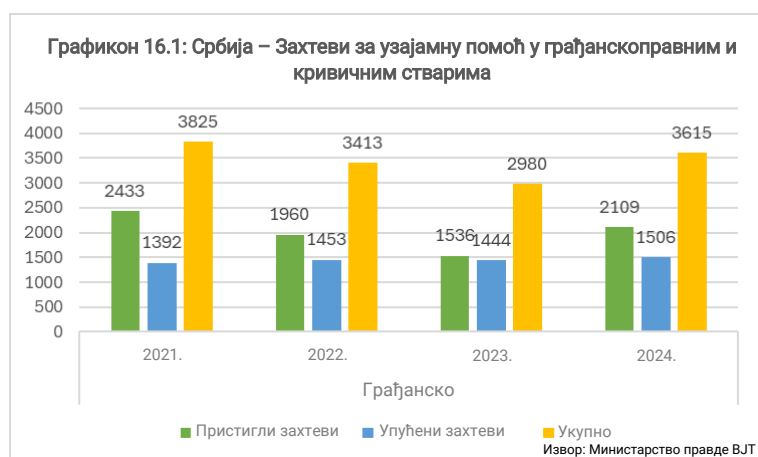
Капацитет за примену и спровођење

Србија је остварила ограничен напредак у спровођењу Заједничког акционог плана ЕУ и Западног Балкана (ЗАП) за борбу против тероризма. Национална база података за спречавање и борбу против тероризма је функционална од јуна 2023. године.

У 2024. години донета је једна осуђујућа пресуда за кривично дело тероризма а Тужилаштво за организовани криминал подигло је седам оптужница. Растући разлог за забринутост је све веће присуство десничарског екстремистичког садржаја на интернету, заједно са говором мржње и дезинформацијама.

Србија је активно учествовала у аналитичким пројектима Европола у оквиру Европског центра за борбу против тероризма и у међународним операцијама које подржава Европол, а чији је циљ сузбијање терористичког садржаја на интернету (нпр. *Referral Action Day* – Заједнички дани за акције) и активностима *CEPOL*-а. Србија треба да integriше знање и компетенције стечене кроз обуке *CEPOL*-а у свој систем обуке за спровођење закона. Србија је такође учествовала у неколико операција и пројеката Интерпола, као и у Мрежи контакт тачака Савета Европе о страним терористима

Предистражне радње су предузете да би се открило и доказало финансирање тероризма (140 физичких лица, једно правно лице и два удружења грађана су проверени). Није био правноснажних осуђујућих пресуда за финансирање тероризма. Србија треба да убрза процес идентификације критичне инфраструктуре и да тежи усклађивању свог законодавства са Директивом о отпорности критичних ентитета.

Правосудна сарадња у грађанскоправним и кривичним стварима

Правосудна сарадња у грађанскоправним и кривичним стварима углавном је задовољавајућа.

Правни оквир за правосудну сарадњу у грађанскоправним и кривичним стварима делимично је усклађен са правним тековинама ЕУ у

мери у којој је усклађивање већ могуће. Србија треба да реформише свој правни оквир да би омогућила ефикасну сарадњу у кривичним стварима и повећала институционални капацитет како би се смањило време обраде. Кривични законик и Законик о кривичном поступку тек треба да буде усклађени са правним тековинама ЕУ.

Србија је наставила да извештава о примени Хашке конвенције о међународном остваривању издржавања деце и других чланова породице из 2007. године, која је на снази од фебруара 2021. године. Србија још увек треба да приступи двама основним актима у оквиру Хашке конференције за међународно приватно право: Хашкој конвенцији о међународној заштити одраслих особа из 2000. године и Хашкој конвенцији о признавању и извршењу страних судских одлука у грађанским или трговинским стварима из 2019. године.

Просечно трајање поступка за пружање узајамне правне помоћи било је 499 дана у грађанскоправним стварима и 470 дана у кривичним стварима. Треба предузети мере у погледу регулаторних

и административних капацитета како би се побољшала ефикасност и благовременост извршавања захтева за узајамну правну помоћ. Евројуст и Србија настављају добру сарадњу у кривичним стварима преко тужиоца за везу за Србију. Од 1. марта 2024. до 31. јула 2025. године, Србија је учествовала у 130 нових предмета у Евројусту, од којих је 60 отворено на захтев тужиоца за везу за Србију. Већина предмета се односила на организовани криминал, трговину дрогом, прање новца и превару. Формирана су три нова заједничка истражна тима у вези са организованим криминалом и трговином дрогом, поред пет из претходног периода.

Врховно јавно тужилаштво је активно сарађивало са Европском правосудном мрежом. Радни аранжман о сарадњи са Европским јавним тужилаштвом (ЕЈТ), који је на чекању од 2023. године, још увек није финализован. ЕЈТ је 2024. године послало три захтева за узајамну правну помоћ Србији.

Легалне и ирегуларне миграције

Правни оквир за легалне и ирегуларне миграције делимично је усклађен са правним тековинама ЕУ.

Управљање легалним и ирегуларним миграцијама је углавном задовољавајуће.

Усклађивање законодавства, стратешки и институционални оквир

Законодавни оквир за

управљање спољним границама је у великој мери усклађен са правним тековинама ЕУ. Међутим, потребно је даље усклађивање и боља имплементација да би се обезбедила ефикасна и систематска евиденција ирегуларних миграната.

Србија је допринела управљању мешовитим миграционим токовима ка ЕУ и наставила је да спроводи Акциони план ЕУ за Западни Балкан. Очекује се даље усклађивање са визном политиком ЕУ и додатни напредак у свим стубовима Акционог плана, посебно у погледу активности за побољшање ефикасности система азила.

У марту 2024. године, Србија је усвојила одлуку о пружању привремене заштите свим људима који су побегли од агресорског рата Русије против Украјине. Овим се пружа правни основ за даља продужења.

У погледу сузбијања ирегуларних миграција, одложено је спровођење Стратегије интегрисаног управљања границом за период 2022–2027. године и пратећег Акционог плана (2022–2024). Србија још увек није усвојила следећи акциони план за период 2025–2027. године.

Као посматрач у Европској миграционој мрежи, Србија је укључена у Преглед азила и миграција држава чланица ЕУ и земаља посматрача.

Капацитет за примену и спровођење

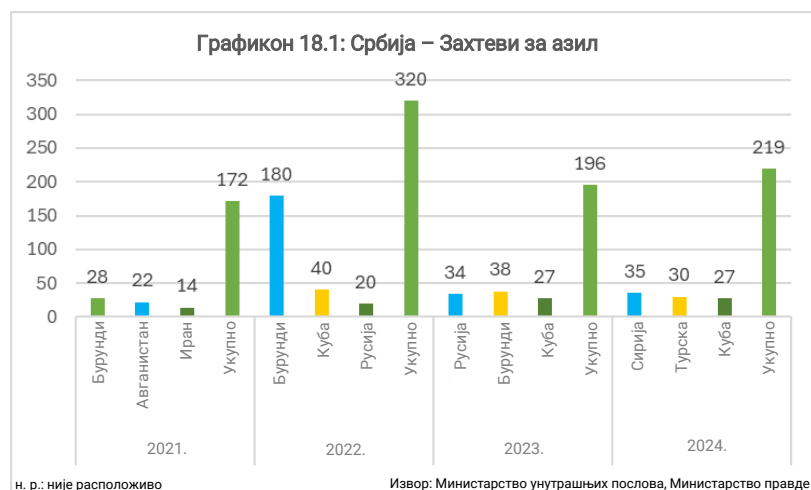
Србија и даље, уз подршку ЕУ, прихвата значајан број држављана трећих земаља.

Настављено је спровођење споразума о реадмисији између ЕУ и Србије. У новембру 2024. године Србија је потписала споразум о реадмисији са Казахстаном. Преговори о споразумима о реадмисији су у току са Исландом, Украјином, Турском, а улажу се напори за успостављање сарадње у погледу легалне миграције и реадмисије са Пакистаном, Бангладешом и Непалом. Србија треба да обезбеди да се помоћу легалних путева којима држављани трећих земаља улазе у Србију спрече секундарна кретања ка ЕУ.

Србија је наставила да интензивира граничну контролу и полицијске операције усмерене на лица која се баве кријумчарењем миграната. Другу годину заредом, број ирегуларних кретања кроз Србију значајно је опао у односу на претходну годину (са 43.474 у 2023. на 14.029 у 2024. години), а Србија је забележила најмањи број миграната смештених у прихватним центрима и центрима за азил од 2015. године. Због овог значајног смањења,

Комесаријат за избеглице и миграције наставио је да смањује број оперативних прихватних центара и центара за азил (6 оперативних од 17), у складу са планом реаговања за управљање мешовитим миграционим токовима. Док је нижи степен попуњености помогао у побољшању услова у неким прихватим

објектима, смањени капацитети прихвата повећали су ризик да се мигранти брже и неоткривено крећу кроз земљу и без приступа основним услугама прихвата и заштите. Постоји план за ванредне ситуације за случај наглог пораста миграционих токова. Уопштено гледано, капацитети за прихват су адекватни.

У 2024. години, Србија је спровела нове истраге у 306 случајева кријумчарења миграната и подигла оптужнице против 381 окривљеног. Полицијска операција покренута 2023. године и интензивиране контроле усмерене на кријумчаре и мигранте који илегално бораве у земљи настављене су у 2024. години.

Србија наставља да учествује у Глобалној алијанси за борбу против кријумчарења миграната и позвана је да обнови свој ангажман поводом друге конференције Глобалне алијансе која је заказана за крај 2025. године.

Азил

Потребно је побољшати управљање азилом.

Усклађивање законодавства, стратешки и институционални оквир

Правни оквир Србије је у великој мери усклађен са правним тековинама ЕУ, али је ј ипак потребно даље усклађивање као и побољшање примене, како би се обезбедила правична и брза обрада захтева за азил.

Србија треба да ревидира Закон о азилу и привременој заштити како би га додатно ускладила са правним тековинама ЕУ, посебно у погледу делотворног приступа поступку, жалбених тела, права и обавеза подносилаца захтева/лица под међународном заштитом, бесплатне правне помоћи и поступка за безбедан боравак у трећим земљама.

Србија има институције потребне за управљање захтевима за азил. Трећа мапа пута за

сарадњу (за период 2024-2026. године) са Агенцијом Европске уније за азил (EUAА) је израђена, али чека се њено коначно одобрење.

Изменама и допунама Закона о запошљавању странаца олакшава се приступ запослењу избеглицама и тражиоцима азила у Србији. На пример, скраћује се период за тражиоце азила да приступе тржишту рада са девет на шест

месеци од датума подношења захтева за азил. Од фебруара 2024. године, Канцеларија за азил је издала 51 путну исправу избеглицама, уз помоћ ЕУ.

Капацитет за примену и спровођење

Било је мање тражилаца азила у 2024. години у односу на протекле године. Од 847 лица (1.654 у 2023. години и 4.155 у 2022. години) која су изразила намеру да траже азил, само је 219 уложило захтев за азил. Стопа бекства је и даље виша од 50%, Стопа признавања азила била је врло ниска. У 2024. години, само четири тражилаца азила добило је статус избеглице, три је добило супсидијарну заштиту, а 79 захтева за азил је одбијено.

У 2024. години, Србија је одобрила привремену заштиту за 375 држављана Украјине и продужила заштиту за 707 лица.

Квалитет одлука о азилу треба даље побољшати. Уложени су напори да се побољшају активности прикупљања информација о земљи порекла у надлежној јединици за азил. Комисија за азил и Управни суд морају да делотворније и узимајући у обзир заснованост на заслуги преиспитају одлуке Канцеларије за азил. Потребна је даља напредна обука. Механизам за пружање бесплатне правне помоћи који финансира држава треба побољшати.

Србија има успостављен основни правни оквир за интеграцију, укључујући добре праксе за појединачне планове интеграције. Међутим, квалитет личних докумената како би се олакшао приступ социо-економским правима и услугама, и предвидљивост и обим шема интеграције (нпр. стицање вештина, владање језиком и интеграција особа са инвалидитетом) и даље представљају велике препреке за интеграцију.

Визна политика

Визна политика није у потпуности усклађена са политиком ЕУ, посебно у вези са списком земаља чијим држављанима је потребна виза за улазак у ЕУ. У децембру 2024. године, влада Србије је укинула изузећа од виза за држављане Катара, Кувајта, Омана и Монголије. Списак земаља које не подлежу визном режиму Србије и даље се разликује за 12 земаља. Систем издавања виза у Србији делимично је усклађен са Кодексом ЕУ о визама.

Године 2024, Србија је додатно поштрила захтеве за добијање улазних виза. Неопходна је ригорознија провера долазака држављана трећих земаља којима није потребна виза, посебно долазака из земаља које представљају безбедносни или ирегуларни миграциони ризик.

У мају 2025. године, Србија је покренула нову дигиталну платформу за одобрења за путовања као пилот фазу у дигитализацији поступка подношења захтева и одобравања виза. Платформа тренутно покрива 42 земље које подлежу визном режиму Србије и где Србија нема конзуларно представништво. Од њих, 16 земаља такође подлеже визном режиму ЕУ. Србија би стога требало да обезбеди одговарајуће мере заштите и безбедносне провере приликом обраде одобрења за путовања из ових земаља. У овој фази, платформа се примењује искључиво на туристичке визе и краће боравке.

Према подацима Евростата, 3.270 држављана Србије поднело је захтев за азил у ЕУ 27 у 2024. години (у односу на 4.695 у 2023. години).

Стицање права на путовање без виза у ЕУ за руске држављане додељивањем српског држављанства представља потенцијалне безбедносне ризике за ЕУ. Приликом доделе српског држављанства руским држављанима требало би да се примене ригорозне безбедносне провере, јер носиоци српских пасоша имају користи од путовања без виза у ЕУ.

Управљање Шенгеном и спољне границе

Законодавни оквир за управљање спољним границама је у великој мери усклађен са правним тековинама ЕУ. Управљање границама је углавном задовољавајуће.

Усклађивање законодавства, стратешки и институционални оквир

Потребно је наставити са улагањем напора да би се постигла усклађеност са правним тековина ЕУ и да би се оне примениле. Питања везана за државне границе регулисана су Законом о граничној контроли.

Српски органи власти су успоставили стабилну сарадњу са Агенцијом за европску граничну и обалску стражу (*Frontex*). Од септембра 2025. године, 159 припадника сталног састава распоређено је на границама Србије са Северном Македонијом и Босном и Херцеговином и на међународном аеродрому у Београду, поред Мађарске и Бугарске. Нови споразум о статусу између ЕУ и Србије ступио је на снагу 1. априла 2025. године, а обнављање радног аранжмана Министарства унутрашњих послова са *Frontex*-ом је у току. Србија је такође позвала *Frontex* да прошири своје операције дуж граница са Хрватском, Босном и Херцеговином и Црном Гором, а та распоређивања се очекују у последњем кварталу 2025. године.

Спровођење акционог плана за интегрисано управљање границама (ИУГ) (2022-2024) касни и треба да га ефикасније прати координационо тело задужено за праћење активности и резултата. Наредни акциони план за период 2025-2027. године је припремљен, али још није усвојен.

Спровођење шенгенских правних тековина подржава Шенгенски акциони план. С обзиром на потребу за јачањем и успостављањем чврстих темеља за шенгенски систем, акциони план за приступање Србије шенгенском простору усвојен је у јулу 2023. године, а спровођење је у току.

Капацитет за примену и спровођење

Потребна су значајна улагања у људске, финансијске и техничке ресурсе за контролу граница (друга линија провере, надзор границе и опрема за откривање фалсификованих докумената), као и у инфраструктуру на граничним прелазима у складу са шенгенским захтевима ЕУ. Национални координациони центар још увек није успостављен. Међуинституционална сарадња између граничне полиције и царине на граничним прелазима, је задовољавајућа. Потребна су додатна побољшања у вези са разменом информација кроз узајамни приступ базама података и формализован и сигуран систем за размену информација. Србија би такође требало да повећа капацитете свих актера у ИУГ да би остварила интероперабилност са информационим системима за управљање границама ЕУ. Србија треба да појача мере за спровођење Директиве о обавези превозника да доставе податке о путницима пре почетка путовања и Директиве о употреби података из евиденције података о путницима ради спречавања, откривања, истраживања и кривичног гоњења кривичних дела тероризма и тешких кривичних дела.

У јануару 2025. године, неколико страних представника цивилног друштва (укључујући и оне из држава чланица ЕУ) је притворено и протерано из Србије. Некима је потом забрањен улазак у земљу на основу процене да представљају „безбедносни ризик“ Осим тога, у марту 2025. године, неколико страних новинара, укључујући и оне из држава чланица ЕУ, добило је забрану уласка у Србију, а неким грађанима ЕУ који законито бораве у Србији укинута је борава и замољени су да напусте земљу у кратком року (*видети Слобода изражавања*).

На основу Конвенције о полицијској сарадњи у југоисточној Европи (*PCC SEE*), Министарство унутрашњих послова успоставило је сарадњу са свим суседним земљама. Настављене су заједничке патроле са Мађарском, Северном Македонијом и Румунијом.

Привремени заједнички прелази (ПЗП) између Косова и Србије и даље функционишу. Успостављена су само два од шест сталних заједничких прелаза (Мердаре и Mutivodë/Мутиводе). Србија још увек није успоставила сталне заједничке прелазе за које је она задужена (Јариње/Рудница, Кончуљ//Дхеу и Бардх и Депце/Мучибаба), па су средства ЕУ за пројекат обустављена у јулу 2018. године. Поред тога, Србија треба да се на конструктиван начин ангажује и омогући изградњу ЗП, за које је задужено Косово на северу Косова на месту Tabaviје/Bërriјак–Табалије/Брњак. Неопходне су хитне мере Србије у погледу затварања нелегалних путева и обилазница како би се обезбедила искључива употреба службених прелаза за робу и људе који улазе на Косово или одлазе са Косова.

Усвојен је антикорупцијски превентивни механизам за органе укључене у ИУГ, али су и даље потребни даљи напори на регионалном и локалном нивоу.

Србија треба да настави изградњу капацитета потребних за враћање миграната који немају законско право боравка у њихове земље порекла, како за присилне тако и за добровољне повратке, на начин који је у потпуности у складу са основним правима и међународним правом.

Фалсификовање евра (аспекат кривичног права)

Законодавство Србије у погледу сузбијања фалсификоване валуте је у великој мери усклађено са правним тековинама ЕУ.

Централна банка има закључене формалне споразуме о сарадњи са Европском комисијом у области кованица, а са Европском централном банком у области новчаница. Народна банка Србије врши техничку анализу и обезбеђује специјалистичку обуку за лиценциране субјекте који потврђују аутентичност кованица евра и обрађују новчанице у еврима од јануара 2020. године. Постоје процедуре за поступање са фалсификованим новцем.

2.3. ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИЈУМИ

Табела 19: Србија – Кључни економски бројчани подаци	2016–21. просек	2022.	2023.	2024.
БДП по глави становника (% ЕУ-27 у СКМ) ¹⁾	42	46	49	51
Реални раст БДП	3,5	2,6	3,8	3,9
Стопа активности становништва старости 15–64 (%), укупно ¹⁾	67,7	70,9	71,7	72,7
жене	60,1	64,0	65,6	66,9
мушкарци	75,3	77,8	77,8	78,6
Стопа незапослености становништва старости 15–64 (%), укупно ¹⁾	12,5	9,8	9,7	8,9
жене	13,3	10,3	10,2	9,1
мушкарци	11,9	9,4	9,3	8,8
Запосленост становништва старости 15–64 (годишњи раст %)	2,1	2,3	0,8	2,0
Номиналне зараде (годишњи раст %)	6,9	13,8	14,7	14,4
Индекс потрошачких цена (годишњи раст %)	2,3	11,9	12,1	4,6
Девизни курс у односу на евро	119,3	117,5	117,3	117,1
Биланс текућег рачуна (% БДП)	-4,5	-6,6	-2,4	-4,7

Нето стране директне инвестиције (СДИ) (% БДП)	6,3	6,8	5,7	5,6
Биланс опште државе (% БДП)	-1,9	-3,0	-2,1	-2,0
Дуг опште државе (% БДП)	55,8	52,5	48,0	47,2

Напомене:

1) Евростат

Извори: Републички завод за статистику Србије, Народна банка Србије, Министарство финансија Србије и Евростат

2.3.1. Постојање функционалне тржишне привреде

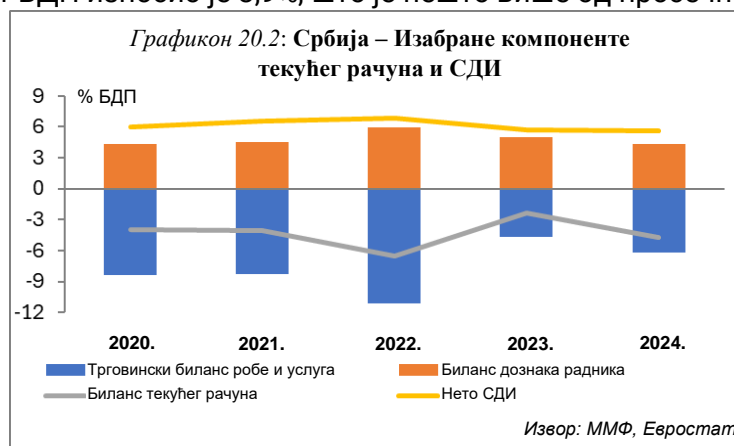
Економско управљање

Србија је остала посвећена одржавању макроекономске стабилности. Стендбај аранжман Србије са Међународним монетарним фондом (ММФ) у трајању од 24 месеца успешно је завршен у децембру 2024. године. Он је замењен Инструментом за координацију политика (ИКП) у трајању од 36 месеци, у оквиру којег се Србија обавезује да настави са спровођењем важних реформи у области управљања државним предузећима, система зарада у јавном сектору, фискалне транспарентности, управљања јавним инвестицијама и реформи у сектору енергетике. Тренутна фискална стратегија владе (2025–2027) предвиђа повећани дефицит од 3,0% БДП у свакој години, што је изнад горње границе прописане фискалним правилима.

Србија је делимично спровела смернице политике које су утврђене у закључцима из Економског и финансијског дијалога из маја 2024. године. Србија је постигла добар напредак, нарочито у обезбеђивању довољно рестриктивне монетарне политике, трајној активности на промовисању употребе домаће валуте и у стварању фонда за реструктурирање банака. Међутим, остварен је само делимичан напредак у реформи система зарада у јавном сектору, анализи и извештавању о фискалним ризицима, спровођењу новог Закона о управљању привредним друштвима која су у власништву Републике Србије, као и у јачању средњорочног буџетирања.

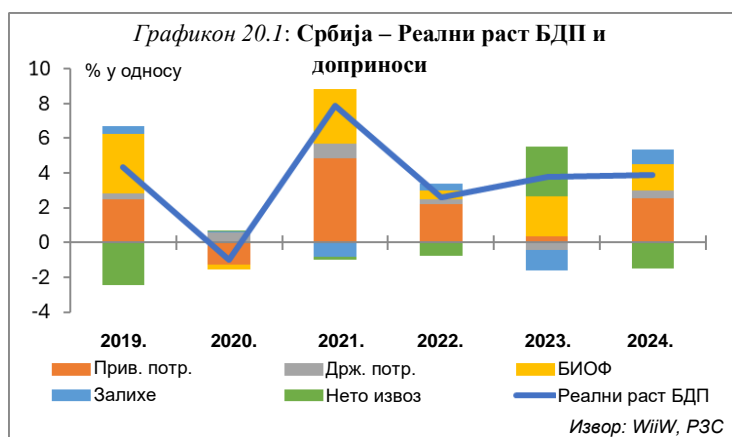
Макроекономска стабилност

Након прошлогодишњег снажног раста, економска активност успорена је на почетку 2025. године. У 2024. години, раст БДП износио је 3,9%, што је нешто више од просечне стопе раста од 3,6% у периоду од 2019. до 2023. године, а био је подстакнут снажним инвестицијама и растом личне потрошње. Лична потрошња била је подржана већим реалним расположивим дохотком као резултатом брзог раста реалних зарада, док су инвестиције подстакнуте снажним приливом страних директних инвестиција (СДИ) у 2024. години и амбициозним програмом јавних инвестиција. У складу са снажним растом домаће тражње, допринос нето извоза расту БДП био је негативан, јер је раст увоза знатно премашао извоз. Међутим, текући домаћи политички немири, слаба потражња главних трговинских партнера из ЕУ и појачане глобалне трговинске тензије

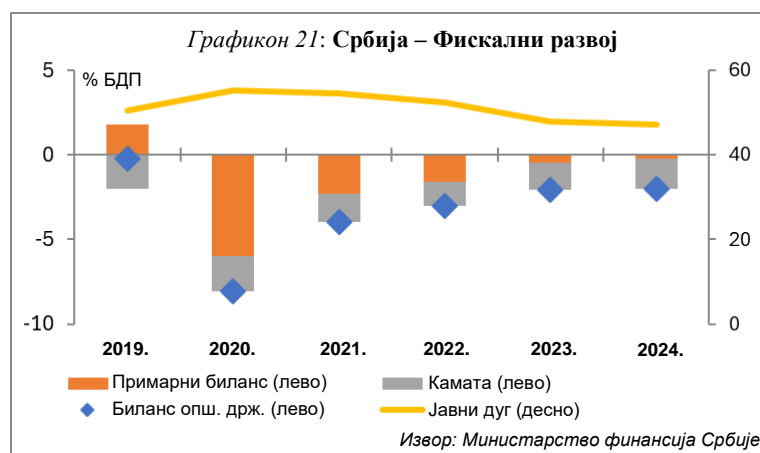
ослабили су економско расположење, посебно у првој половини 2025. године, што је довело до успоравања раста БДП на само око 2% у прва два квартала 2025. године. Јаз у приходу у односу на просек ЕУ наставио је благо да се смањује у 2024. години, при чему је БДП по глави становника према стандарду куповне моћи достигао 51% просека ЕУ, у односу на 42% из 2019. године.

У складу са порастом инвестиција и потрошње, дефицит текућег рачуна се у 2024. години знатно повећао. Након што је у 2023. години пао на 2,4% БДП, спољни дефицит је у 2024. порастао на 4,7% БДП, будући да су се и трговински биланс и биланс примарног прихода знатно погоршали. У другом кварталу 2025. године, дефицит текућег рачуна додатно је порастао на 6,3% БДП, услед великог негативног трговинског биланса робе, који је само делимично ублажен суфицитом у трговини услугама, подржаним извозом ИКТ и пословних услуга. Истовремено, растући обим страних директних инвестиција

(СДИ) довео је до већих одлива исплаћених дивиденди и камата, док су дознаке смањене. Дефицит текућег рачуна је у потпуности је компензован приливима нето страних директних инвестиција у 2024. години, достижући 5,6% БДП. Међутим, током првих шест месеци 2025. године, СДИ су опале за више од половине у поређењу са истим периодом

2024. године, али је тај пад уследио са рекордно високих нивоа. Званичне девизне резерве достигле су врхунац крајем 2024. године, на нивоу од 35,6% БДП, што је покривало 7,3 месеца увоза робе и услуга, пре него што су се смањиле почетком 2025. године. Спољни дуг остао је стабилан на нивоу од 60,6% БДП у 2024. години, што је нешто испод просека од 62,6% за период од 2019–2023. године.

Монетарна политика остала је релативно рестриктивна у 2024. години, што је помогло да се инфлација врати у циљни дозвољени опсег централне банке ($3 \pm 1.5\%$) средином 2024. године. Инфлација је у 2024. години у просеку износила 4,7%, што је смањење са 12,1% из 2023. године, али се у другој половини 2024. и даље кретала око горње границе циљног опсега. Достигла је

најнижи ниво од 3,8% у мају 2025. године, али је од тада поново порасла на 4,7% у августу, углавном под утицајем раста цена хране. Након што је Народна банка Србије (НБС) у другој половини 2024. године у три корака смањила референтну каматну стопу на 5,75%, одлучила је да се уздржи од даљег ублажавања монетарних услова, јер су домаћи ценовни притисци остали на високом нивоу. НБС је одржала стабилност

девизног курса, али је у првој половини 2025. године прешла на улогу нето продавца на локалном девизном тржишту због погоршања спољне позиције.

Дефицит опште државе је 2024. године био нижи од планираног, на 2,0% БДП. У поређењу са цифрама из 2023. године, и приходи и расходи повећани су за 1,5 процентних поена (п.п.) БДП, што је резултирало мањим побољшањем дефицита у односу на 2023. годину и наставком позитивног тренда у билансу од избијања пандемије болести COVID-19, 2020. године. Приходи су углавном порасли захваљујући социјалним доприносима и порезу на доходак грађана, подстакнути растом зарада и запослености. Капитална потрошња порасла је за 0,9 процентних поена на 7,3% БДП, док је текућа потрошња за пензије (пораств од 0,8 п.п.) и зараде (пораств од 0,6 п.п.) такође забележила значајан раст. Међутим, та повећања у складу су са посебним фискалним правилима која ограничавају расходе за пензије и зараде на по 10% БДП. Ниво субвенција остао је релативно висок, на 2,5% БДП. Примарни биланс био је благо негативан. Однос јавног дуга према БДП смањен је на 47,5%, са 48,4% у 2023. години. У октобру 2024. године, агенција *S&P Global Ratings* повећала је краткорочни и дугорочни кредитни рејтинг Србије у иностраној и домаћој валути, што је резултирало првим инвестиционим кредитним рејтингом у историји земље.

Иако је фискални управљачки оквир добро осмишљен, постоји ризик да буде ослабљен одлуком да се пуна примена фискалних правила одложи. Србија је у децембру 2022. године усвојила нови сет фискалних правила, при чему је компонента која се односи на дефицит требало да ступи на снагу 2025. године. Међутим, крајем 2024. године договорени су посебни нови циљеви дефицита са ММФ у оквиру ИКП. Фискални дефицити су затим у пракси учвршћени програмом ММФ, пошто ће примена правила о дефициту бити *de facto* одложена до 2029. године, док је компонента фискалног правила која се односи на раст пензија и зарада у јавном сектору и даље на снази. Потребно је унапредити буџетске праксе, посебно када је реч о буџетском поступку, укључујући и измене и допуне буџета. Србија је поново применила убрзани поступак за усвајање допунског буџета за 2024. годину. Слично томе, резерва за ванредне ситуације (која је релативно висока у поређењу са међународном) омогућава доношење значајних *ad hoc* одлука о потрошњи током године. Резерви недостају јасно дефинисана ограничења о употреби *ad hoc* одлука и често се троши на нетранспарентан начин. Фискални савет наставио је да надзире фискалне политике, састављајући независне извештаје и препоруке.

Уопштено говорећи, комбинација макроекономских политика била је адекватна, иако план за ублажавање фискалне политике у 2025. години донекле противречи напорима за борбу против инфлације. Према тренутним пројекцијама, и даље се очекује да експанзивнија фискална политика резултира одрживом фискалном позицијом, јер се предвиђа постепено смањење јавног дуга. Међутим, одлука о ублажавању фискалних циљева делује проциклично у контексту предвиђеног економског раста у наредним годинама. Одржавање фискалне дисциплине би било важно за управљање инфлаторним ризицима. Монетарна политика је адекватно рестриктивна, имајући у виду упорне домаће инфлаторне притиске.

Функционисање тржишта производа

Пословно окружење

Упркос напретку у смањењу регулаторног и административног оптерећења предузећа, и даље постоје слабости које имају утицај нарочито на мала и средња предузећа (МСП)

. Пословно окружење ометају бирократија, политичко уплитање, слабости у области владавине права и ограничена ефикасност и транспарентност јавне управе. Закон о девизном пословању је превише рестриктиван и не примењује се доследно. Србија се налази на 105. месту од 180 земаља у индексу перцепције корупције за 2024. годину који је саставио *Transparency International*, чиме се наставља негативан тренд од 2016. године. Наставило се са напорима за смањење сиве економије, али више фактора подстиче њен опстанак: високи порези и доприноси за социјално осигурање на најниже плате, парафискалне (непореске) таксе, бирократија, и недовољно решавање проблема корупције. Поред тога, капацитет у кључним инспекцијским службама је недовољан. Потребни су додатни напори да би се унапредио квалитет, независност и ефикасност правосудног система.

Утицај државе на тржишта производа

Држава је у знатној мери интервенисала на тржиштима производа. Влада је у августу 2025. године најавила велику нову интервенцију у домаћој трговини бројним основним производима, која је нагло ступила на снагу 1. септембра 2025. године и трајаће наредних шест месеци, без значајних претходних консултација са заинтересованим странама. Мера ограничава марже за највеће трговце на мало, велетрговце и дистрибутере на највише 20% од набавне цене за велики број производа, као што је већина категорија прехранбених производа и средства за чишћење домаћинства и личну хигијену, козметика и сл. Иако је мера намењена потрошачима и има за циљ да сузбије инфлацију, она носи ризик од нарушавања пословања трговаца на мало и целокупног ланца снабдевања, те би могла негативно утицати на инвестиције и пословну климу. Правни оквир за области конкуренције и државне помоћи је углавном у складу са правним тековинама ЕУ, али потребна је већа усклађеност са спроведбеним законодавством, а спровођење треба да буде систематско. Комисија за заштиту конкуренције и Комисија за контролу државне помоћи јесу правно независна тела. Међутим, потребно је показати оперативну независност Комисије за контролу државне помоћи. Правила о државној помоћи не спроводе се увек због јаког политичког притиска да се обезбеди финансијска подршка државним предузећима (ДП) и великим страним инвеститорима, што има значајан утицај на конкуренцију. Државна помоћ није довољно транспарентна, укључујући буџет за 2025. годину. Поред тога, привремене *ad hoc* трговинске рестрикције се и даље уводе у кратком року и без јасног образложења, са негативним утицајем како на локалне тако и на иностране компаније. Управљања јавним инвестицијама и поступци јавне набавке и даље користе изузећа од стандардних поступака, чиме се урушава успостављање јединственог и транспарентног система за планирање и управљање инвестицијама и спречава фер конкуренција.

Приватизација и реструктурирање

Држава и даље има велику улогу у привреди, што спутава конкуренцију и развој приватног сектора. ДП у Србији и даље послују у многим структурно важним секторима, укључујући енергетику, транспорт, производњу, телекомуникације и финансије, и запошљавају знатан део радне снаге Србије. Њихово превелико присуство утиче на алокацију ресурса и омета конкурентност уопште, а уједно представља и велики ризик по јавне финансије. Предузети су кораци ради унапређења управљања државним предузећима кроз Стратегију државног власништва и управљања привредним субјектима који су у власништву Републике Србије за период од 2021 до 2027. године и Закон о управљању привредним друштвима која су у власништву Републике Србије

који је ступио на снагу у септембру 2024. године, и бројне повезане подзаконске прописе. Међутим, практична побољшања су до сада била ограничена. Многа ДП још увек не примењују одговарајућа правила корпоративног управљања и настављају да послују неефикасно. Често се ослањају на директне или индиректне субвенције државе и подложна су снажном политичком утицају. Проблем именовања привремених вршилаца дужности на руководеће позиције на дуге периоде (против правила) тек треба да се реши у пракси. Од кључног је значаја да се без одлагања заврши и операционализује спроведбено законодавство, како би се обезбедила његова примена у пракси и гарантовало да институције које су за то надлежне располажу довољним административним капацитетом.

Функционисање финансијског тржишта

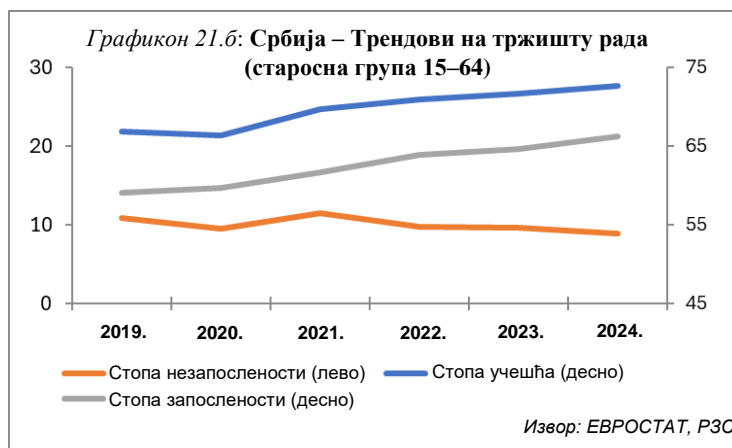
Банкарски сектор остао је стабилан у извештајном периоду. Адекватност капитала банкарског сектора је на крају 2024. године износила 21,3%, што је знатно изнад минимума од 8% који је одредила централна банка. Ликвидност у целом сектору је остала на високом нивоу. Профитабилност се повећала, са повећањем приноса на имовину на 2,8% са 2,5% у 2023. години. Удео проблематичних кредита смањιο се на 2,9% на крају 2024. године, са 3,2% на крају 2023. године. Давање банкарских кредита нефинансијском сектору износило је приближно 36,5% БДП у 2024. години. Банкарско финансирање је и даље доминантан облик кредитирања, док су небанкарске финансијске институције и даље недовољно развијене. Централна банка је интервенисала на тржишту потрошачких кредита и кредита за куповину прве стамбене непокретности, издавањем надзорних смерница комерцијалним банкама како би понудили повољније каматне стопе и услове кредитирања, посебно за запослене са

нижим примањима и пензионере. Иако има за циљ да побољша доступност банкарских услуга за све категорије становништва, та мера носи ризик од нарушавања кредитног тржишта, ствара подстицаје за узимање кредита изван тржишних услова и повећава ризик од неизвршења обавеза по кредитима. Законски оквир за микрофинансијске

институције тек треба саставити. Уз помоћ Стратегије за развој тржишта капитала, Србија ради на даљем развоју домаћег тржишта капитала корпоративних обвезница. Доступност предузетничког капитала у Србији је веома ограничена, али усвајање Нацрта закона о изменама и допунама Закона о алтернативним инвестиционим фондовима у 2024. години представља корак у правом смеру.

Функционисање тржишта рада

Тржиште рада наставило је да се побољшава. Укупна стопа незапослености пала је на 8,6% у четвртм кварталу 2024. године. Стопа активности становништва узраста од 15 до 64 године наставила је да расте у 2024. години и достигла је 72,7%. Нето зараде су порасле за 13,9% у номиналним износима, што је, захваљујући нижој инфлацији у 2024. години, значило 9,2% реалног раста. Упркос недавном повећању стопе активности

жена, њихово учешће у радној снази знатно заостаје иза учешћа мушкараца (66,9% односно 78,6% у 2024. години). Стопа незапослености младих (15–24 године) износила је 23% у 2024. години, што је смањење од око 50% од пре једне деценије. Емиграција и одлив мозга представљају дугорочни проблем који негативно утиче на раст и ниво вештина радне снаге. Приступ привредних друштава квалификованим радницима постаје све већи проблем у различитим секторима. Упркос значајној незапослености, недостатак локалне радне снаге чест је проблем за веће инвестиције. Давања за незапосленост и субвенције за радна места у оквиру мера подршке незапосленима ниски су у поређењу са просеком у ЕУ. Буџет који је додељен за активирајуће мере на тржишту рада стагнирао је на око 0,1% БДП током претходних година. Рад на црно, нарочито у пољопривредном сектору, представља дугорочни проблем који тек треба у потпуности да се реши. Међутим, правни прописи који се односе на привремено запошљавање преко агенције и сезонски рад постепено смањују стопу лица која раде у зони сиве економије.

2.3.2. Капацитет за суочавање са конкурентским притиском и тржишним силама унутар ЕУ

Образовање и иновације

Упркос томе што је спровођење стратегије образовања до 2030. године у току, квалитет образовања и обука тек треба да задовоље потребе тржишта рада. Јавна потрошња за образовање остаје испод просека ЕУ (3,2% у 2023. години⁴). Према Програму за међународно оцењивање ученика (*PISA*) за 2022. годину, постигнућа ученика Србије су испод просека Организације за економску сарадњу и развој (*OECD*), али су на врху у региону Западног Балкана. Србија је остварила напредак у олакшавању преласка са школовања на рад, што се види у повећању стопе запослености недавно дипломираних студената од 11 процентних поена током последњих пет година (која је достигла 73,1% у 2024. години) и релативно ниској стопи младих људи који нису запослени, нису на школовању, нити су на обуци (*NEET*) (15,2% у 2023. године за људе 15–29 година старости и 15,9% у четвртм кварталу 2024. године). У току је модернизација стручног образовања и обуке (*COO*). Квалитет образовања треба унапредити како би се испуниле потребе тржишта рада, а ограничена изложеност практичној обуци за прелазак са школовања на рад остаје изазов чак и за ученике који похађају стручно образовање и обуке. Стопе учешћа у целоживотном учењу су и даље ниске. Да би се та ситуација поправила, понуда би се могла диверсификовати и боље промовисати, а преквалификацију и усавршавање би требало олакшати. Правни оквир за целоживотно учење нема детаљна упутства за спровођење, укључујући стандарде за садржај програма, захтеве за сертификацију и везе са Националним оквиром квалификација. Инвестиције у истраживање и даље су испод 0,88% БДП у 2023. години (у односу на просек у ЕУ од 2,24%). Удео инвестиција у приватни сектор остао је непромењен и износи 43,7% од укупног финансирања. Удео истраживача у радној снази се током последњих десет година стално повећава и сада је изнад просека ЕУ. У току је спровођење Стратегије паметне специјализације Србије, Стратегије развоја стартап екосистема и Закона о иновационој делатности.

Физички капитал и квалитет инфраструктуре

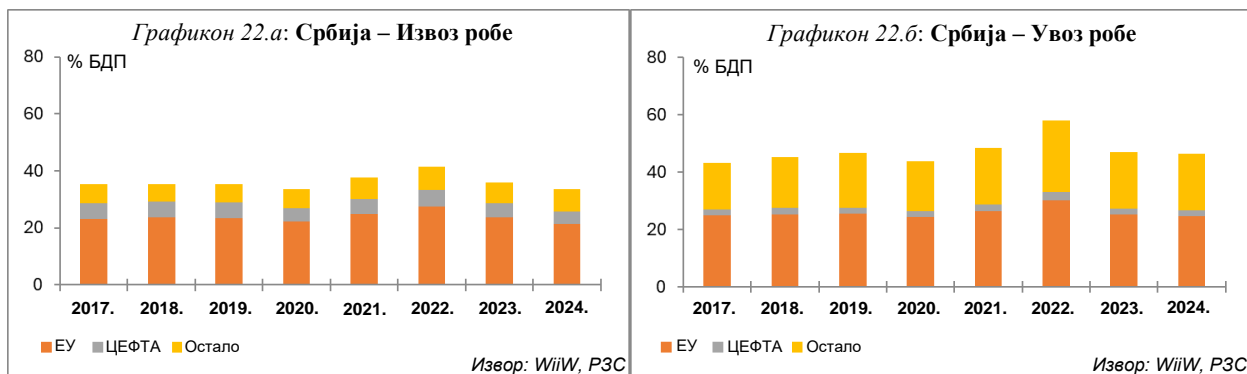
⁴ Последњи доступни подаци

Ниво државних инвестиција је висок, усмерен на путну и железничку инфраструктуру, али инфраструктурни недостаци и даље постоје. У 2024. години, Србија је инвестирала укупно 23,6% свог БДП. Привреда је такође привукла значајне приливе СДИ у износу од 4,6 милијарде ЕУР, или 5,6% БДП у 2024. години, који су били углавном усмерени на производњу, рударство и грађевинарство. Државне инвестиције биле су релативно високе и премашиле су 7,3% БДП у 2024. години, усмерене на области железница, путева, енергетске инфраструктуре и инвестиција у животну средину. Стално праћење усклађености инвестиција у транспорт са европским стандардима представља изазов. Енергетска инфраструктура је у великој мери застарела, а угаљ је и даље главни извор енергије. Међутим, недавне аукције биле су успешне у привлачењу понуђача за нове обновљиве изворе енергије. Регулаторне реформе и реформе у области зелене транзиције напредују, али сувише спорим темпом. Србија и даље у великој мери зависи од Русије у снабдевању гасом и нафтом, иако су предузети кораци ка диверсификацији извора увоза. Напредује рад на повезивању транспорта са суседним земљама. Органи власти посвећени су проширењу „зелених трака“ на суседне државе чланице у складу са Планом раста за Западни Балкан. Дигитална трансформација Србије је увелико у току. Инфраструктура дигиталног повезивања је добро развијена у урбаним подручјима али недовољно развијена у руралним подручјима где комерцијални оператори не виде економски интерес. Међутим, остварен је изванредан напредак у руралном широкопојасном повезивању током последњих година. Дигиталне услуге државе добро су развијене и већ су достигле просек ЕУ у многим димензијама. Предузећа су релативно активна у електронској трговини, али је ниво дигиталне трансформације малих и средњих предузећа и даље ограничен, пре свега због недовољних механизма подршке који би омогућили да се регулаторна побољшања примене у пословној пракси.

Структура сектора и предузећа

Услуге доминирају привредом, при чему обезбеђују више од две трећине додате вредности. Индустрија је и даље највећи појединачни сектор у погледу свог учешћа у БДП, који је био 21,5% у 2024. години, иако неколико година има опадајући тренд. Удео пољопривредног сектора опао је на 3,7% БДП, док је удео грађевинског сектора у БДП повећан на 5,8% у 2024. години, подржан инвестицијама у инфраструктуру. Сектор МСП је обезбедио близу 60% укупне запослености и промета у привреди и око 50% додате вредности у 2023. години⁵. МСП су посебно активна у области грађевинарства, становања и исхране, малопродаје и непокретне имовине. Србија спроводи неколико програма за подршку развоју МСП, иако су буџетска издвајања и даље скромна и подложна *ad hoc* изменама и смањењима. Кредити малим и средњим предузећима доследно чине око две трећине укупних корпоративних кредита, али су трошкови задуживања за та предузећа знатно већи у односу на трошкове које имају велике компаније. Недостају политике којима би се компензовао недостатак средстава обезбеђења малих и средњих предузећа, као што су јавне шеме кредитних гаранција. МСП се често суочавају са неједнаким условима пословања пошто велике компаније и страни инвеститори често имају директне канале комуникације са Владом и знатно веће шансе да добију државне субвенције.

⁵ Последњи доступан податак.

Економска интеграција са ЕУ и ценовна конкурентност

Економска интеграција са ЕУ остала је на високом нивоу. ЕУ је највећи трговински и инвестициони партнер Србије, са учешћем од 58,3% у укупној трговини и 37,6% прилива СДИ у 2024. години. Остали главни трговински партнери Србије у 2024. години су били су Кина (10%), земље чланице Споразума о слободној трговини у Централној Европи (ЦЕФТА) (9%) и Турска (4,5%). Кина је постала све значајнији извор како увезене робе, тако и прилива страних директних инвестиција (СДИ), које су у 2024. години чиниле око трећине прилива СДИ. И даље постоје значајна уска грла на граничним прелазима са суседним земљама ЕУ, упркос континуираним напорима у различитим форумима да се тај проблем реши.

Реални ефективни девизни курсеви (REER) су последњих година у сталном порасту. Номинални девизни курс динара у односу на евро био је углавном стабилан, будући да је централна банка успешно управљала притисцима апрецијације (током 2024. године) и депрецијације (у првом кварталу 2025. године) на динар. Реални ефективни девизни курсеви засновани на Индексу потрошачких цена (ИПЦ) апресирали су за 4,6% кумулативно између 2020. и 2022. године и благо се смањили за 0,3% у 2023. години, а потом опет порасли за 0,4% у 2024. години. То одражава сталне инфлационе разлике између Србије и њених главних трговинских партнера. Слично томе, реални ефективни девизни курсеви засновани на јединичним трошковима рада (ЈТР) су наставили са трендом апрецијације у 2024. години, растући за 13,4% током године, највише због високог раста зарада у приватном сектору.

2.4. ЈАВНЕ НАБАВКЕ, СТАТИСТИКА И ФИНАНСИЈСКА КОНТРОЛА

Поглавље 5: Јавне набавке

Правила ЕУ обезбеђују да јавне набавке добара, услуга и радова у било којој земљи чланици буду транспарентне и отворене за сва привредна друштва из ЕУ на основу једнаког третмана и забране дискриминације.

Институционална структура и усклађивање законодавства

Правни оквир Србије је углавном усклађен са правним тековинама ЕУ. Закон о јавно-приватном партнерству и концесијама (ЈПП) још увек треба изменити и допунити да би био усклађен са Директивом 2014/23/ЕУ о концесијама. У априлу 2025. године Србија је усвојила акциони план за 2025. годину који се односи на Програм развоја јавних набавки за период 2024–2028. године.

Србија и даље има тенденцију да заобилази своје законодавство у овој области кроз међувладине споразуме и специјалне законе, укључујући и оне који се односе на

спровођење међународне специјализоване изложбе EXPO BELGRADE 2027. Законом о посебним поступцима ради реализације међународне специјализоване изложбе EXPO BELGRADE 2027 и пратећом уредбом пројекти се изузимају од примене Закона о јавним набавкама (ЗЈН) и они и даље изазивају забринутост у погледу усклађености са правним тековинама ЕУ, између осталог и у делу који се односи на правна средства и рокове за подношење понуда. Поред тога, остаје на снази Одлука о избору стратешког партнера за соларне електране којом је уведено изузеће од Закона о јавним набавкама и Закона о јавно-приватном партнерству. На Порталу јавних набавки постоји модул за EXPO 2027. Транспарентност пројеката који се уговарају на основу међувладиних споразума је побољшана, али остаје ограничена.

Капацитет за примену и спровођење

Тржиште јавних набавки је 2024. године чинило 10,87% БДП (10,50% у 2023. години) и забележило је повећање од 22% у погледу укупне вредности уговора, а просечан број понуда по тендеру благо је порастао са 2,4 на 2,5. Удео тендера са само једном поднетом понудом остао је углавном на истом нивоу (50,75%) као 2023. године. Број поступака јавних набавки у којима се примењују начела зелених и социјалних јавних набавки удвостручен је 2024. године. Удео уговора додељених на основу критеријума цене и квалитета удвостручио се са 4,46% у 2023. на 9,78% у 2024. години. У 2024. години потписано је 55 уговора о јавно-приватним партнерствима.

Када је реч о **капацитету за управљање поступцима јавних набавки**, Канцеларији за јавне набавке (КЈН) у мањој мери недостаје особље, а административни капацитет Комисије за јавно-приватно партнерство и концесије треба знатно ојачати. КЈН је наставила да пружа обуке јавним наручиоцима, привредним субјектима и правосуђу.

Укупна вредност уговора изузетих од примене Закона о јавним набавкама смањена је са 7,1 милијарде евра у 2023. на 5,7 милијарди евра у 2024. години. Међувладини споразуми били су други најчешће коришћени правни основ за изузећа по вредности (1,2 милијарде евра) и представљали су 21% свих изузећа евидентираних у 2024. години.

Број поступака јавних набавки које је надзирала Канцеларија за јавне набавке остао је стабилан, 810 у 2024. години (782 у 2023. години). Број захтева које је КЈН поднела надлежним судовима за покретање прекршајних поступака остао је стабилан (223 у 2024. и 218 у 2023. години). Државна ревизорска институција утврдила је неправилности у предметима који обухватају 21,2% вредности уговора о јавним набавкама ревидираним 2024. године. Ови налази изазивају забринутост и треба их помно пратити. Потребни су додатни напори да би се Закон о јавним набавкама (ЗЈН) доследно примењивао, побољшала конкурентност и транспарентност и избегли сукоби интереса у процесу јавних набавки, који је и даље подложен корупцији.

Систем ефикасних правних средстава

Законодавство које се односи на **правну заштиту** углавном је у складу са правним тековинама ЕУ, а спроводи га Републичка комисија за заштиту права у поступцима јавних набавки. Републичка комисија за заштиту права у поступцима јавних набавки решила је 803 предмета од 812 захтева за заштиту права у 2024. години (729 примљених у 2023. години). Услед ограничене специјализације и обуке, **капацитет Управног суда кад је реч о спровођењу** је слаб, те га треба појачати. Треба ојачати сарадњу Канцеларије за јавне набавке и Републичке комисије са Управним судом у погледу размене знања и информација.

Поглавље 18: Статистика

Европску статистику развијају, израђују и дисеминирају државе чланице ЕУ, руководећи се начелима и критеријумима квалитета разрађеним у Уредби о европској статистици, као што су професионална независност, непристрасност, поузданост, приступачност, транспарентност и статистичка поверљивост. За методологију, израду и дисеминацију статистичких информација успостављена су заједничка правила која су додатно прецизирана у секторском законодавству које чини правне тековине ЕУ о статистици.

Статистичка инфраструктура у Србији је у великој мери у складу са европским стандардима и њоме се интегришу начела из Кодекса праксе европске статистике. Нови закон о званичној статистици, који треба да ојача професионалну независност Републичког завода за статистику (РЗС) и унапреди усклађеност са Уредбом (ЕЗ) бр. 223/2009 о европској статистици, тек треба усвојити. Институционални оквир је функционалан, али административни капацитет РЗС још увек треба ојачати.

Када је реч о **класификацијама и регистрима**, главне класификације су у складу са правним тековинама ЕУ, а регистри се редовно ажурирају. РЗС наставља да повећава број достављених података Евростату, али обухват достављених података треба додатно проширити.

У погледу **макроекономских статистичких података**, Србија је 2024. године спровела референтну ревизију и унапредила потпуност поднетих *ESA* табела, али и даље постоје недостаци у подацима. У погледу статистика државних финансија (СДФ) и поступака у случају прекомерног дефицита (ППД), треба наставити са настојањима да се постигне усклађеност са *ESA 2010*. Треба додатно побољшати обухват упитника који се односи на табеле са обавештењима за поступке у случају прекомерног дефицита као и усклађеност *ESA* табела и обавештења о ППД након референтне ревизије. Корисницима треба на одговарајући начин саопштавати резултате референтне ревизије.

Србија је у великој мери усклађена са правним тековинама ЕУ у погледу **пословне статистике**. Она Евростату доставља за објављивање податке структурне пословне статистике (СПС) и метаподатке који су доброг квалитета и у захтеваном техничком формату. РЗС такође Евростату доставља податке о пословној демографији (ПД). Међутим, за СПС, као и за ПД, тек треба постићи потпуни обухват и благовременост. У области краткорочне пословне статистике (КПС), Србија доставља податке који у потпуности испуњавају захтеве, осим када је реч о ценама произвођача услуга и обиму производње услуга. Србија треба да отпочне израду спољне статистике о страним подружницама (*outward FATS*).

Србија је углавном усклађена са правним тековинама ЕУ у области **социјалне статистике**. Међутим, потребан је даљи напредак у изради статистичких података о упражњеним радним местима. Демографска статистика и статистика о међународним миграцијама делимично су усклађене са захтевима ЕУ. Србија треба да појача настојања у обезбеђивању података о становништву према свим потребним рашчлањивањима и да Евростату достави податке о имигрантима, емигрантима и стицању држављанства према свим потребним рашчлањивањима.

Када је реч о **пољопривредној статистици**, Србија је у великој мери усклађена са правним тековинама ЕУ, али још увек треба да достави агромонетарну статистику.

Годишња и месечна **статистика енергије** израђује се и шаље за све релевантне изворе енергије. У области **статистике животне средине**, Србија је у потпуности усклађена када је реч о физичким рачунима животне средине. Међутим, подаци о монетарним рачунима животне средине тек треба да се развију. Србија такође тек треба да почне да доставља податке о статистици пестицида, потрошњи ђубрива и бруто билансу хранљивих материја, а још увек недостају и рачуни екосистема.

Поглавље 32: Финансијска контрола

ЕУ подстиче реформу националних система управљања ради побољшања управљачке одговорности, доброг финансијског управљања приходима и расходима, као и екстерне ревизије јавних фондова. Правила финансијске контроле додатно штите финансијске интересе ЕУ од превара у управљању фондовима ЕУ и евро од фалсификовања.

Интерна финансијска контрола у јавном сектору

Правни, стратешки и институционални оквир за интерну финансијску контролу у јавном сектору (ИФКЈ) је углавном успостављен. Међутим, Србија треба да побољша примену и обезбеди пуну усклађеност правне основе ИФКЈ са општим правним оквиром. И даље постоје слабости у управљању учинком и линијама одговорности између независних тела и њихових матичних институција. План за управљачку одговорност усвојен је у децембру 2024. године, али се касни са његовим спровођењем.

Капацитети за спровођење **стандарда интерне контроле**, укључујући управљање ризицима, морају се повећати како на централном тако и на локалном нивоу власти и интегрисати у административну културу. Успостављен је оквир извештавања о неправилностима за буџетске кориснике, али је потребно адекватно спровођење система. Министарство финансија успешно је централизовало функцију буџетске инспекције коју, међутим, треба ојачати. Мапирање окружења националне инспекције и обезбеђивање њене одговарајуће улоге и обима и даље је приоритет.

Пракса интерне ревизије углавном је у складу са међународним стандардима. Међутим, упркос повећању броја интерних ревизора, нису све институције које су дужне да успоставе јединицу за интерну ревизију то и учиниле, а велики број јединица за интерну ревизију нема довољан број ревизора. Изменама и допунама Закона о буџетском систему усвојеним у новембру 2024. године уведене су казнене одредбе за буџетске кориснике који немају успостављене функције интерне ревизије, али се још увек не спроводе.

Централна јединица за хармонизацију (ЦЈХ) наставила је да се фокусира на развој система и дисеминацију методолошких смерница.

Екстерна ревизија

Уставним и правним оквиром Србије предвиђа се независност Државне ревизорске институције (ДРИ) у складу са стандардима Међународне организације врховних ревизорских институција. Стратешки план ДРИ за период 2024–2028. године прописно је спроведен. Ревизорски поступци ДРИ у складу су са међународним стандардима. Иако није попунила сва систематизована радна места, ДРИ тренутно показује довољан институционални капацитет. Спровођење њених препорука је на задовољавајућем нивоу. Међутим, континуирана усредсређеност на откривање грешака и подношење прекршајних пријава, пријава за привредне преступе и кривичних пријава против појединаца неповољно утиче на капацитет ДРИ за спровођење кључних ревизорских

задатака. Финансијска независност ДРИ поштована је у поступку одобравања буџета за 2025. годину. Квалитет **ревизорског рада** стално се побољшава а ДРИ је током 2024. године почела да спроводи ревизије учинка у реалном времену.

Заштита финансијских интереса ЕУ

Србија је постигла висок степен усклађености са правним тековинама ЕУ, али још увек треба обезбедити потпуну усклађеност са Директивом о борби против превара почињених против финансијских интереса ЕУ кривичноправним средствима. Спроводи се Стратешки план за борбу против превара и управљање неправилностима у поступању са финансијским средствима Европске уније у Републици Србији за период 2024–2026. године. **Организациона јединица за координацију борбе против превара (AFCOS)** у Министарству финансија има само петоро стално запослених и троје запослених на одређено време, од планираних 13. У 2024. години, ова организациона јединица спровела је пет административних провера.

Србија је наставила **добру сарадњу са OLAF-ом** током истрага, као и са другим одељењима Европске комисије у вези са поступањем према препорукама. У 2024. години, Србија је пријавила 25 случајева неправилности преко Система за управљање неправилностима. Србија треба да настави са напорима у даљем остваривању солидног биланса резултата у сарадњи у истрагама и извештавању о неправилностима.

Заштита евра од фалсификовања

Србија је одржала висок ниво усклађености са правним тековинама ЕУ. НБС има закључене формалне споразуме о сарадњи са Европском комисијом у области кованица, а са Европском централном банком у области новчаница. НБС је наставила да развија своје административне капацитете и активно је сарађивала са централним банкама у региону и државама чланицама.

3. ДОБРОСУСЕДСКИ ОДНОСИ И РЕГИОНАЛНА САРАДЊА

Добросуседски односи и регионална сарадња представљају кључни део процеса европских интеграција Србије. Они доприносе стабилности, помирењу и погодној клими за решавање отворених билатералних питања и наслеђа прошлости.

Србија је наставила учешће у неколико иницијатива за регионалну сарадњу попут Централноевропског споразума о слободној трговини, Енергетске заједнице, Транспортне заједнице, Процеса сарадње у Југоисточној Европи и Савета за регионалну сарадњу.

Пети **самит ЕУ и Западног Балкана** одржан је у децембру 2024. године у Бриселу. Он је пружио прилику да се искористи моментум у стратешком партнерству између Европске уније и Западног Балкана, укључујући и разматрање тога како продубити ово партнерство и заједно кренути ка заједничкој будућности у ЕУ.

Србија се активно ангажовала у регионалној димензији **Плана раста за Западни Балкан**, активно учествујући на састанцима министара и лидера.

На **Заједничком регионалном тржишту (ЗРТ)**, на самиту Берлинског процеса у Лондону у октобру 2025. године, лидери региона су подржали ревидирани и рационализовани акциони план за спровођење Зелене агенде за Западни Балкан, усвојили План

прилагођавања климатским променама за Западни Балкан и обавезали се да ће остварити напредак у подстицању регионалне мобилности и спровођењу релевантних регионалних споразума и одлука ЦЕФТА. . Србија је потписала пети споразум о мобилности у сврху приступа високом образовању и уписа на студије на Западном Балкану и подржала акциони план ЗРТ за период 2025–2028. године. За сада је Србија ратификовала четири од пет регионалних споразума о мобилности; још увек се чека ратификација петог споразума о мобилности. **План за постепено смањење трошкова роминга** између Западног Балкана и ЕУ ушао је у прву фазу спровођења. Заједнички комитет ЦЕФТА је у октобру 2024. године усвојио дванаест одлука, након склапања споразума између чланица ЦЕФТА којим је омогућено деблокирање доношења одлука у организацији.

Као потписница **Дејтонског/Париског мировног споразума**, Србија поштује суверенитет и територијални интегритет Босне и Херцеговине и истовремено развија и јавно промовише посебне односе са ентитетом Република Српска. Настављен је тренд присуствовања високих српских званичника неуставним прославама ентитета 9. јануара. Србија је примила тадашње политичке лидере ентитета Република Српска упркос недавно издатим налозима институција Босне и Херцеговине за њихово хапшење и поднела је захтев Интерполу којим оспорава међународни налог за хапшење тадашњег лидера Републике Српске који је издао суд Босне и Херцеговине.

Србија је наставила да блиско сарађује са Хрватском, Црном Гором и Босном и Херцеговином у оквиру **процеса Сарајевске декларације** на проналажењу одрживих решења за избеглице и лица расељена након оружаних сукоба деведесетих година двадесетог века.

Када је реч о **несталим лицима**, Србија је наставила сарадњу са Међународном комисијом за нестала лица и Међународним комитетом Црвеног крста (МКЦК). Србија је учествовала у раду Групе за нестала лица Западног Балкана на решавању нерешених случајева од обостраног интереса и случајева неидентификованих лица заједно са Босном и Херцеговином, Црном Гором, Хрватском и Косовом. Србија се такође придружила трилатералним састанцима ради неговања сарадње са Црном Гором и Косовом. Билатералних састанака са Хрватском није било од јануара 2023. године. Делегација из Београда остала је ангажована у раду Радне групе за нестала лица којом председава Међународни комитет Црвеног крста (МКЦК), укључујући и процену локација потенцијалних гробница у Србији. У оквиру механизма није било састанака шефова делегација од априла 2021. године због одбијања делегације Косова да сарађује са шефом делегације из Београда. Након *ad hoc* састанака Радне групе на нивоу заменика шефова делегација, које је МКЦК организовао у јануару и јулу 2024. године, две делегације су се договориле о плановима рада на терену и поновном покретању састанака на поднивоима Радне групе на којима би се разговарало о конкретним случајевима (у јулу и октобру 2024. године). Још један састанак Радне групе одржан је у јуну 2025. године, када је делегацију Косова представљао шеф делегације, а Србију заменик шефа делегације. Узастопни састанци радне подгрупе заказани за децембар 2024, јануар и јун 2025. године нису одржани. Оперативна координација одржана је кроз тематски састанак о неидентификованим људским посмртним остацима (НН лица), којим је МКЦК председавао у марту 2025. године, а током којег су стране размениле информације о неколико случајева НН лица од заједничког интереса и договориле се да се на њих заједнички фокусирају.

Иако су обе делегације за сада само делимично испуниле ове обавезе, током извештајног периода спроведено је неколико заједничких теренских процена,

ископавања и прегледа, што је резултирало решавањем четири случаја несталих лица. Делегација из Београда организовала је две заједничке теренске процене 2024. године (у Козљу и Козареу, у општини Нови Пазар) и покретање форензичких активности у Козљу почело је у септембру 2025. године. Стране су размениле информације које потенцијално могу довести до идентификације пет неидентификованих људских посмртних остатака у мртвачници у Приштини. Недавни аналитички извештаји и изводи из интерних архива које је добио МКЦК могли би потенцијално довести до даљег напретка.

Уопштено говорећи, сарадња Косова и Србије у радној групи и даље је отежана неконструктивним понашањем страна. Два главна преговарача Србије и Косова договорили су се о опису послова и задатака Заједничке комисије за нестала лица, на састанку одржаном 17. децембра 2024. године у оквиру дијалога између Београда и Приштине, уз посредовање ЕУ, и тиме утрла пут закаснелом спровођењу Заједничке декларације о несталим лицима коју су председник Вучић и премијер Курти подржали у мају 2023. године. Заједничка комисија још увек није одржала свој први трилатерални састанак.

Уопштено говорећи, Србија је остала посвећена одржавању добрих **билатералних односа** са другим државама кандидатима и суседним државама чланицама ЕУ. Међутим, 2025. године, неколико држављана неколико држава чланица ЕУ протерано је из Србије и добило једногодишњу забрану уласка из безбедносних разлога. С тим у вези, неколико држава чланица ЕУ упутило је протестне ноте Министарству спољних послова Србије.

Уопштено говорећи, односи са **Албанијом** остали су добри. Међутим, Србија је негативно реаговала на потписивање декларације о сарадњи у области безбедности и одбране између Хрватске, Албаније и Косова.

Односи са **Босном и Херцеговином** су генерално добри и стабилни. На њих и даље утичу политичке тензије због „Свесрпског сабора“ одржаног 2024. године и његове декларације о „заједничкој будућности српског народа“. Као и сваке године, високи српски званичници присуствовали су неуставним прославама ентитета Република Српска 9. јануара. Милорад Додик је наставио да добија политичку и логистичку подршку од Србије након налога за његово хапшење и правоснажне пресуде, коју председник Србије и влада Србије одбијају да прихвате. Као потписница Дејтонског/Париског мировног споразума, Србија је обавезна да поштује суверенитет и територијални интегритет Босне и Херцеговине. Две земље треба да постигну договор о државним границама, укључујући две бране на Дрини и део пруге Београд–Бар.

Односи са **Црном Гором** су генерално стабилни упркос повременим међусобним оптужбама. Одржане су посете на високом нивоу и потписани су споразуми о сарадњи између две земље. Амбасадор Црне Горе је акредитован у априлу 2025. године.

Односи са **Северном Македонијом** су интензивирани. Премијер Северне Македоније је боравио у званичној посети Београду. Потписани су меморандуми о сарадњи у енергетском сектору, гасном сектору и реформи јавне управе. Србија је отворила почасни конзулат у Куманову.

Односи са **Турском** су добри. У октобру 2024. године одржан је четврти састанак Савета за сарадњу на високом нивоу између Турске и Србије, којим су председавала двојица председника, који су се сложили да ојачају сарадњу у области одбране. Неслагање око

подршке Турске чланству Косова у међународним организацијама (нарочито у Савету Европе) и даље постоји.

Односи са **Украјином** су се побољшали, иако се Србија није придружила санкцијама против Руске Федерације. Амбасада Србије у Украјини, у Кијеву, поново је отворена у децембру 2024. године и акредитован је нови амбасадор Србије у Украјини. У јуну 2025. године, председник Вучић је први пут званично посетио Украјину да би учествовао на самиту Украјина–Југоисточна Европа у Одеси и тако (поново) потврдио подршку Србије територијалном интегритету и суверенитету Украјине. Међутим, није потписао заједничку декларацију (*видети и Поглавље 31*). Србија је наставила да пружа финансијску и хуманитарну помоћ Украјини.

Односи са **Републиком Молдавијом** су добри, али трговински односи нису довољно развијени.

Односи Србије са **Грузијом** су генерално добри. Србија има потписан Меморандум о разумевању са Грузијом о сарадњи у области европских интеграција. Парламентарна делегација Грузије посетила је Београд у марту 2025. године и успостављени су авионски летови из Београда за Тбилиси. Припреме за отварање српске амбасаде у Тбилисију су у току. Билатерална трговина је недовољно развијена.

Односи са **Румунијом** и **Бугарском** су генерално добри, а односи са **Мађарском** су веома добри, са редовним састанцима на високом нивоу и бројним заједничким стратешким пројектима у области енергетике и транспорта.

Односе са **Хрватском** и даље обележавају *ad hoc* антагонистичке јавне размене и дипломатски демарши. Србија је протерала неколико хрватских држављана због наводног представљања безбедносне претње у контексту масовних протеста након трагичне несреће на железничкој станици у Новом Саду. Ипак, сарадња у области енергетике између две земље остала је делотворна током целог извештајног периода. Србија је негативно реаговала на декларацију о сарадњи у области безбедности и одбране коју су потписале Хрватска, Албанија и Косово и на потписивање билатералног споразума о проширењу војне сарадње између Хрватске и Словеније.

4. НОРМАЛИЗАЦИЈА ОДНОСА ИЗМЕЂУ СРБИЈЕ И КОСОВА

Дијалог о нормализацији односа између Србије и Косова уз посредовање ЕУ настављен је у извештајном периоду редовним састанцима у оквиру дијалога на нивоу главних преговарача.

Од Србије и Косова се очекује да испуне све своје обавезе које произлазе из Споразума о путу ка нормализацији односа и Анекса о његовом спровођењу, као и обавезе из свих претходних споразума из дијалога, у складу са обавезама које су званично поново преузете у септембру односно октобру 2024. године. Од Србије се очекује да почне да испуњава своје обавезе из Споразума признавањем косовских исправа, симбола и институција, а од Косова се очекује да паралелно започне процес који води ка оснивању Асоцијације/Заједнице општина са српском већином (А/ЗСО). Споразум је важећи и правно обавезујући за обе стране и формалности, укључујући оне у вези са његовим усвајањем или „формализацијом“, не смеју да ометају напредак у његовом спровођењу. Стране такође имају обавезу да у потпуности спроведу све претходне споразуме из дијалога. Конструктивност страна ће бити оцењена само на основу њиховог учинка у спровођењу. Нормализација односа и спровођење обавеза из

дијалога остају суштински услови на европском путу обеју страна, па обе стране ризикују да изгубе важне прилике ако напредак изостане.

У јануару 2025. године, Савет је именовао Петера Соренсена за специјалног представника ЕУ за дијалог између Београда и Приштине како би помогао високој представици/потпредседници у унапређењу преговора о нормализацији.

Током извештајног периода, ситуација на северу Косова остала је мирна, али крхка. У новембру 2024. године догодио се напад на канал Ибар Лепенац / *Iber Lepenc* на северу Косова, за који починиоци још увек нису ухапшени и изведени пред лице правде. У лето 2025. године, низ хапшења и у Србији и на Косову, укључујући хапшење помоћника директора Канцеларије за Косово Републике Србије Игора Поповића (који је касније пуштен на слободу), привремено су негативно утицали на процес нормализације. У том контексту, од Србије се очекује да се придржава Споразума о правосуђу из 2015. године, који предвиђа да се кривични поступци за кривична дела на Косову у начелу воде пред косовским судовима, посебно у случају хапшења Арбнора Спахијуа. Србија је више пута спроводила активности супротне својим обавезама према Споразуму о путу ка нормализацији тако што је лобирала против чланства Косова у међународним организацијама. На процес нормализације и даље утиче то што Србија није предузела све кораке у погледу одређивања одговорности за насилни напад наоружаних косовских Срба на Полицију Косова 24. септембра 2023. године у Бањској / *Banjskë*, што представља најтежу ескалацију у последњих неколико година. И Косово је више пута спроводило активности супротне својим обавезама из дијалога, укључујући полицијске операције против структура и служби на северу које подржава Србија. На Косову су такође ухапшени и одмах депортовани грађани Косова који раде за српске безбедносне структуре и изграђена су два нова моста у Митровици у близини главног моста. Ове радње нису у складу са духом нормализације. ЕУ је изразила забринутост због учесталог недостатка координације од стране Косова и негативног утицаја на локалне заједнице и њихов приступ основним јавним и социјалним службама, поновивши да те активности подривају напоре ка одрживој деескалацији – што је наведено и у саопштењу од 16. маја 2025. године.

Када је реч о тренутном стању у погледу спровођења свих споразума из дијалога:

- Повлачење косовских Срба из косовских институција у новембру 2022. године и бојкот локалних избора на северу Косова у априлу 2023. године представљају кршења обавеза Србије из дијалога, озбиљно назадовање Србије у поштовању „Првог споразума о принципима који регулишу нормализацију односа“ из априла 2013. године и директно кршење Споразума о правосуђу из 2015. године. У време извештавања, ниједна страна се не придржава „Првог споразума о принципима који регулишу нормализацију односа“ из 2013. године и Споразума о правосуђу из 2015. године. ЕУ је поздравила учешће косовских Срба на парламентарним изборима 9. фебруара 2025. године и локалним изборима на Косову 12. октобра 2025. године као први корак ка повратку косовских Срба у косовске институције. ЕУ подсећа да се повратак званичника косовских Срба у косовске институције, укључујући правосуђе и органе за спровођење закона, мора спровести у складу са претходним споразумима из дијалога и уз пуно поштовање правног оквира Косова.
- Нема даљег напретка у спровођењу Споразума из августа 2015. године, којим се утврђују начела за успостављање А/3СО. Косово и Србија се позивају да се конструктивно ангажују на успостављању А/3СО на основу европског Нацрта статута који је странама представљен у октобру 2023. године, без даљег одлагања. Ова обавеза је део спровођења Споразума о путу ка нормализацији односа, на ком

се очекује да ће стране напредовати, како је подсетио Европски савет у октобру 2023. године. Статус структура и служби на Косову које подржава Србија мора се решити у складу са споразумима постигнутим у дијалогу којим посредује ЕУ и са косовским законима, а не кроз некоординисане мере.

- Завршени су радови на мосту Аустерлиц у Митровици, као и додатне процене и консултације. Став ЕУ остаје да мост треба отворити. Отварање мора бити координисано са безбедносним партнерима.
- Настављено је спровођење енергетских споразума из 2013. и 2015. године и Енергетске мапе пута из 2022. године. Србија се подстиче да обезбеди прекограничне капацитете Косову и испуни своју дугогодишњу обавезу према Уговору о Енергетској заједници.
- Када је реч о споразумима из техничког дијалога (2011–2012), неки се не спроводе или се спроводе само делимично. Док се не пронађу одржива решења, обе стране морају остати посвећене наставку спровођења Договора о регионалном представљању и сарадњи, чиме се омогућава учешће Косова у регионалним форумима. Ниједна страна не сме да блокира рад регионалних форума због билатералних спорова. Још увек се чека спровођење споразумâ о катастру и споразумâ о признавању универзитетских диплома због неспровођења од стране Србије. Србија још увек није решила питање премештених српских административних царинских структура са деноминацијом Косова којима се управља из Србије.
- Када је реч о ИУГ, привремени заједнички прелази између Србије и Косова и даље су оперативни. Успостављена су само два од шест сталних заједничких прелаза (Мердаре и Mutivodë/Мутиводе). Србија још увек није успоставила сталне заједничке прелазе за које је задужена (Јариње/Рудница, Кончуљ/Dheu i Bardhë и Депце/Muçibabë), па су средства ЕУ за овај пројекат обустављена у јулу 2018. године. Поред тога, Србија треба конструктивно да се ангажује и омогући изградњу трећег заједничког прелаза, за које је задужено Косово, на северу Косова на пункту Tabavije/Bërriak–Табалије/Брњак. Потребни су додатни напори Србије да би се затворили алтернативни путеви и заобилазнице и обезбедила искључива употреба службених прелаза за робу и лица која улазе на Косово или излазе из Косова. Иако су први разговори о хармонизацији фитосанитарних и ветеринарских сертификата одржани на техничком нивоу 23. априла 2025. године, Србија треба да дозволи наставак заједничких састанака ИУГ уз посредовање ЕУ на свим нивоима (локалном, регионалном и централном).
- Када је реч о слободи кретања, ЕУ поздравља постепено укидање таблица са ознакама косовских градова које је издала Србија и међусобно признавање регистарских таблица, у децембру 2023. и јануару 2024. године. За потпуно спровођење споразумâ о слободи кретања потребно је предузети додатне кораке. У том контексту, Косово се подстиче да понуди ефикасан процес регистрације свим грађанима ради добијања личних докумената и косовских регистарских таблица.
- Обе стране треба у потпуности да поштују Споразум о телекомуникацијама и да ни на који начин не угрожавају његово досадашње успешно спровођење. Од страна се такође очекује да се конструктивно ангажују да кроз дијалог пронађу одржива решења за преостала питања као што су хармонизација фреквенција и поштанске услуге.
- Србија је обуставила обраду захтева за узајамну правну помоћ (УПП). Србија мора одмах да настави са обрадом захтева за УПП у складу са устаљеном и раније

поштованом праксом и реши нерешене захтеве. Правосудна сарадња у кривичним и грађанским стварима обухваћена је УПП-ом, а не полицијском сарадњом.

- Обе стране морају поштовати аранжмане за званичне посете у доброј вери и без условљавања. Током периода извештавања готово да није било посета. Србија и Косово треба да дозволе посете главних преговарача, других државних званичника и представника верских власти када су најављене и спроводе се у складу са аранжманима, што није увек био случај. Од лица која бораве у званичној посети очекује се да се уздрже од изјава или понашања који изазивају раздор.
- Ограничен напредак остварен је у спровођењу политичке Декларације о несталим лицима, усвојене у мају 2023. године и споразума од 17. децембра 2024. године о опису послова и задатака Заједничке комисије која треба да буде основана у складу са Декларацијом. Стране се подстичу да се уздрже од политизације овог хуманитарног питања и да одмах почну са спровођењем Декларације одржавањем првог састанка Заједничке комисије.

Уопштено говорећи, Србија и Косово су учествовали у дијалогу, али морају да покажу озбиљнију и конструктивнију посвећеност да би процес нормализације напредовао. У наставку, Србија и Косово такође треба да уложе додатне значајне напоре да избегну деловања која подривају стабилност и реторику која не доприноси дијалогу и помирењу.

5. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА КОЈЕ ПРОИСТИЧУ ИЗ ЧЛАНСТВА

КЛАСТЕР 2: УНУТРАШЊЕ ТРЖИШТЕ

Овај кластер обухвата следећа поглавља: Слободно кретање робе (поглавље 1); Слобода кретања радника (поглавље 2); Право пословног настањивања и слобода пружања услуга (поглавље 3); Слободно кретање капитала (поглавље 4); Право привредних друштава (поглавље 6); Право интелектуалне својине (поглавље 7); Политика у области конкуренције (поглавље 8); Финансијске услуге (поглавље 9) и Заштита потрошача и заштита здравља (поглавље 28).

Поглавље 1: Слободно кретање робе

Слободно кретање робе обезбеђује да се многим производима може слободно трговати широм ЕУ на основу заједничких правила и поступака. Ако су производи уређени националним правилима, начело слободног кретања робе спречава стварање неоправданих препрека тим правилима у трговини.

Општа начела

Србија је ревидирала стратешка документа како би спровела правне тековине ЕУ у складу са проценом Комисије. Србија сада треба да усвоји ревидирана стратешка документа и обезбеди њихово благовремено спровођење. Тренутно се спроводи процена закона у вези са подношењем захтева Србије за закључивање Споразума о оцењивању усаглашености и прихватању који обухвата уређаје ниског напона, електромагнетну компатибилност, машине и личну заштитну опрему.

Нехармонизована област

Србија треба благовремено да спроведе свој акциони план како би обезбедила усклађеност са **члановима 34–36 УФЕУ**. Србија је и даље делимично усклађена са правним тековинама ЕУ када је реч о узајамном признавању.

Хармонизована област: Инфраструктура квалитета

Србија има развијен систем инфраструктуре квалитета који надгледа Министарство привреде и подржавају различити кључни субјекти и тела за тржишни надзор. Међутим, институцијама одговорним за инфраструктуру квалитета потребан је додатни буџет и људски ресурси. Када је реч о **стандардизацији**, национално законодавство је у великој мери усклађено са релевантним правним тековинама ЕУ и Србија се ускладила са 99,5% европских стандарда (ЕМ).

Број тела за **оцењивање усаглашености** у Србији повећан је са 889 на 918 у 2024. години. Србија је прихватила *CE* знак као знак усаглашености и укинула је већину обавеза у вези са српским сертификатима о усаглашености за производе ЕУ. Међутим, српски сертификати о усаглашености су и даље потребни за дронове и грађевинске производе, укључујући цемент, челик за армирање бетона и одређене врсте шрафова. Српско законодавство је и даље делимично усклађено са правним тековинама ЕУ када је реч о **акредитацији и метрологији**. Србија треба да усклади своје прописе са најновијим правним тековинама ЕУ у области **тржишног надзора**, да усвоји одговарајућу стратегију тржишног надзора и да повећа број запослених у институцијама надлежним за спровођење тржишног надзора и ИТ ресурсе.

Хармонизована област: секторско законодавство

Србија треба у потпуности да усклади своје национално законодавство са најновијим правним тековинама ЕУ у области механизације.

Није остварен напредак у погледу усклађивања са правним тековинама ЕУ које се односе на „**нови и глобални приступ**“, као ни са „**старим приступом**“ ЕУ у области производа. Србија треба да изврши усклађивање са правним тековинама ЕУ које се односе на радио-опрему. Потребно је да се унапреди ниво усклађености и капацитет за спровођење правних тековина ЕУ у области хомологације возила.

У погледу **процедуралних мера**, Србија је у августу 2025. године усвојила и објавила националну контролну листу наоружања која је делимично усклађена са ЕУ.

Поглавље 2: Слобода кретања радника

Грађани једне државе чланице имају право на рад у другој држави чланици и морају им се обезбедити исти радни и социјални услови као и осталим радницима.

Када је реч о **приступу тржишту рада**, законодавни оквир је делимично усклађен са правним тековинама ЕУ јер су грађани ЕУ тренутно обухваћени правилима која важе за држављане трећих земаља. У 2024. години издато је укупно 17.251 радних дозвола, од чега 3% (526) држављанима ЕУ. Поступак за добијање радне дозволе је поједностављен новим системом јединствене дозволе за боравак и рад.

Национална служба за запошљавање Србије наставила је са припремама за придруживање **EURES**-у (Европским службама за запошљавање) по приступању и започела је рад на усклађивању своје националне класификације занимања са Европском класификацијом вештина, компетенција, квалификација и занимања (**ESCO**). Србија треба да започне припреме за придруживање **Европском надзорном телу за рад**.

У вези са **координацијом система социјалне сигурности**, успостављени су билатерални споразуми са 20 држава чланица ЕУ. Током извештајног периода нису закључени нови билатерални споразуми. Уопштено гледано, потребно је додатно побољшати

законодавне и техничке услове у институцијама социјалне сигурности ради сарадње са другим странама у државама чланицама ЕУ.

Није било помака по питању **Европске картице здравственог осигурања (EHIC)**. Србија тренутно примењује споразуме о коришћењу *EHIC*-а са девет држава чланица ЕУ.

Поглавље 3: Право пословног настањивања и слобода пружања услуга

Физичка и правна лица у ЕУ имају право пословног настањивања у свакој држави чланици, као и право пружања прекограничних услуга. За одређене регулисане професије, постоје правила о узајамном признавању квалификација. Правила ЕУ о поштанским услугама усмерена су на побољшање квалитета универзалне услуге, постепено отварање тржишта конкуренцији и успостављање независног регулатора.

У областима **права пословног настањивања и слободе пружања прекограничних услуга**, правни оквир тек треба ускладити са правним тековинама ЕУ. Известан напредак је остварен усвајањем хоризонталног Закона о услугама у новембру 2024. године, који је делимично усклађен са Директивом ЕУ о услугама. Закон предвиђа успостављање јединствене контакт тачке до краја 2026. године. Секторско законодавство тек треба ускладити са Директивом ЕУ о услугама. Институционални оквир треба додатно ојачати.

У области **поштанских услуга**, правни оквир је усклађен са Првом и Другом директивом о поштанским услугама, као и делимично са Трећом директивом о поштанским услугама. Ступањем на снагу новог Закона о поштанским услугама у марту 2025. године, Србија је ускладила своје законодавство са Уредбом о прекограничним услугама доставе пакета. Новим законом о пошти је такође смањено ограничење тежине за резервисане писмоносне пошиљке са 50 грама на 20 грама у складу са Директивом о поштанским услугама, при чему се предвиђа постепено и контролисано отварање поштанског тржишта према конкуренцији. Национално регулаторно тело и даље има довољно запослених да обављају текуће послове у вези са поштанским тржиштем. Србија је наставила да спроводи своју Стратегију развоја поштанских услуга 2021–2025 како би се поштанске услуге ускладиле са технолошким развојем, развојем дигитализације и електронске трговине. У току је припрема нове стратегије за поштанске услуге 2026–2030.

У области **узајамног признавања професионалних квалификација**, национално законодавство је у великој мери усклађено са правним тековинама ЕУ. Србија треба да у потпуности усклади своје прописе са Директивом о стручним квалификацијама и Директивом о тесту сразмерности, као и да додатно усклади релевантно секторско законодавство. У погледу узајамног признавања стручних квалификација за медицинске сестре, ветеринаре хирурге, фармацеуте и бабице, Србија је у септембру 2024. године ратификовала Споразум *CEFTA*. За приступ одређеним регулисаним професијама и даље је потребан услов држављанства. Прелиминарна листа која обухвата 50 регулисаних професија још увек чека на усвајање, али не обухвата свих седам секторских професија које уживају право на аутоматско признавање у складу са релевантном директивом ЕУ.

Поглавље 4: Слободно кретање капитала

У ЕУ, капитал и инвестиције морају имати несметан проток без ограничења, док за прекогранична плаћања постоје заједничка правила. Банке и други привредни субјекти

примењују одређена правила којима се пружа подршка борби против прања новца и финансирања тероризма.

У области **кретања капитала и плаћања**, институционални оквир је успостављен. Правни оквир је делимично усклађен са правним тековинама ЕУ. Одређена ограничења у кретању капитала и даље постоје у вези са краткорочним страним кредитима и депозитним операцијама, трансакцијама са финансијским дериватима, као и у оквиру Закона о осигурању и Закона о добровољним пензионим фондовима. Административно оптерећење субјеката који се баве девизним пословањем и даље је значајно. Грађани ЕУ и даље немају једнак третман у погледу стицања некретнина и пољопривредног земљишта, што није у складу са обавезама Србије из ССП.

У области **платних услуга**, правни оквир је додатно усклађен са правним тековинама ЕУ. Измене и допуне Закона о платним услугама, усклађене са Директивом о платним услугама (*PSD2*), ступиле су на снагу у мају 2025. године, а пратећи спроведбени прописи донети су у децембру 2024. године. Након спроведеног усклађивања са правним тековинама, Србија је у мају 2025. године приступила географском обухвату платних система јединственог подручја за плаћања у еврима (*SEPA*). Ипак, Србија треба да настави са напорима за усклађивањем са правним тековинама ЕУ у области платних услуга, укључујући и са Уредбом о прекограничним плаћањима. Закон о међубанкарским накнадама и посебним правилима пословања код платних трансакција на основу платних картица тек треба ускладити са правним тековинама ЕУ и обавезама из ССП-а (*видети поглавље 8 – Политика у области конкуренције*).

У области **борбе против прања новца и финансирања тероризма (*AML/CFT*)**, правни оквир је успостављен и у великој мери усклађен са важећим правним тековинама ЕУ. Током извештајног периода, Србија је додатно ускладила Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма и Закон о централном регистру стварних власника са петом Директивом ЕУ о спречавању прања новца и Уредбом 2023/1113 о преносу средстава.

Након усвајања ажуриране националне процене ризика у области спречавања прања новца и финансирања тероризма у децембру 2024. године, Стратешки оперативни план за период 2025–2029 усвојен је у априлу 2025. године. У мају 2025. године, *MONEYVAL* је обавио евалуациону посету Србији у оквиру шестог круга међусобне евалуације.

Институционални оквир је успостављен, али је потребно додатно јачање, укључујући и повећање капацитета Управе за спречавање прања новца (УСПН). У 2024. години, Управи за спречавање прања новца пријављено је 2.014 сумњивих трансакција, укључујући 1.161 од стране банака, а до септембра 2025. године пријављено је 1.474 сумњиве трансакције, укључујући 944 од стране банака.

Поглавље 6: Право привредних друштава

Европска Унија има заједничка правила о захтевима у погледу оснивања и регистрације привредних друштава, као и у погледу услова за обелодањивање информација о привредном друштву, уз допунска правила о рачуноводственом и финансијском извештавању и законској ревизији.

Када је реч о области **права привредних друштава и корпоративног управљања**, законодавство Србије је у доброј мери усклађено са правним тековинама ЕУ. Усвајање новог Закона о преузимању акционарских друштава и сродних правних

прописа ради усклађивања са правним тековинама ЕУ о понудама за преузимање привредних друштава је у току. Потребно је даље усклађивање са директивама о коришћењу дигиталних алата и о прекограничним конверзијама, спајањима и поделама. Кодекс корпоративног управљања Републике Србије заснива се на најбољој пракси ЕУ и начелима *OECD*-а. Подаци о привредним друштвима у пословном регистру се чувају електронски у бази података и технички су спремни за повезивање са Системом за повезивање пословних регистара по приступању ЕУ.

Када је реч о **извештавању привредних друштава**, Србија тек треба да усклади прописе са правним тековинама ЕУ о извештавању о корпоративној одрживости, о објављивању информација о порезу на доходак од стране одређених предузећа и филијала, и у вези са прилагођавањем критеријума величине за микро, мала, средња и велика предузећа или групе, имајући у виду текућа дешавања у вези са правним тековинама ЕУ. Закон о тржишту капитала је у великој мери усклађен са Директивом ЕУ о транспарентности за листирана привредна друштва.

Поглавље 7: Право интелектуалне својине

ЕУ је у великој мери хармонизовала правила за правну заштиту и спровођење права интелектуалне својине (ПИС), која обухватају посебно патенте, биотехнолошке проналаске и фармацевтске производе, укључујући сертификате о додатној заштити (СДЗ), жигове, дизајн, географске ознаке (ГО), укључујући занатске и индустријске ГО, као и ауторско право и сродна права.

Закон о **ауторском и сродним правима** треба даље ускладити са правним тековинама ЕУ, посебно са директивама 2014/26 о колективном управљању правима, 2012/28 о делима сирочадима и 2017/1564 о одређеним дозвољеним облицима коришћења одређених дела и других предмета заштићених ауторским правом и сродним правима у корист особа које су следе, слабовиде или на други начин имају потешкоће са читањем штампаног текста. Рад на усклађивању правног оквира Србије са Директивом 2019/789 о остваривању ауторског права и сродних права која се односе на одређене онлајн преносе радиодифузних организација и реемитовање телевизијских и радио програма, и Директивом 2019/790 о ауторском праву и сродним правима на јединственом дигиталном тржишту је у току.

Када је реч о **правима индустријске својине**, законодавни оквир је у складу са релевантним правним тековинама ЕУ. Завод за интелектуалну својину има релативно добре кадровске капацитете и ефикасан је по питању регистрације жигова. У 2024. години, Завод је примио 2.600 захтева за заштиту жига и 273 за индустријски дизајн. У истом периоду регистровао је 1.935 жигова и 273 индустријска дизајна. У 2024. години валидирана су 1.304 европска патента, док је одобрен 21 национални патент.

Када је реч о **спровођењу закона**, количина фалсификоване и пиратске робе коју је одузела и уништила Тржишна инспекција значајно се повећала са 739.750 у 2023. години на 1.215.425 у 2024. години, док је број предмета које је задржала Царинска управа опао са 290.866 у 2023. години на 103.894 у 2024. години. Нови програм за развој интелектуалне својине тек треба усвојити. Рад на даљем усклађивању са Директивом о спровођењу права интелектуалне својине је у току. Завод за интелектуалну својину основао је јединицу за спровођење закона задужену за координацију рада тела за координацију спровођења права интелектуалне својине. Међутим, електронску платформу за размену информација између институција за спровођење ПИС тек треба покренути. Услед неадекватне специјализације и

повећаног броја нових предмета, капацитет правосуђа да решава предмете у оквиру ПИС остаје ограничен.

Поглавље 8: Политика у области конкуренције

Правила ЕУ штите слободну конкуренцију. Она укључују антимонополска правила против рестриктивних споразума између привредних друштава и злоупотребе доминантног положаја, а такође укључују правила о концентрацијама привредних друштава које би значајно ометале конкуренцију. Правила ЕУ такође утврђују систем контроле државне помоћи. Владама је дозвољено да додељују државну помоћ само ако су испуњени ограничавајући услови, у циљу спречавања нарушавања конкуренције.

Антимонополска политика и концентрације

Законодавни оквир је углавном у складу са члановима 101. и 102. УФЕУ и сродним одредбама ССП-а, али мора бити у потпуности усклађен са смерницама и комуникацијама ЕУ. Три уредбе о изузећу по категоријама тек треба да се усвоје. Није остварен напредак у усклађивању члана 9. Закона о међубанкарским накнадама и посебним правилима пословања код платних трансакција на основу платних картица са правним тековинама ЕУ и ССП-ом.

Када је реч о **институционалном оквиру**, Комисија за заштиту конкуренције (КЗК) изградила је репутацију оперативно независне институције. Ниво новчаних казни у 2024. години смањен је са преко 3 милиона евра у 2023. години на око 0,5 милиона евра. Треба наставити активности ради одржавања веродостојне евиденције спровођења закона, одлуке треба систематски објављивати, а транспарентност рада Комисије за заштиту закона треба повећати.

Капацитет за спровођење закона КЗК-а је релативно адекватан. Потребно је наставити са праксом консултовања КЗК о свим релевантним правним прописима, а њена мишљења треба на систематичан начин узимати у обзир. КЗК треба да додатно појача активности промовисања. Капацитет и специјализација правосуђа за решавање сложених предмета мора се значајно унапредити.

Државна помоћ

Када је реч о **законодавном оквиру о државној помоћи**, Закон о контроли државне помоћи је углавном усклађен са правним тековинама ЕУ и релевантним одредбама из ССП. Ради даљег усклађивања спроведбеног законодавства са правним тековинама ЕУ, у фебруару 2025. године усвојене су три нове уредбе. Међутим, потребно је даље усклађивање додатних спроведбених прописа. Постојеће шеме државне помоћи, нарочито шеме фискалне државне помоћи успостављене законима о порезу на добит правних лица, о порезу на доходак грађана и о слободним зонама, још увек нису усклађене са правним тековинама ЕУ. У складу са својим обавезама из ССП-а, Србија је завршила инвентар шема државне помоћи. Међутим, влада тек треба да усвоји временски ограничен акциони план за усклађивање некомпатибилних шема. Осим тога, још увек треба да се изради мапа регионалне помоћи.

Када је реч о **институционалном оквиру**, оперативна независност Комисије за контролу државне помоћи (ККДП) треба да се прикаже успостављањем транспарентног биланса резултата што указује на доследну и задовољавајућу примена закона.

Капацитет за извршење ККДП-а у погледу кадрова треба додатно ојачати.

Потребно је додатно побољшати **спровођење** Закона о контроли државне помоћи. Нарочито је потребно систематски поштовати обавезе обавештавања и задржавања стања у одређеној области. Државна помоћ се повремено пружа привредним субјектима, посебно страним инвеститорима, без претходног одобрења ККДП-а. Важно је да Србија обезбеди да сви даваоци државне помоћи, укључујући и општине, пружају обавештења о државној помоћи *ex ante*. Влада треба да благовремено усвоји годишње извештаје ККДП-а о додељеној државној помоћи. Потребно је наставити са активностима промовисања међу органима даваоцима помоћи јер постоји систематски недостатак свести о правилима за доделу државне помоћи.

У области **либерализације**, нова уредба о минималној помоћи („*de minimis*“) за пружање услуга од општег економског интереса донета је у фебруару 2025. године, док правила о надокнади јавне услуге за привредна друштва која пружају услуге од општег економског интереса и даље захтевају додатно усклађивање. Потребно је појачати спровођење правила конкуренције када је реч о јавним предузећима. Не постоје докази о постојању комерцијалног монопола у смислу члана 37. УФЕУ.

Поглавље 9: Финансијске услуге

Циљ правила ЕУ јесте да се обезбеди лојална конкуренција међу финансијским институцијама и стабилност и интегритет финансијских тржишта, нарочито у области банкарства, осигурања, допунских пензија, инвестиционих услуга и хартија од вредности. Она укључују правила о издавању дозвола за рад, пословању и надзору над овим институцијама.

У области **банака и финансијских конгломерата**, успостављен је институционални и правни оквир, уз добар ниво усклађености са претходном верзијом Уредбе о капиталним захтевима и Директивом о капиталним захтевима (*CRR/CRD*). Измене и допуне Закона о банкама усвојене су у марту 2025. године и ступају на снагу у октобру 2025. године, са циљем даљег усклађивања са *CRR II* и *CRD V*. Мора се наставити са даљим усаглашавањем са најновијим верзијама *CRR/CRD*. Када је реч о реструктурирању банака, измењени Закон о банкама успоставио је наменски фонд за реструктурирање који ће се финансирати из доприноса банака, као и важне елементе Директиве о опоравку и реструктурирању банака II (*BRRD II*), укључујући: правила за обрачун минималних захтева за сопствена средства и подобне обавезе (*MREL*) као проценат укупне изложености ризику и укупне мере изложености; концепте субјекта реструктурирања и групе за реструктурирање; могућност увођења мораторијума пре реструктурирања поред могућности већ постојећег мораторијума након реструктурирања. Међутим, потпуна усклађеност са ревидираном верзијом *BRRD*-а још увек није постигнута. Народна банка Србије (НБС) је такође остварила напредак у операционализацији оквира реструктурирања усвајањем више правних прописа за спровођење Закона о банкама. Када је реч о заштити депозита, Србија треба да додатно усклади своје национално законодавство са Директивом ЕУ о шемама гаранције депозита.

У области **осигурања и струковних пензија**, потребно је донети нови Закон о обавезном осигурању у саобраћају. Припреме за усклађивање са Директивом о Солвентности II су у току. Усклађивање још увек није завршено у вези са Директивом о активностима и надзору институција за струковне пензије.

У области **инфраструктуре финансијског тржишта**, Србија се и даље делимично ускладила са правним тековинама ЕУ и треба да настави са напорима за усклађивањем. Србија спроводи своју Стратегију за развој тржишта капитала за период 2021–2026, са фокусом на довршавању спроведбених прописа Закона о тржишту капитала.

У погледу **тржишта хартија од вредности и инвестиционих услуга**, Србија треба и даље да усклађује прописе са правним тековинама ЕУ. Упркос изменама и допунама Закона о отвореним инвестиционим фондовима и Закона о алтернативним инвестиционим фондовима усвојеним у децембру 2024. године, потребан је даљи рад како би се у потпуности ускладило са Директивом о управницима алтернативних инвестиционих фондова (*AIFMD*) и Директивом која се односи на институције колективног инвестирања у преносиве хартије од вредности (*UCITS*).

Није било помака у погледу **одрживог и дигиталног финансирања** у извештајном периоду.

Поглавље 28: Заштита потрошача и здравља

Правила ЕУ штите економске интересе потрошача у вези са безбедношћу производа, опасним имитацијама и одговорношћу за неисправне производе. ЕУ такође обезбеђује високе заједничке стандарде за контролу дувана, крв, ткива, ћелије и органе, као и за медицинске производе за људску и ветеринарску употребу. ЕУ такође има правила за очување права пацијената у прекограничној здравственој заштити и у припреми и сузбијању озбиљних прекограничних претњи здрављу, укључујући заразне болести.

Заштита потрошача

Када је реч о **хоризонталним аспектима**, законодавство Србије је и даље у великој мери усклађено са оквиром ЕУ за заштиту потрошача, међутим, хоризонтални Закон о заштити потрошача захтева даље усклађивање.

Када је реч о **питањима која се не тичу безбедности**, број тела за алтернативно решавање спорова (АРС) повећао се на 71, а број решених случајева у поступцима АРС-а износио је 3.993 у 2024. и 1.869 у 2025. години. Потребно је обезбедити финансијску стабилност АРС-а. У свом својству тела за АРС задуженог за финансијске институције, Народна банка Србије (НБС) је 2025. године решила 813 жалби у вези са банкама. Србија је усвојила нови Закон о заштити корисника финансијских услуга који има за циљ даље усклађивање.

У погледу **безбедности производа**, законодавство Србије треба даље ускладити са правним тековинама ЕУ, а капацитете за тржишни надзор треба ојачати (*видети такође поглавље 1*).

Јавно здравље

У области **јавног здравља**, Србија треба да обезбеди одрживост фонда јавног здравственог осигурања, потпуну усклађеност са здравственим индикаторима ЕУ, да спроведе национални план за људске ресурсе у сектору здравства и усвоји подзаконске акте за побољшање организације хитних служби. У области **е-здравства**, Закон о здравственим картонима и документацији треба да буде усклађен са правним тековинама ЕУ у вези са заштитом података, стандардима и принципима.

У погледу **контроле дувана** није забележен напредак по питању усклађивања са правним тековинама ЕУ. Србија треба да интензивира контроле како би обезбедила ефикасну примену мера контроле дувана. Капацитети за надзор и реаговање на **озбиљне прекограничне здравствене претње, укључујући заразне болести**, остају ограничени и потребно их је модернизовати. Србија треба да повећа свест о неопходности вакцинације деце. Није постигнут напредак у усклађивању са правним тековинама ЕУ у вези са **крвљу, ткивима, ћелијама и органима, правима пацијената у прекограничној здравственој заштити, медицинским производима за људску и ветеринарску употребу, медицинским средствима нити оценом здравствене технологије**. Србија треба да спроведе строже контроле прописивања антимикробних средстава за људску и ветеринарску употребу како би ојачала своје напоре у вези са **антимикробном резистенцијом**.

Услуге за **ментално здравље** у заједници остају недовољно развијене, слабо приступачне, а програм заштите менталног здравља за период 2019–2026 тек треба да се спроведе. Није било нових помака у области **рака, исхране и физичке активности, превенције злоупотребе дрога и смањења штете, нити неједнаког третмана у здравству**. Потребна су одговарајућа финансијска средства да би се обезбедило спровођење националног програма за **сексуално и репродуктивно здравље**. Потребан је хуман и адекватан третман у гинеколошким и акушерским установама.

Када је реч о борби против корупције, Закон о лековима и медицинским средствима и његови подзаконски акти садрже одредбе против корупције, мада је потребно побољшати аспекте промоције или оглашавања лекова.

КЛАСТЕР 3: КОНКУРЕНТНОСТ И ИНКЛУЗИВНИ РАСТ

Овај кластер обухвата следећа поглавља: Дигитална трансформација и медији (поглавље 10); Опорезивање (поглавље 16); Економска и монетарна политика (поглавље 17); Социјална политика и запошљавање (поглавље 19); Индустијска политика (поглавље 20); Наука и истраживање (поглавље 25); Образовање и култура (поглавље 26) и Царинска унија (поглавље 29).

Поглавље 10: Дигитална трансформација и медији

ЕУ подржава правилно функционисање унутрашњег тржишта за електронске комуникације, електронску трговину и аудио-визуелне услуге. Правилима се штите потрошачи и подржава универзална доступност савремених услуга.

Када је реч о **општој стратегији** дигиталне трансформације Републике Србије, она се заснива на усклађивању са ЕУ и на јавним инвестицијама, са фокусом на иновацијама. Србија се придружила мрежи Европских центара за дигиталне иновације (*EDIH*) 1. јануара 2025. године и учествује у „Програму Дигитална Европа”, „Дигитална агенда ЕУ за Западни Балкан”, иницијативама *EU4Digital* и *Wifi4WB*.

Када је реч о **електронским комуникацијама**, Закон о електронским комуникацијама делимично је усклађен са Европским кодексом о електронским комуникацијама. Потребно је доношење подзаконских прописа у потпуности. И даље је потребно обезбедити пуну оперативну и финансијску независност Регулаторног тела за електронске комуникације и поштанске услуге (РАТЕЛ) и побољшати његове административне капацитете.

Систем европског броја 112 за позиве у случају опасности још увек се у потпуности не примењује у складу са стандардима ЕУ.

Закон о широкопојасној комуникационој инфраструктури, који је усмерен је на усклађивање са Уредбом ЕУ о широкопојасној комуникационој инфраструктури (*Gigabit Infrastructure Act*), тек треба да се усвоји.

Србија је покренула поступак јавног надметања за доделу фреквенција за 5Г мрежу након што је претходно донела спроведбено законодавство које се односи на минималне услове за издавање појединачних дозвола оператерима за коришћење радиофреквенцијског спектра (5Г фреквенција) на основу спроведеног поступка јавног надметања. Србија је пренела у национално законодавство пакет алата ЕУ за смањење безбедносних ризика повезаних са увођењем 5Г мреже (*5G Cybersecurity Toolbox*) који треба у потпуности применити, укључујући процену профила ризика добављача и успостављање одговарајућих ограничења и/или искључења за добављаче високог ризика. Када је реч о регионалним интеграцијама, Србија још увек није потписала Меморандум о разумевању о мапи пута за 5Г дигиталну трансформацију. Није било помака у вези са мерама заштите конкуренције, док се тржиште кабловских оператера додатно концентрисало и дошло је до промене расподеле тржишних удела међу пружаоцима медијског садржаја.

Када је реч о **дигиталним услугама**, Србија је наставила са унапређењем информационог портала државне службе и увођењем нових услуга е-Управе. Србија треба да се усклади са Актом о дигиталним услугама и Актом о дигиталним тржиштима. Србија такође треба у потпуности да се усклади са Директивом ЕУ о отвореним подацима и поновној употреби података из јавног сектора.

Када је реч о поверењу у **дигиталне технологије и о информационој безбедности**, потребно је даље усклађивање са правним тековинама ЕУ у погледу Уредбе о европском оквиру за дигитални идентитет, у склопу припреме за увођење интероперабилног националног дигиталног новчаника. Србија треба да се усклади са Директивом о безбедности мреже и информационих система 2 (*NIS2*).

Када је реч о **медијима**, Скупштина није покренула поступак за избор новог Савета РЕМ-а на време, до 4. новембра 2024. године, како је предвиђено законом. Последица тога је да је мандат Савета РЕМ-а истекао и настао је регулаторни вакуум. Поступак је покренут 25. новембра 2024. године али није окончан због бројних пријављених неправилности. Нови позив за Савет РЕМ-а објављен је у мају 2025. године – више месеци након истека законског рока. Неколико кандидата и предлагача такође се одмах повукло на почетку другог позива. Међутим, процес се наставио уз посредовање међународних организација и напредовао је састављањем листе за ужи избор кандидата.

У јуну 2025. године Србија је усвојила измене и допуне Закона о електронским медијима, Закона о јавном информисању и медијима и Закона о јавним медијским сервисима. Неколико медијских удружења критиковало је сам процес јер није био довољно инклузиван ни транспарентан. Потребно је усклађивање са Европским актом о слободи медија. Србија такође треба да измени и допуни Закон о оглашавању како би се обезбедила усклађеност са Директивом о аудио-визуелним медијским услугама. Конкурс за доделу пете фреквенције за национално емитовање, расписан 2022. године, још увек није завршен и за то није дат ниједан оправдан разлог.

Када је реч о **полупроводницима**, Србија се још увек није ускладила са Актом ЕУ о чиповима. У погледу **вештачке интелигенције**, Србија треба да се усклади са Актом ЕУ о вештачкој интелигенцији и да успостави неопходне управљачке структуре. У 2025.

години Србија је постала копредседавајући Глобалног партнерства за вештачку интелигенцију (*GPAI*) које подржава *OECD*. Србија је усвојила Стратегију развоја вештачке интелигенције за период 2025–2030. године.

Поглавље 16: Опорезивање

Правила ЕУ о опорезивању односе се на порез на додату вредност и акцизе, као и на аспекте корпоративног опорезивања. Такође регулишу сарадњу између пореских управа, укључујући размену информација да би се спречила пореска евазија.

У области опорезивања је успостављен одговарајући институционални оквир.

Када је реч о **индиректном опорезивању**, законодавни оквир је делимично усклађен са правним тековинама ЕУ. Закон о порезу на додату вредност измењен је и допуњен како би се увеле прелиминарне пореске пријаве за ПДВ, чиме се систем модернизује. Упркос постепеним увећањима, Закон о акцизама тек треба да се у потпуности усклади са правним тековинама ЕУ. Иако су након измена и допуна из 2024. године акцизе на дуван усклађене са минимумом ЕУ, примена акцизе на природни гас који се користи за погон превозних средстава додатно је одложена до 1. јануара 2026. године, а акциза на гас који се користи за грејање до приступања. Још увек није у потпуности успостављен делотворан систем контроле и праћења кретања акцизних производа, иако су остварена побољшања у систему електронских акциза за цигарете и несагоревајући дуван.

Када је реч о **директном опорезивању**, законодавни оквир је делимично усклађен са правним тековинама ЕУ. Изменама и допунама Закона о пореском поступку и пореској администрацији из 2024. године створен је правни основ за успостављање свеобухватног пореског регистра физичких лица, чиме ће се побољшати напори у извршењу закона.

Србија сарађује са ЕУ кроз појачан дијалог о добром управљању порезима у оквиру листе ЕУ некооперативних јурисдикција у пореске сврхе. Србија остаје посвећена примени минималних стандарда Инклузивног оквира за спречавање ерозије пореске основице и премештања добити.

Када је реч о **административној сарадњи и узајамној помоћи**, институционални и законодавни оквир је углавном успостављен и усклађен. Србија је потписала Мултилатерални споразум надлежних органа о размени извештаја по земљама у марту 2025. године, али још увек није применила аутоматску размену података о финансијским рачунима.

Када је реч о **оперативним капацитетима и компјутеризацији**, потребно је ојачати институционални оквир. Треба ојачати административне капацитете Пореске управе, нарочито у погледу извршних капацитета. Набавка ИТ система касни, иако су у току настојања да се испуни захтев за размену информација о ПДВ (*VIES* систем).

Поглавље 17: Економска и монетарна политика

Правилима ЕУ захтева се независност централних банака и забрањује им се да директно финансирају јавни сектор. Државе чланице ЕУ координишу своје економске политике и подлежу фискалном, економском и финансијском надзору.

Када је реч о **монетарној политици**, институционални оквир је успостављен и правни оквир је у великој мери усклађен са правним тековинама ЕУ. У марту 2025. године Србија је додатно ускладила Закон о Народној банци Србије (НБС) са правним тековинама ЕУ. Међутим, да би се обезбедила пуна функционална, институционална,

персонална и финансијска независност НБС, потребне су додатне измене и допуне, укључујући измене и допуне Закона о јавној својини. Када је реч о **економској политици**, правни оквир је делимично усклађен са правним тековинама ЕУ. У буџету за 2025. годину по први пут су наведени бројни пројекти капиталних инвестиција планирани у трогодишњем периоду, а примењена је и методологија означавања зелених пројеката. Међутим, увођење исказивања пореских расхода додатно је одложено. Потребно је додатно усклађивање са Директивом о захтевима за буџетске оквири кроз измене и допуне Закона о буџетском систему у погледу макроекономских и фискалних пројекција, трогодишњих перспектива расхода, транспарентности и рачуноводственог и статистичког извештавања. Осим тога, повећана текућа буџетска резерва која је последњих година служила да омогући *ad hoc* мере новчане помоћи, нема јасно дефинисана ограничења за коришћење, а редовно извештавање о њеном коришћењу било би пожељно.

Буџетски поступак, укључујући и измене и допуне буџета, треба систематски поштовати и побољшати учешће јавности у буџетском процесу и надзор буџета од стране законодавног тела. Последњих година *ad hoc* мере новчане помоћи су учестале у оквиру извршења буџета током године, што би требало избегавати. Институционални оквир је добро развијен, али је потребно ојачати програмско буџетирање, као и административне и ИТ капацитете.

Влада је 15. јануара 2025. године доставила свој **Програм економских реформи** (ПЕР) за период 2025–2027. године. Као и претходних година, његова аналитичка дијагностика била је добро урађена. Основне реформе у оквиру ПЕР-а се настављају из претходног програма и у складу су са Реформском агендом. Спровођење смерница политике наведених у закључцима Економског и финансијског дијалога из маја 2024. године било је делимично.

Поглавље 19: Социјална политика и запошљавање

Правила ЕУ у социјалној области укључују минималне захтеве радног права, равноправности и забране дискриминације, здравља и безбедности на раду. Њима се такође подстиче социјално укључивање и социјална заштита, као и социјални дијалог на нивоу ЕУ.

У области **радног права**, закон из 2014. године је и даље само делимично усклађен са правним тековинама ЕУ. Број инспектора рада је и даље мањи од циља из Акционог плана за Поглавље 19. У поређењу са подацима из Националне анкете о злоупотреби дечјег рада, број случајева дечјег рада које су током 2024. године пријавили Инспекторат за рад (0 случајева) и Републички завод за социјалну заштиту (23 случаја) мањи је од стварног. Србија се још увек не бави решавањем питања из препорука Групе експерата Савета Европе за борбу против трговине људима (*GRETA*), која је позвала на проактивну и темељну истрагу навода о трговини људима у сврху радне експлоатације страних радника. Закон о инспекцијском надзору и даље није у складу са Конвенцијом Међународне организације рада (МОР) према којој се захтева да инспектори рада буду овлашћени да слободно улазе на радна места и без претходног обавештења.

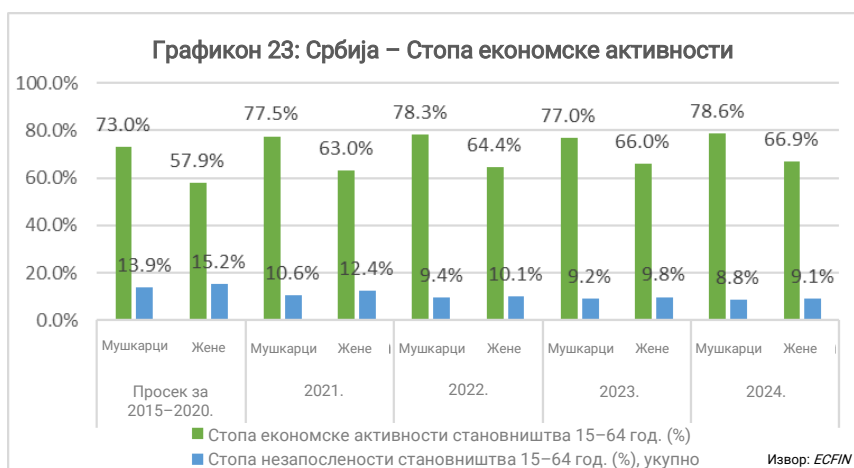
У области **здравља и безбедности на раду**, законодавство из 2023. године делимично је усклађено са правним тековинама ЕУ. Србија је наставила да усклађује своје подзаконске прописе са правним тековинама ЕУ. Нова стратегија и акциони план у овој области усвојени су у октобру 2024. године. У 2024. години, инспектори рада су извршили 1025 инспекцијских надзора који се тичу повреда са смртним исходом, тешких повреда са смртним исходом, тешких, колективних и лаких повреда на раду.

Број пријављених погинулих на радном месту се у 2024. години повећао (59 случајева, са 42 случаја у 2023. години), при чему се највећи број случајева догодио у грађевинарству и индустрији.

Социјални дијалог и укључивање социјалних партнера у развој политике која је за њих релевантна и даље су слаби. У претходном периоду, који су обележили протести и прекиди рада у сектору образовања, потврдила се потреба за изменом и допуном закона о штрајку без даљег одлагања јер је важећи закон из 1996. године застарео и није у складу са стандардима МОР-а. У том контексту, плате наставника који учествују у протестима значајно су смањене. Нису потписани нови секторски колективни уговори. Неке жалбе упућене МОР-у о кршењу синдикалних и радних права још увек нису решене.

У погледу **политике запошљавања**, буџетска издвајања за активне политике тржишта рада смањена су у 2025. години и остају испод 0,1% БДП упркос циљу акционог плана запошљавања од 0,16%. Број саветника за запошљавање у НСЗ у односу на број лица која траже посао сувише је мали. Од јануара 2024. године у три службе за запошљавање спроводи се пилот-пројекат Гаранција за младе. Очекује се да ће се путем овог механизма смањити незапосленост међу младима (23% у 2024. години за становништво од 15 до 24 године) и *NEET* стопа (14,9% у 2024. години за особе старости од 15 до 29 година) (*видети и Поглавље 26 – Образовање и култура*). За **учешће у радној снази и стопу незапослености**, *видети статистички анекс и одељак о функционисању тржишта рада под тачком 2.3 Економски критеријуми*.

У области **социјалне заштите и укључености**, према најновијем истраживању о приходима и условима живота (*SILC*), у 2024. години стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености износила је 24,3%, у поређењу са 27,2% у 2023. години. Јавни

расходи за социјалну заштиту и буџетске трансфере као удео у БДП и даље су ниски. Србија треба да уважи препоруке *ECRI* из јуна 2024. године о процесу доношења одлука о социјалној карти и њеном утицају на Роме и друга рањива лица. *ECRI* је позвала на преиспитивање које би обухватило тела за равноправност и организације цивилног друштва, са „*посебним нагласком на осигуравање транспарентности у раду алгоритамих система [...], развијање делотворних правних лекова и успостављање снажног механизма надзора*“. Потребно је прилагодити законодавство и побољшати покривеност и адекватност финансијске социјалне помоћи. Нова стратегија социјалне заштите и измене и допуне Закона о социјалној заштити значајно су одложене. Закон о финансијској подршци породици са децом измењен је у септембру 2024. године како би се увећало неколико додатака, али препорука Комитета УН за економска, социјална и културна права из 2022. године о уклањању дискриминаторских услова није уважена. Програмима социјалне помоћи која се додељује према величини прихода недовољно

су обухваћене сиромашне категорије, велики проценат деце која живе у сиромаштву није обухваћен давањима, а систем социјалне заштите и даље нема довољно запослених. Систем наменских трансфера на локалном нивоу још увек се не спроводи систематично ни транспарентно. Србија је након позива Европске комисије одредила националну контакт тачку за Европску гаранцију за децу. У области **деинституционализације**, акциони план за спровођење релевантне стратегије знатно касни.

У области **забране дискриминације у запошљавању и социјалној политици**, Србија још увек треба да се у потпуности усклади са релевантним правним тековинама ЕУ, укључујући Директиву о једнаком поступању при запошљавању, Директиву о расној једнакости и Директиву Савета о стандардима за тела за равноправност. Највише жалби упућених Поверенику за заштиту равноправности у Србији односи се на област запошљавања (*видети и Поглавље 23 – Правосуђе и основна права*).

У области **једнаких могућности за жене и мушкарце у запошљавању и социјалној политици**, Србија још увек треба да се у потпуности усклади са правним тековинама ЕУ, укључујући Директиву о равнотежи између пословног и приватног живота, Директиву о транспарентности зарада и Директиву о женама у управним одборима. Положај жена на тржишту рада у Србији и даље је неповољан у односу на положај мушкараца. Стопа запослености мушкараца (старости 20–64 године) виша је за 13,9 процентних поена, а њихова стопа активности је за 13,2 процентних поена виша од процентних поена за жене. Родни јаз у зарадама износи 14,5%. Привремена обустава примене закона о родној равноправности од стране Уставног суда суспендовала је законску обавезу послодаваца да извештавају о родној равноправности на радном месту, укључујући и начело једнаког плаћања за једнак рад. Родни јаз у пензијама и даље износи 16,8%. Иако се законодавством омогућава родитељско одсуство за оба родитеља и даље постоје стереотипне, родно засноване предрасуде да је за бригу о деци и обављање кућних послова одговорна жена. Недостатак државних служби задужених за бригу о деци у руралним подручјима повећава обим кућних послова које жене обављају, а за које нису плаћене. Права на породилшко одсуство, одсуство за очеве и родитељско одсуство у законодавству нису усклађени са правним тековинама ЕУ. Потребни су стални напори како би се обезбедило да се обавезе у погледу спречавања дискриминације претворе у доследну праксу, нарочито у општинама које немају довољно средстава.

Није било помака у погледу припрема за **Европски социјални фонд** (*видети и поглавље 22 – Регионална политика и координација структурних инструмената*).

Поглавље 20: Предузетништво и индустријска политика

Индустријска политика ЕУ јача конкурентност, олакшава структурне промене и подстиче окружење погодно за предузећа које стимулише мала и средња предузећа (МСП).

У погледу **индустријске политике**, институционални и политички оквир је у великој мери успостављен. Србија наставља да спроводи своју стратегију индустријског развоја за период 2021–2030. године и пратећи акциони план за период 2024–2025. године. Србија треба правовремено да усвоји нови акциони план за наредни период.

Србија и даље користи буџетске субвенције за новоотворена радна места као подстицај страним директним инвестицијама. Овај приступ није у складу са циљем

индустријске политике да се даје предност додатној вредности у односу на трошкове рада, као и са континуираном потребом да се мала и средња предузећа боље integriшу у домаће и међународне ланце снабдевања.

Када је реч о **предузетничкој политици**, реформе које се односе на власништво и управљање предузећима у државном власништву (ДП) напредују првенствено кроз спровођење стратегије ДП и повезаних акционих планова, као и новог закона који се односи на привредна друштва у власништву Републике Србије који је ступио на снагу у септембру 2024. године. Правилно спровођење новог закона зависи од 11 подзаконских аката, од којих је 5 донето правовремено. Србија наставља да напредује у процесу приватизације и реструктурирања за преко 500 предузећа у државном власништву, од којих је остало још 41 предузеће.

Спровођење стратегије развоја малих и средњих предузећа у Србији за период 2023–2027. године је у току. Међутим, Србија још увек није усвојила акциони план који обухвата период 2025–2027. године.

Србија треба да унапређује предвидљивост пословног окружења, са нагласком на обезбеђивању тога да сви релевантни правни прописи буду подвргнути правовременим и свеобухватним јавним консултацијама, између осталог кроз ефективну комуникацију портала за е-консултације.

Србија је успоставила низ **инструмената у области предузетништва и индустријске политике**, укључујући бесповратна средства, субвенције, пореска изузећа и системе гаранција. Буџет за мере подршке малим и средњим предузећима и предузетништву је у порасту, али је и даље скроман. Србија учествује у стубу за мала и средња предузећа Програма јединственог тржишта.

Што се тиче борбе против кашњења у плаћању у комерцијалним трансакцијама, законодавство Србије је у великој мери усклађено са правним тековинама ЕУ. Међутим, Србија и даље није ускладила своја правила која се односе на плаћање, затезне камате за накнаду штете, убрзане поступке за повраћај и обештећења.

У погледу **секторских политика**, Србија има низ стратегија специфичних за одређени сектор, укључујући области енергетике, транспорта, образовања, медија, вештачке интелигенције (видети и Поглавље 10 - *Дигитална трансформација и медији*, Поглавље 14 - *Транспорт*, Поглавље 15 - *Енергетика* и Поглавље 26 - *Образовање и култура*) и туризма. Поред тога, Србија спроводи своју стратегију паметне специјализације (*видети такође Поглавље 25. о науци и истраживању*).

Поглавље 25: Наука и истраживање

ЕУ пружа значајну подршку за истраживање и иновације. Све државе чланице могу да учествују у програмима ЕУ за истраживање и иновације и да имају корист од њих, нарочито када постоје посебна изврсност и добре инвестиције у истраживање и иновације.

У погледу **политике истраживања и иновација**, Србија спроводи своју Стратегију развоја стартап екосистема за период 2021–2025. године. У току је рад на усклађивању са Уредбом о Конзорцијуму за европску истраживачку инфраструктуру.

Током извештајног периода дошло је до забрињавајућих дешавања која су утицала на институционалну аутономију истраживачких и академских институција и на академску слободу. У марту 2025. године, влада је усвојила две уредбе којима се ограничава

време које академско особље може да проведе на истраживачким активностима. Њихова примена довела је до смањења плата истраживача предавача на само 12,5% за време прекида академске године и до ретроактивне исплате пуних плата, условљене завршетком академске 2024/2025. године. Ове мере подривају и испуњеност услова српских истраживача да се пријаве за одређена бесповратна средства Европског истраживачког савета (ERC) и ограничавају делотворност сарадње између академске заједнице и приватног сектора у оквиру Четвороструке спирале.

У јулу и августу централни и локални органи отпустили су чланове управних одбора два велика истраживачка института као и руководство у једном од њих и именовали нове чланове. Неке од ових одлука оспоравају се пред судовима због наводног неиспуњавања захтева утврђених Законом о науци и истраживањима.

Фонд за науку функционише као механизам финансирања са све већим бројем од 13 финансираних програма и укупним буџетом од 106,5 милиона EUR.

Инвестиције у истраживање су и даље ниске на националном нивоу, и износе 0,88% БДП-а у 2023. години (0,92% у 2022. години). Србија се налази у петој години спровођења Стратегије паметне специјализације, при чему се други Акциони план продужава до краја 2025. године.

Што се тиче иновационих мера, Фонд за иновациону делатност, четири научно-технолошка парка и 14 нових инкубатора су и даље активни, уз повећане финансијске доприносе. Иако Катапулт акцелератор Фонда за иновациону делатност и Програм „Serbia Ventures” (са инвестицијама до 5 милиона EUR) имају позитиван утицај на иновациони екосистем, број валидираних европских патената је скроман. Нарочито се подстиче даља интеграција у нову Европску иновацијску агенду и активности Европског савета за иновације.

Србија је иноватор у настајању на Европском семафору иновација, са резултатом од 51,5% у 2025. години – изнад просека групе иноватора у настајању. Међутим, јаз у погледу учинка у односу на ЕУ се ипак повећава. Трошкови приватног сектора на истраживање и иновације се повећавају.

У погледу оквирних програма ЕУ, Србија учествује у програму „Хоризонт Европа” као придружена земља. Србија такође успешно учествује у програму „ЕУРЕКА” и Европској сарадњи у науци и технологији.

Поглавље 26: Образовање и култура

ЕУ подржава сарадњу у области образовања и културе финансирањем програма и координацијом политика држава чланица „отвореном методом координације”. ЕУ и државе чланице такође морају да спречавају дискриминацију и обезбеде квалитетно образовање за децу радника миграната, укључујући и оне из социјално угрожених средина.

У области **образовања и обуке**, оквир за политику и институционални оквир су успостављени. Постоји одређена рањивост у погледу корупције у целокупном сектору, а нарочито у високом образовању. Србија са закашњењем наставља да спроводи своју стратегију образовања до 2030. године и акциони план.

Током школске 2024/2025. године дошло је до прекида наставе на свим нивоима, а посебно у високом образовању због студентских протеста и блокада којима се

придружило и просветно особље. Настава се постепено nastavila по новом календару како би се ублажио утицај пропуштених часова. Током протеста су забележени случајеви напада и претњи студентима и професорима.

На почетку школске 2025/2026. године, значајан број директора школа је отпуштен, а уговори на одређено време неких наставника у основном и средњем образовању нису обновљени. Повереник за заштиту равноправности Републике Србије покренуо је поступак по жалбама на дискриминацију на основу политичке или синдикалне активности. Ово изазива забринутост у погледу ерозије академске слободе, институционалне аутономије и квалитета образовања у контексту сталног недостатка броја наставника.

У марту 2025. године Србија је усвојила измене четири оквирна закона који се односе на основно, средње и високо образовање. Нацртом измена Закона о уџбеницима који је усвојила влада и којим би се дала искључива права јавном издавачу да издаје уџбенике за предмете као што су српски језик, географија, историја и уметност, ризикује се утицај на квалитет уџбеника и образовања и политизација наставног плана и програма.

Ниво јавне потрошње на образовање у Србији у 2023. години је скроман, износи око 3,2%, што је испод просека ЕУ од 4,6% БДП. Јавни расходи за високо образовање повећани су за 20%, пре свега за особље, материјалне трошкове и стипендије. Истовремено, дошло је до значајног смањења плата и оперативних трошкова у целом образовном систему због прекида наставе у контексту протеста, али се они ретроактивно исплаћују под условом да се заврши школска 2024/2025. година. Ученичка популација наставља да се смањује због негативних демографских трендова и емиграције.

Обухват деце у предшколском васпитању и образовању (*ECCE*) је стабилан на 62,1% у 2024. години (61,2% у 2023. години) за узраст од 6 месеци до 6,5 година. Међутим, потребни су даљи напори како би се повећало учешће у предшколском образовању, укључујући обезбеђивање правичног *ECCE*-а за децу у најнеповољнијем положају. Стопа уписа у обавезно предшколско васпитање и образовање је углавном стабилна, иако је смањена на 96,2% током школске 2024/2025. године (97,2% у 2023/2024. години).

Србија је у децембру 2024. године усвојила нове стандарде достигнућа за сва три циклуса предуниверзитетског образовања. Увођење завршних испита у средњошколско образовање одложено је за школску 2028/2029 годину. Стопа ученика који превремено напуштају школовање је благо порасла на 6,2% у 2024. години (5,8% у 2023. години). Србија треба да издвоји довољно финансијских средстава и људских ресурса за стално учешће у међународним проценама. Налази истраживања *TIMMS* 2023 указују на повољније резултате међу ученицима четвртог разреда, где су ученици у Србији остварили резултате у математици и науци изнад међународног просека. Србија је спровела истраживање ТАЛИС 2024, али је одложила тестирање ПИСА 2025 за јесен 2025. године.

Србија треба да настави да модернизује наставне планове и програме како би побољшала релевантност СОО, и да даље развија национални модел учења на радном месту за СОО. Стопа запослености особа које су завршиле СОО (старости од 20–34 године) је ниска али је благо порасла на 67,3% у 2024. години (65,6% у 2023. години). Недостатак прилика за преквалификацију и усавршавање представља структурну

препреку код запошљавања младих и одраслих особа коју је потребно решити. Рад на признавању информалне и неформалне обуке споро напредује, и тек треба да се систематски појача. Србија је члан Европске алијансе за праксе (*EaFA*) и треба да подстакне регионалне и локалне заинтересоване стране да се придруже овој мрежи.

Србија је чланица Европског простора високог образовања (Болоњски процес). Три српска универзитета учествују у савезима европских универзитета. Измене Закона о високом образовању којима је уведена могућност микрокреденцијала треба у потпуности операционализовати како би се пружиле додатне могућности за целоживотно учење. Учешће у целоживотном учењу смањено је на 5,5% у 2024. години (6,1% у 2023. години).

У погледу обезбеђивања квалитета у високом образовању, није остварен напредак у спровођењу препорука Европске асоцијације за обезбеђивање квалитета у високом образовању (*ENQA*). Национално акредитационо тело тек треба да поднесе захтев за обнављање чланства у *ENQA* након његове суспензије 2020. године. Први стандарди стручних квалификација за високо образовање су развијени али их треба повезати са процедурама за обезбеђивање квалитета. Постизање терцијарног нивоа квалификација за особе старости 25–34 године је благо повећано на 37,2% у 2024. години (34,7% у 2023. години), значајно испод циља ЕУ за 2030. годину од 45%.

Потребно је спровести мере за смањење стопе напуштања образовања и сегрегације, фокусирајући се и на укључивање жена и девојчица у образовање и обуку. Број ученика са индивидуалним образовним планом значајно је порастао у школској 2024/2025. години. Деца са инвалидитетом и даље немају приступ помоћницима у настави. Питање деце у резиденцијалним установама која не похађају наставу или су напустила школовање мора се решити на одговарајући начин. За већи број рањивих категорија ученика предвиђени су бесплатни уџбеници. Образовни систем је показао флексибилност у интеграцији миграната. Потребно је да ресурсни центри за асистивне технологије постану у потпуности оперативни како би пружили додатне услуге инклузивном образовању. Кривични законик измењен је правилима којима се прописују казне за напад и насиље над запосленима у образовању. Механизми за спречавање насиља и дискриминације и заштиту од њих морају бити у потпуности примењени, а праћење мора бити ојачано.

Дигитална трансформација образовног система Србије је у току и укључује развој инфраструктуре и дигиталних компетенција наставника. Иако наставни планови и програми на предуниверзитетском нивоу укључују обавезне предмете за развој дигиталних вештина, према истраживању Међународне студије о рачунарској и информационој писмености из 2023. године, 67% ученика није довољно способно да самостално, безбедно и са критичким мишљењем користи дигиталне технологије. За развој информационог система за управљање образовањем и даље је потребна додатна консолидација. Потребни су даљи напори како би се дигитално образовање ускладило са акционим планом ЕУ за дигитално образовање за период 2021–2027. године. Србија још увек није уградила „зелене“ теме и теме из области животне средине у своје наставне планове и програме.

Србија као придружена земља успешно учествује у програму „Еразмус +“ од 2019. године. У 2024. години српске организације учествовале су у 794 „Еразмус+“ пројекта, од чега у више од 230 пројеката као координатори пројеката за укупан уговорени износ бесповратних средстава од 19,4 милиона EUR. Србија учествује у свим радним групама Европског простора образовања за период 2021–2025. године.

Када је реч о **младима**, Србија спроводи акциони план за стратегију за младе и акциони план за Гаранцију за младе. Расходи за политику за младе из националног буџета повећани су за 25% у 2025. години у поређењу са 2024. годином. Законодавство о младима, волонтирању и стажирању још увек није ревидирано. Национални савет за младе поново је конституисан у октобру 2024. године. Упркос појачаним напорима, политика за младе и механизми подршке су и даље неједнако развијени на локалном нивоу.

У погледу **спорта**, Србија успешно спроводи други позив за подношење предлога пројеката мобилности у области спорта, и наставила је да учествује у Европској недељи спорта.

Када је реч о **култури**, Србија спроводи своје Стратешке приоритете за развој културе за период 2021–2025. године. Међутим, још увек се чека на усвајање свеобухватне стратегије културног развоја. Србија је ратификовала и наставља да спроводи Конвенцију Унеска из 2005. године о заштити и унапређењу разноликости културних израза на националном и локалном нивоу. Србија у потпуности учествује у програму „Креативна Европа“ за период 2021–2027. године. „Фестивал Креативна Европа“ који се одржава у целој земљи додатно повећава видљивост и свест о програму. Српски културни и креативни сектор се током протекле године суочио са изазовима у виду смањеног финансирања и ограничене институционалне подршке.

Поглавље 29: Царинска унија

Све државе чланице су део царинске уније ЕУ и поштују иста царинска правила и поступке. За то су потребни усклађивање законодавства, одговарајући капацитет за спровођење и извршење, као и приступ електронском царинском окружењу ЕУ и интероперабилност са тим окружењем.

Царинско законодавство Србије је у великој мери усклађено са правним тековинама ЕУ. У децембру 2024. године Србија је додатно ускладила своју Уредбу о царинским поступцима и царинским формалностима. Током извештајног периода донет је и велики број спроведбених прописа који се односе на класификацију одређене робе. Србија је потписница Конвенције о заједничком транзитном поступку и Пан-евро-медитеранске конвенције о правилима о пореклу, укључујући прелазне одредбе које су ступиле на снагу у јануару 2025. године. Србија редовно хармонизује своју номенклатуру Царинске тарифе са комбинованом номенклатуром ЕУ, укључујући и за 2025. годину. Србија има програм овлашћених привредних субјеката и издала је укупно 66 сертификата за овлашћене привредне субјекте. Потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ и даље је потребно у погледу слободних зона. И даље се наплаћују накнаде на неким граничним прелазима за камионе који улазе у царинске термinals ради испуњавања царинских обавеза, што није у складу са обавезама Републике Србије из ССП-а. У погледу **административних и оперативних капацитета**, царинска лабораторија је и даље недовољно опремљена, а систем управљања ризиком мора бити ојачан. Да би се Србија у потпуности ускладила у погледу безбедносних аспеката, потребно је да доследно спроводи анализу ризика пре доласка односно пре поласка, у складу са Царинским кодексом ЕУ. У 2024. години укупни приходи које је прикупила царинска управа повећани су за 11% у односу на претходну годину. Административни капацитет за контролу недозвољене трговине дуваном је недовољан. Србија треба да настави да јача борбу против царинских превара, нарочито против кријумчарења дуванских производа и то сарадњом са Европском канцеларијом за борбу против превара (OLAF).

Србија је страна у Протоколу о елиминацији недозвољене трговине дуванским производима Оквирне конвенције СЗО о контроли дувана, али тек треба да се у потпуности усклади са његовим одредбама, укључујући успостављањем система за праћење и проналажење дуванских производа.

Србија је наставила да сарађује са државама чланицама ЕУ и *OLAF*-ом према Протоколу 6 ССП о узајамној административној помоћи у царинским питањима, нарочито како би се испитали случајеви у којима постоји сумња да на територији Србије и/или од стране правних субјеката који су регистровани у Србији, долази до заобилажења санкција ЕУ које су уведене у контексту агресорског рата Русије против Украјине.

КЛАСТЕР 4: ЗЕЛЕНА АГЕНДА И ОДРЖИВА ПОВЕЗАНОСТ

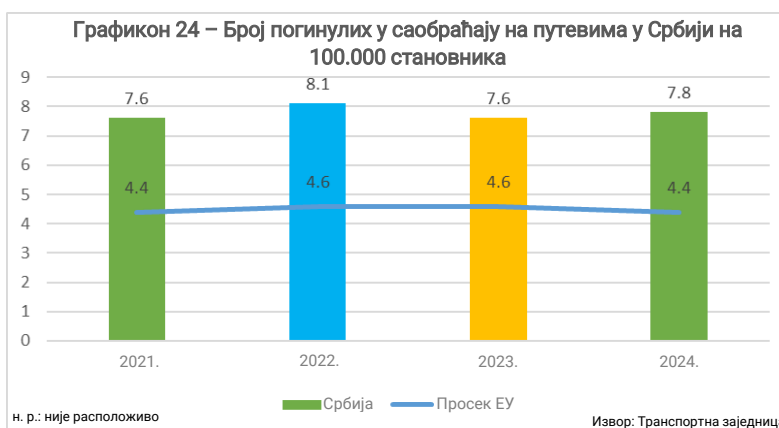
Овај кластер обухвата следећа поглавља: Транспорт (поглавље 14); Енергетика (поглавље 15); Трансевропске мреже (поглавље 21) и Животна средина и климатске промене (поглавље 27).

Поглавље 14: Транспортна политика

ЕУ има заједничка правила за техничке и сигурносне стандарде, безбедност, социјалне стандарде, државну помоћ и либерализацију тржишта у областима друмског транспорта, железнице, унутрашњих пловних путева, мултимодалног транспорта, ваздухопловства и поморског транспорта.

Када је реч о правним тековинама ЕУ које се односе на **општи транспорт**, Србија треба да заврши израду националне стратегије транспорта и усвоји је, уз обезбеђивање транспарентног и инклузивног процеса консултација. Након тога, Србија треба да ажурира генерални мастер план за транспорт и интегрише га у капитално буџетирање. Треба наставити унапређење административних капацитета у друмском и железничком сектору. Србија активно учествује у раду Транспортне заједнице (УТЗ) и спровела је пет акционих планова према УТЗ, који су завршени 2024. године. Србија сада треба да се усредсреди на спровођење акционих планова следеће генерације за период 2025–2027. године. За веће транспортне агломерације, у складу са праксом ЕУ, треба развити планове одрживе урбане мобилности којима се поштују стандарди у области животне средине и социјални стандарди.

У погледу **друмског транспорта**, усклађивање са правним тековинама ЕУ је на добром нивоу и и даље представља приоритет. Институционални оквир је успостављен, али агенције одговорне за одржавање и изградњу путева нису у потпуности независне у обављању својих задужења. У одржавању

путева, укључујући његово финансирање, треба да се обезбеди одрживост инвестирања у путну инфраструктуру и да се следи начело „корисник плаћа”. Србија је

посвећена увођењу „зелених трака“ између ЕУ и Западног Балкана побољшањем режима рада на граничним прелазима са државама чланицама ЕУ, проширењем граничних прелаза на главним коридорима, укључујући паркинге, као и подстицањем употребе дигиталних товарних листова. Треба наставити спровођење Стратегије безбедности саобраћаја за период 2023–2030. године и њеног трогодишњег акционог плана, укључујући бољу системску употребу алата којим се подржава унапређење безбедности саобраћаја на путевима. Такође треба одржати размену података са Европском комисијом, у складу са протоколом *EU CARE*. Друштвена и тржишна правила у области друмског транспорта морају бити у потпуности пренесена. У том контексту, прелазак на технологију паметних тахографа значајан је корак.

Када је реч о **железничком транспорту**, постигнут је висок ниво усклађености са правним тековинама ЕУ. Треба додатно ојачати капацитете Дирекције за железнице, која обавља функције регулаторног тела, органа који издаје дозволе и тела надлежног за безбедност. Наставља да се развија процес инвестиција у железничку инфраструктуру. Међутим, правне, техничке, административне и институционалне оквири релевантне за припрему и спровођење инвестиционих пројеката треба изнова темељно проценити ради решавања проблема значајног кашњења и административне слабости који тренутно доводе до неделотворног коришћења ресурса. Тренутне праксе одржавања железничке инфраструктуре треба системски унапредити како би се обезбедила одговарајућа равнотежа између капацитета инфраструктуре и безбедносних стандарда, као и да би се осигурала одрживост текућих и планираних инвестиција у модернизацију железничке инфраструктуре. Усклађивање са четвртим железничким пакетом ЕУ треба да се настави, нарочито кроз усвајање новог Закона о железници. И даље се чека формално усвајање техничких спецификација интероперабилности ЕУ, као и потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ у области безбедности железнице. Европски систем управљања железничким саобраћајем треба применити у потпуности и на транспарентан начин.

Када је реч о **поморском транспорту**, Србија је постигла висок ниво усклађености са правним тековинама ЕУ. Србија треба да настави са усклађивањем са међународним конвенцијама.

Када је реч о **транспорту унутрашњим водним путевима**, постигнут је висок ниво усклађености са правним тековинама ЕУ. Институционални оквир је успостављен; међутим, неопходно је јачање служби за надзор бродског саобраћаја. Активни систем речних информационих сервиса Србије веома је интероперабилан са системима земаља чланица ЕУ. Србија треба да настави са напорима у погледу испуњавања свих захтева у текућем процесу признавања сертификата за унутрашње водне путеве, укључујући повезивање са европском базом података о посадама.

Када је реч о **ваздушном саобраћају**, Србија одржава добар ниво усклађености са правним тековинама ЕУ. Добар ниво спровођења правних тековина ЕУ које се односе на безбедност у области издавања дозвола посадама ваздухоплова потврђен је током провере Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја (*EASA*) спроведене у јуну 2025. године. Није остварен напредак у погледу укидања суспензије чланова који се односе на издавање дозвола авио-превозницима и нормализацију режима ниског ваздушног простора над Косовом.

Политика у области **мултимодалног транспорта** треба да буде усмерена на побољшање оперативне повезаности различитих видова транспорта. Треба додатно ојачати

административне капацитете за мултимодални транспорт. Привредно друштво задужено за управљање интермодалним терминалом у Батајници основано је 2023. године, међутим, терминал још увек није у потпуности функционалан, а царинске службе тек треба да почну са радом на терминалу. Србија још увек није усклађена са Директивом о комбинованом транспорту.

Није постигнут напредак у погледу **реформе права путника у ЕУ**.

Поглавље 15: Енергетика

Енергетска политика Европске уније обухвата снабдевање енергијом, инфраструктуру, унутрашње енергетско тржиште, потрошаче, обновљиву енергију, енергетску ефикасност, нуклеарну енергију, нуклеарну сигурност, заштиту од зрачења и нуклеарне заштитне мере.

У погледу **сигурности снабдевања**, Србија је предузела одлучне кораке у успостављању правног и институционалног оквира за раздвајање делатности гасног сектора у складу са трећим енергетским пакетом, а привредно друштво „Транспортгас“ је условно сертификовано у марту 2025. године. Међутим, треба предузети додатне кораке, док сертификација подземног складишта гаса „Банатски Двор“ и даље знатно касни.

Србија је одржала висок ниво усклађености са правним тековинама ЕУ које се односе на обавезне резерве нафте. Циљ Закона о енергетици, усвојеног у новембру 2024. године, и Уредбе Владе о спремности на ризике у електроенергетском сектору, усвојена у мају 2025. године, јесте потпуно преношење Уредбе (ЕУ) 2019/941 о спремности на ризике у електроенергетском сектору. **Још увек се чека** на усвајање плана спремности на ризике услед електроенергетске кризе.

Када је реч о **унутрашњим енергетским тржиштима**, усклађивање прописа са Уредбом о складиштењу гаса и њихова примена додатно су одложени. У мају 2025. године, важећи уговор о снабдевању гасом са Русијом продужен је за четири месеца. Србија треба да се усклади са политиком ЕУ о смањењу зависности од руског гаса и реши питање већинске руске контроле над гасном и нафтном индустријом Србије. Сједињене Америчке Државе су 9. октобра почеле да примењују санкције против највећег српског нафтног привредног друштва „НИС“ због власничке структуре тог привредног друштва, у којој већински удео (56%) имају „Газпром њефт“ (50%) и подређено друштво привредног друштва „Газпром“.

Србија још увек трећим странама није омогућила **транспарентан и недискриминаторски** приступ гасној инфраструктури, пре свега преносном капацитету интерконекције. Србији и даље недостаје развој конкуренције и ликвидног тржишта у погледу капацитета и гаса.

Циљ измена и допуна Закона о енергетици, **усвојених** у новембру 2024. године, уз уредбе Владе, усвојене током 2025. године, којима се у национално законодавство преноси свих пет мрежних правила и смерница, јесте преношење Пакета за интеграцију електричне енергије, **чиме се** олакшава интеграција тржишта електричне енергије Србије са тржиштем ЕУ. Србија је наставила усклађивање са Уредбом 714/2009 о електричној енергији како би омогућила координисану прекограничну расподелу капацитета. Међутим, привредно друштво за пренос електричне енергије „ЕМС“ није остварило напредак у утврђивању нето преносних капацитета и расподели капацитета на интерконекцији са косовским оператером преносног система („KOSTT“).

Обим трговања на организованом тржишту електричне енергије за дан унапред повећао се 2024. године за 16,1% у односу на 2023. годину.

Кад је реч о **обновљивој енергији**, Министарство рударства и енергетике је у марту 2025. године успешно окончао други круг аукција за ветроелектране и соларне електране (300 MW за ветроелектране и 124,8 MW за соларне електране). Укупни капацитет нових обновљивих извора енергије подржан тим шемама достигао је 770 MW.

Србија је додатно ускладила правне прописе са Директивом ЕУ о обновљивој енергији (*REDII*), нарочито увођењем обавезне сертификације за инсталатере система обновљиве енергије и јачањем прописа у погледу енергетских заједница и „протрошача”. Поред тога, усвојена је Уредба о критеријумима одрживости за биогорива, биотечности и горива из биомасе. Међутим, Србија још увек није успоставила национални систем следљивости за та горива. Потребно је додатно усклађивање, посебно у погледу имплементације енергетских заједница и увођења напредних биогорива и горива из обновљивих извора небиолошког порекла.

У погледу **енергетске ефикасности**, није остварен напредак у усклађивању са Директивом о енергетским својствима зграда, док институционални капацитет за спровођење пројеката и мера који се односе на енергетску ефикасност и даље захтевају значајно јачање.

У погледу **енергетског означавања и еко-дизајна** Србија је наставила усклађивање са Уредбом о енергетском означавању усвајањем правилника за производе који утичу на потрошњу енергије. Међутим, остварен је тек ограничен напредак у усклађивању са Уредбом о еко-дизајну за одрживе производе.

У погледу **управљања**, Србија је у новембру 2024. године усвојила Стратегију развоја енергетике до 2040. године, са пројекцијама до 2050. године, којом је дефинисан пут ка климатској неутралности кроз мере декарбонизације, укључујући проширење обновљивих извора енергије, унапређење енергетске ефикасности и увођење механизма за одређивање цене емисија. У јулу 2025. године, Србија је усвојила Акциони план праведне енергетске транзиције, као кључну тачку за убрзање постепеног укидања угља. Србија сада треба да успостави процес управљања праведном транзицијом у складу са акционим планом.

Када је реч о **нуклеарној енергији, нуклеарној сигурности и заштити од зрачења**, правни прописи Србије делимично су усклађени са правним тековинама Еуратома. Забрана изградње нуклеарних електрана укинута је у децембру 2024. године. Процес издавања дозвола за два стара складишта, два реактора за нуклеарна истраживања и напуштени рудник уранијума још увек није завршен. Скупштина Србије још увек није ратификовала Споразум Европске заједнице о правовременој размени информација у случају радиолошке опасности (*ECURIE*). Потребно је даље јачање капацитета Директората за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност (СРБАТОМ) како би могао да испуњава своје будуће обавезе, узимајући у обзир и текуће активности у погледу могуће примене нуклеарне енергије.

Кад је реч о **нуклеарним заштитним мерама**, по приступању ЕУ, неопходно је прилагођавање постојећих система за евиденцију и контролу нуклеарног материјала у Србији одредбама о заштитним мерама из Уговора о Еуратому.

Поглавље 21: Трансевропске мреже

ЕУ промовише трансевропске мреже (ТЕМ) у областима транспорта, телекомуникација и енергетике како би ојачала унутрашње тржиште и допринела расту и запошљавању.

У погледу **транспортних мрежа**, законодавни оквир је делимично усклађен са правним тековинама ЕУ.

Србија наставља да развија транспортне пројекте у оквиру трансевропских мрежа. Потребно је убрзати припрему техничке и конкурсне документације за реализацију пројеката у оквиру *TEN-T*-а у друмском и железничком саобраћају. Студије изводљивости и студије о проценама утицаја на животну средину и друштво, уз активно учешће заинтересованих страна, треба да остану кључне за квалитетно комплетирање техничке пројектне документације. Србија треба да узме у обзир захтеве и стандарде из нове уредбе о *TEN-T*-у.

У погледу **путева**, за радове на аутопуту Ниш–Мердаре до сада је искоришћено само око 10% одобрених бесповратних средстава ЕУ, а јавна набавка за преостале деонице је додатно одложена за крај 2025. године. Израда недостајуће пројектне документације за деоницу Плочник–Мердаре, за коју су такође обезбеђена средства ЕУ, већ дужи период касни.

Када је реч о **железничкој инфраструктури**, веома споро напредују радови на модернизацији железничке пруге Ниш–Димитровград и на железничкој обилазници око Ниша. Испитивање и завршетак радова на преосталом делу пруге Будимпешта–Београд (поддеоница Нови Сад–Суботица) успорени су због трагичне несреће на железничкој станици у Новом Саду. Јавне набавке за избор извођача на деоницама 3 и 2 железничког Коридора X треба да буду расписане, док припремне активности у вези са деоницом 1 треба убрзати. Треба спровести утврђивање обима за модернизацију железничких чворова у Београду и Нишу како би се олакшале активности буџетирања и припреме пројеката. Радови на партији један поддеонице Сталаћ–Ђулис, који се финансирају из државног буџета, знатно касне, док је поступак јавне набавке за партију 2 окончан, али уговор о јавној набавци радова још увек није потписан.

Србија је део новог европског транспортног коридора Западни Балкан–Источни Медитеран и стога се очекује да буде конструктивна у пројектима које финансира ЕУ, а који се спроводе широм региона, чиме се доприноси побољшање регионалне повезаности.

Преношење ревидиране Уредбе о *TEN-E*-у касни. Србија треба да је пренесе у своје национално законодавство како би убрзала поступке издавања дозвола и омогућила развој кључних инфраструктурних пројеката са суседним земљама.

Србија наставља да развија енергетске пројекте у оквиру трансевропских **енергетских мрежа**. У јануару 2025. године, гасни интерконектор између Србије и Бугарске (ИБС) отпочео је комерцијално пословање након добијања употребне дозволе. Међутим, неограничени режим приступа трећих страна и отворен поступак расподеле капацитета на недискриминаторској основи у складу са правним тековинама Енергетске заједнице, Споразумом о финансирању за *IPA 2017* и обавезама Србије у оквиру Реформске агенде тек треба да буду у потпуности спроведени. У погледу Трансбалканског коридора за пренос електричне енергије, потписан је уговор за изградњу двосистемског далековода од 400 kV, који је укључен у деоницу III од

Обреновца до Бајине Баште, а радови су почели у јуну 2025. године. У току је пружање помоћи за припрему конкурсне документације за деоницу IV од Бајине Баште до Црне Горе и Босне и Херцеговине. Србија је такође покренула израду нацрта просторног плана за пројекат „Панонски коридор”.

Поглавље 27: Животна средина и климатске промене

ЕУ промовише снажно климатско деловање, одрживи развој и заштиту животне средине. Правила ЕУ садрже одредбе које се односе на климатске промене, квалитет воде и ваздуха, управљање отпадом, заштиту природе, индустријско загађење, хемикалије, буку и цивилну заштиту.

Животна средина

Институционални оквир је успостављен, али га треба побољшати, пошто су надлежности сектора животне средине расуте у неколико министарстава. Треба ојачати општу координацију и капацитет локалних самоуправа и јавних комуналних предузећа, нарочито у сектору вода.

У области **хоризонталног законодавства** законодавни оквир се налази на високом нивоу усклађености са правним тековинама ЕУ. У новембру 2024. године, Скупштина је усвојила Закон о процени утицаја на животну средину (ПУЖС) и Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину (СПУЖС). Сада је важно осигурати брзу примену правних прописа за све пројекте, укључујући *EXPO 2027*, пре издавања грађевинских дозвола.

Поступци учешћа јавности и јавних консултација нису побољшани у односу на претходни извештајни период. Србија треба да настави да унапређује међуресорну координацију. Министарство заштите животне средине треба да јавно објави званичне извештаје и информације о текућим инфраструктурним инвестицијама и њиховом утицају на животну средину.

Прекогранична сарадња се није побољшала током извештајног периода. Србија треба да настави са напорима за спровођење Конвенције из Еспоа, за јачање сарадње са суседним земљама и са отпочињањем спровођења активности наведених у Меморандуму о разумевању о сарадњи у области заштите животне средине са Бугарском.

Број инспекцијских предмета и случајева кажњавања због прекршаја је повећан; међутим, усклађивање са Директивом о одговорности за животну средину и даље је у раној фази, док је неопходно унапредити усклађеност прописа са Директивом о кривичним делима против животне средине и њихово спровођење.

У области **квалитета ваздуха**, Србија је одржава висок ниво усклађености са правним тековинама ЕУ. У јуну 2025. године, Србија је усвојила нови Закон о заштити ваздуха. Пожељно је даље усклађивање са најновијим правним тековинама ЕУ о квалитету ваздуха, као и усклађивање са индексом ЕУ за квалитет ваздуха. У јануару 2025. године, организације цивилног друштва су предузеле правне радње против органа власти због недостатка информација о нивоу загађења ваздуха у Лесковцу, Прокупљу, Пожеги и Инђији, где подаци у реалном времену наводно нису били доступни грађанима. Усвојена су три локална плана квалитета ваздуха за Зрењанин, Ваљево и Зајечар. Србија је наставила са заменом неефикасних и загађујућих котлова у јавним зградама широм земље.

Када је реч о **управљању отпадом** Србија је постигла добар ниво усклађености са правним тековинама ЕУ, али спровођење споро напредује и још увек је ограничено. План превенције стварања отпада за период 2025–2030. године, заједно са четири спроведбена прописа, усвојен је током извештајног периода. И даље постоји потреба за увођењем система проширене одговорности произвођача за одређене токове отпада, у складу са начелом „загађивач плаћа”. Затворен је центар за управљање отпадом „Дубоко”, што је довело до преусмеравања отпада на несанитарне депоније. Избили су пожари на депонијама у неколико градова током лета 2025. године, што је довело до хитних мера централних и локалних органа. У току су напори у погледу затварања несанитарних депонија и треба их интензивирати. Инсинератор отпада у Београду је у функцији од новембра 2024. године. Србија је ратификовала Пармску декларацију која се односи на превенцију болести које узрокује изложеност азбесту, као и Остравску декларацију којом се подржавају одредбе из Пармске декларације.

Ниво усклађености са правним тековинама ЕУ у области **квалитета воде** и даље је делимичан. Институционални оквир у сектору вода је фрагментиран и није на одговарајући начин прилагођен растућем нивоу инвестиција. Побољшање локалног управљања и техничких вештина, нарочито у погледу рада и одржавања постројења за третман вода и отпадних вода, и даље представља приоритет. Србија треба да убрза усвајање новог закона о водама у складу са правним тековинама ЕУ, као и закона о води за пиће.

Усклађеност у области **заштите природе**, нарочито са Директивом о стаништима и Директивом птицама и најновијим правним тековинама ЕУ које се односе на обнову природе, и даље је делимична, а усвајање новог закона о заштити природе још увек је у току. У извештајном периоду површина заштићених подручја је проширена. Србија треба да додатно интензивира напоре у погледу идентификовања и претходног одређивања локација за укључивање у мрежу „Натура 2000”. Институционални капацитети и капацитети људских ресурса на националном и локалном нивоу и даље су слаби, нарочито у погледу капацитета примене прописа и контроле трговине дивљим животињама. Нови Сад је добио акредитацију Рамсарске конвенције „Град влажних подручја” у јулу 2025. године.

У погледу **индустријског загађења и управљања ризиком**, усклађеност са правним тековинама ЕУ и даље је делимична. Током извештајног периода, издате су 62 нове дозволе за интегрисано спречавање и контролу загађивања (ИСКЗ) од укупно 220 које су неопходне. Значајан напредак је остварен у области управљања ризицима од опасности усвајањем новог Закона о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце, заједно са спроведбеним прописима, у новембру 2024. године. Србија се подстиче да усвоји преостале спроведбене прописе. Србија је у извештајном периоду усвојила Закон о потврђивању Минамата конвенције о живи.

Србија је постигла висок ниво усклађености са правним тековинама ЕУ у области **хемикалија**.

Постоји делимична усклађеност са правним тековинама ЕУ у погледу **буке**. Србија треба да усвоји три припремљена спроведбена прописа у оквиру Закона о заштити од буке у животној средини. Стратешка карта буке за београдски аеродром усвојена је у јуну 2024. године. Србија треба да настави са израдом карата буке за Београд, Суботицу и Крагујевац и одговарајућих акционих планова, као и да обезбеди спровођење прописа који се односе на заштиту од буке.

Када је реч о **цивилној заштити**, Србија активно доприноси механизму Уније за цивилну заштиту (*UCPM*) и учествује у њему и обезбедила је критичну енергетску инфраструктуру Украјини преко Координационог центра ЕУ за реаговање у ванредним ситуацијама. Србија поседује правни и политички оквир за управљање ризиком од катастрофа. Међутим, нова стратегија смањења ризика од катастрофа и нови закон о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама тек треба да буду усвојени. Редовно се ажурира регистар ризика од катастрофа, у складу са Директивом ЕУ *INSPIRE* и иницијативом ЕУ за унапређење интероперабилности података. Србија треба да успостави Трансевропску мрежу за размену података између администрација (*TESTA*) као предуслов за повезивање са Заједничким комуникационим и информационим системом за ванредне ситуације (*CECIS*).

Климатске промене

Србија је у извесној мери припремљена у области **климатских промена**, али је примена у раној фази. Постигнут је ограничен напредак током извештајног периода.

Србија је напредовала у спровођењу правних тековина ЕУ у области мониторинга, извештавања, провере и акредитације (МИПА). Настављене су обуке о апликацијама за одређивање цене угљеника и гасове са ефектом стаклене баште за релевантне заинтересоване стране. Регистар гасова са ефектом стаклене баште је оперативан од октобра 2024. године. До сада су издате 93 дозволе. Смернице су јавно доступне преко платформе. Србија се подстиче да прошири усклађивање свог законодавства са правним тековинама у области МИПА и његово спровођење, како би у потпуности обухватила систем *EU ETS*, тиме обухватајући ваздухопловни сектор, сектор пловидбе и сектор у оквиру система *ETS2*. Обављени су одређени припремни радови за увођење националног пореза на угљеник.

Нацртом националног просторног плана Србије, који се заснива на њеној енергетској стратегији, предвиђени су изградња и пуштање у рад нових термоелектрана, што би могло угрозити способност Србије да оствари своје циљеве у области климе и усклади их са циљевима Европске уније. Србија треба да утврди датум за постепено укидање угља као делотворно средство за поступање у складу са својим обавезама у оквиру Зелене агенде о постизању климатске неутралности до 2050. године. Земља треба да ажурира свој Закон о климатским променама и Стратегију нискоугљеничног развоја како би се ускладила са циљем ЕУ у погледу климатске неутралности до 2050. године. Србија и даље треба у потпуности да се усклади са правним тековинама ЕУ о флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, супстанцама које оштећују озонски омотач и емисијама из сектора коришћења земљишта, промене намене земљишта и шумарства (*LULUCF*), од возила и друмског саобраћаја.

Србија је у јануару и септембру 2025. године поднела свој први двогодишњи извештај о транспарентности и свој нови национално утврђени допринос (*NDC*) у складу са Споразумом из Париза. Новим *NDC*-ом предвиђен је циљ смањења емисије гасова са ефектом стаклене баште за 40,1% (не укључујући сектор *LULUCF*) до 2035. године, што *de facto* значи да је већина преосталих напора за ублажавање како би се постигла привреда са ниским нивоом емисија угљеника одложена за период након 2035. године.

Овај кластер обухвата следећа поглавља: Пољопривредни и рурални развој (поглавље 11); Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика (поглавље 12); Рибарство и аквакултура (поглавље 13); Регионална политика и координација структурних инструмената (поглавље 22) и Финансијске и буџетске одредбе (поглавље 33)

Поглавље 11: Пољопривреда и рурални развој

Заједничка пољопривредна политика ЕУ подржава пољопривреднике и обезбеђује прехранбену сигурност у Европи. Она помаже у борби против климатских промена и за одрживо управљање националним ресурсима; одржава руралне области и пејзаже широм ЕУ; и одржава руралну привреду активним промовисањем послова у пољопривреди, пољопривредно-прехранбеној индустрији и повезаним секторима. То захтева јаке системе управљања и контроле. Постоје такође заједничка правила ЕУ за тржишне стандарде, политику квалитета и органску пољопривреду.

У погледу **хоризонталних питања**, Србија је ревидирала свој акциони план за преношење, примену и спровођење правних тековина ЕУ у овој области. Остаје да се усвоји нова, национална стратегија која обухвата период 2025–2034. године.

Србија треба да оствари напредак у успостављању интегрисаног система управљања и контроле (*IACS*) и прелазак са ручне на електронску обраду захтева за пружање помоћи. Развијен је софтвер за систем за идентификацију земљишних парцела (*LPIS*). Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде требало би да обезбеди довољне људске ресурсе за спровођење *LPIS*-а и даљи развој *IACS*-а. Неопходно је даље побољшати величину узорка и квалитет података како би се осигурао развој мреже за пренос података о одрживости пољопривредних газдинстава.

У области **пољопривредних тржишта** – **заједничка организација тржишта**, није забележен напредак у погледу усвајања правних прописа. Измене и допуне Закона о вину тек треба да буде усвојене.

У погледу **руралног развоја**, Србија је забележила даље губитке у оквиру *IPARD* II програма у 2024. години и искористила је само 56,6% расположивих средстава ЕУ.

Када је реч о програму *IPARD* III, остварен је ограничен напредак у преношењу поверених мера *IPARD*-а. Међутим, није било напретка у спровођењу, још увек нису потписани уговори, а дошло је и до значајних кашњења у подношењу захтева за поверавање нових мера. Србија би требало да без одлагања уложи напоре како би закључила уговоре и исплатила средства из програма *IPARD* III и значајно убрзала поверавање трију нових мера. Капацитет Агенције за *IPARD* треба додатно ојачати.

У погледу **политике квалитета**, није остварен напредак. Закон о шемама квалитета тек треба да буде усвојен.

Када је реч о **органској пољопривреди**, још увек није усвојен Закон о органској производњи, којим би се обезбедила усклађеност са правним тековинама ЕУ.

У погледу **борбе против корупције**, тела *IPARD*-а су у обавези да спречавају, откривају и пријављују неправилности.

Поглавље 12: Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика

Правне тековине ЕУ о храни, укључујући хигијенска правила за производњу прехрамбених производа, обезбеђују висок ниво безбедности хране и хране за животиње, као и висок ниво заштите интереса потрошача. Штите се здравље и добробит животиња и безбедност хране животињског порекла, укључујући и квалитет семена, биљни репродуктивни материјал, заштиту од штетних организама, исхрану животиња и примену средстава за заштиту биља.

Правни и институционални оквир за ово поглавље је успостављен. Међутим, правни оквир још увек није у потпуности усклађен са правним тековинама ЕУ, док институционални оквир и капацитете треба значајно ојачати.

У области **опште безбедности хране**, Србија тек треба да усвоји стратегију и акциони план за усклађивање са правним тековинама ЕУ. Током извештајног периода, од шеснаест предвиђених оквирних закона који за циљ имају усклађивање са правним тековинама ЕУ, усвојена су само два. У погледу увоза хране Србија наставља да примењује неефикасан приступ заснован на ризику. Поред тога, Србија је увела ненајављене измене услова увоза за производе животињског порекла, што је негативно утицало на трговинске токове тих категорија производа (видети и Поглавље 30). Чини се да је ово питање сада у великој мери решено.

У области **ветеринарске политике**, недостатак кадрова у Управи за ветерину остаје главни изазов у погледу капацитета за спровођење. Србија је на читавој територији спровела кампање за вакцинацију против беснила 2024. и 2025. године и требало би да настави са овом праксом. Србија треба да појача надзор над беснилом. Србија још увек треба да испуни одређене захтеве за почетак извоза свежих јаја и свеже живине, као и свињског меса у ЕУ. Усклађивање са правним тековинама ЕУ о добробити животиња и даље је у току.

У погледу **стављања на тржиште хране, хране за животиње и споредних производа животињског порекла**, потребни су додатни напори у погледу праћења и унапређења објеката за храну према стандардима ЕУ. Потребан је даљи рад како би се осигурала потпуна усклађеност са правним тековинама ЕУ о прикупљању, складиштењу и преради споредних производа животињског порекла.

Када је реч о **правилима за безбедност хране и посебним правилима за храну за животиње**, Србија тек треба да усвоји стратегију / национални програм за побољшање квалитета млека. Није забележен напредак у усклађивању дозвољеног нивоа афлатоксина у млеку са правним тековинама ЕУ.

У области **фитосанитарне политике** предузети су одређени кораци у вези са одрживим коришћењем пестицида, али релевантни правни прописи тек треба да буду у потпуности спроведени. Управа за заштиту биља и даље има озбиљан недостатак кадрова, посебно у одељењима за планирање политика. Измене два оквирна закона из ове области, Закона о репродуктивном материјалу шумског дрвећа и Закона о признавању сорти пољопривредног биља, усвојене су у марту 2025. године, ради усклађивања са правним тековинама ЕУ.

Није било напретка у вези са **генетски модификованим организмима**. Усклађивање у овој области и даље је пресудно за напредак преговора о чланству у Светској трговинској организацији и предуслов је за отварање овог поглавља.

Поглавље 13: Рибарство и аквакултура

Заједничком политиком у области рибарства утврђују се правила за управљање у рибарству, штите се живи ресурси мора и ограничава се утицај рибарства на животну средину. То обухвата утврђивање квота улова, управљање капацитетима флоте, правила о контроли и инспекцијском надзору, правила за тржишта и аквакултуру, као и подршку за рибарске и обалне заједнице. Овом политиком се такође промовише одржива аквакултура.

Иако је Србија, као континентална земља, ограничена на риболов и аквакултуру у копненим водама, потребно је да у потпуности развије тренутно ограничени институционални оквир како би обухватила релевантне делове правних тековина ЕУ у оквиру овог поглавља, нарочито као земља тржишта и у области аквакултуре. Правни оквир и даље треба ускладити са правним тековинама ЕУ. Током извештајног периода, Србија је усвојила акциони план за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ до датума приступања. Овим свеобухватним документом обухваћене су главне мере које треба предузети у области рибарства.

Када је реч о **управљању ресурсима и флотом**, правне тековине ЕУ које се примењују на Србију укључују одредбе о европској јегуљи. Законодавство о **тржишној политици** и даље треба ускладити са правним тековинама ЕУ.

Иако је систем **инспекције и контроле** начелно успостављен, потребна су даља побољшања, укључујући координацију између укључених државних органа. Службене контроле производа рибарства намењених за извоз у ЕУ и даље треба ускладити са правним тековинама ЕУ. Спровођење Правилника о сертификацији улова и потпуно усклађивање правног оквира у области незаконитог, непријављеног и нерегулисаног (ННН) риболова више пута су одлагани и треба да се реше приоритетно.

У области **структурних активности**, сектор испуњава услове за подршку у оквиру програма *IPARD*, међутим, први уговори још увек нису потписани.

У области **аквакултуре**, Србија би требало да усвоји стратешки план за олакшавање развоја ове економске активности и даље усклађивање са правним тековинама ЕУ.

Није било значајнијих помака у погледу **државне помоћи и међународних споразума**.

Поглавље 22: Регионална политика и координација структурних инструмената

Регионална политика је главни инструмент ЕУ за смањење регионалних разлика и инвестирање у одржив и инклузиван друштвено-економски раст. Она делује кроз „дељено управљање” између Комисије и држава чланица ЕУ. Спровођење програмâ кохезионе политике захтева одговарајуће административне капацитете на нивоу програма и пројеката, успостављање система доброг финансијског управљања и контроле, као и испуњавање других елемената правних тековина ЕУ, као што је законодавство у вези са животном средином или законодавство у вези са јавним набавкама.

У погледу **законодавног оквира**, Србија још увек треба да усвоји Закон о кохезионој политици, ојача заједничко регионално планирање између централних и локалних органа власти и унапреди фискалну децентрализацију да би ускладила одговорности са финансијским ресурсима. Од марта 2025. године, регионално планирање подржано је спроведбеним законодавством о документима јавне политике и процени утицаја прописа. До краја извештајног периода, 83% локалних самоуправа је усвојило локалне

планове развоја, засноване на начелу партнерства. Међутим, Србија још увек треба да усвоји национални план развоја како би успоставила приоритете у области политике, препознала развојни потенцијал региона и подржала напоре за смањење регионалних и локалних разлика. Усклађеност са условима за спровођење се редовно прати. Потребно је уложити више напора у промоцију одрживог и инклузивног раста у регионима (*видети и поглавља 5, 8, 15, 17, 19 и 27*).

Институционални оквир за кохезиону политику је углавном успостављен, али одговорност за регионалну политику је тренутно подељена између неколико министарстава, а потенцијал агенција за регионални развој и канцеларија за локални развој је недовољно искоришћен. Редовно се одржавају састанци ради координације активности у вези са регионалним развојем, укључујући Акциони план за Поглавље 22.

Потенцијал за коришћење Европских група за територијалну сарадњу у различитим инструментима политике, као фацилитатора за интегрисано територијално управљање и *Interreg* сарадњу, остао је неискоришћен. Србија показује довољан **административни капацитет** за управљање фондовима ЕУ. Међутим, кључне институције се суочавају са недостатком кадрова, што доводи до ризика од поремећаја у систему и захтева да се томе хитно посвети пажња. Усвајање политике задржавања и даље је приоритет. Напредак је остварен у вези са планом за изградњу административних капацитета, интегрисањем обуке о финансијским инструментима ЕУ и кохезионој политици кроз програм обуке Националне академије за јавну управу, сертификацијом предавача у области кохезионе политике и обезбеђивањем добре динамике и ефикасности обуке. Постојеће могућности за обуку треба у потпуности искористити да би се обезбедило благовремено спровођење усвојених оперативних програма и несметан прелазак на *ex-post* контроле.

Када је реч о **програмирању**, Србија је усвојила Реформску агенду у оквиру Инструмента за реформе и раст, завршила програмирање преосталих средстава из фондова *IPA* III и покренула спровођење два оперативна програма. Напредак је остварен у управљању јавним инвестицијама буџетирањем пројеката капиталних инвестиција током трогодишњег временског оквира, применом методологије означавања зелених инвестиција и надоградњом Информационог система за управљање јавним инвестицијама, уз омогућавање ефикасне процене, праћења и извештавања о зеленим инвестицијама. Србија наставља да учествује у шест прекограничних програма и два транснационална програма: Стратегији ЕУ за Јадранско-јонски регион и Стратегији ЕУ за Дунавски регион.

Србија има користи од регулисаног и функционалног система за **праћење и вредновање** који је подржан оперативним информационом системом за управљање. Потребно је установити секторске одборе за праћење оперативних програма, у складу са начелом партнерства.

Системи за **финансијско управљање, контролу и ревизију** су функционални, што доказују стопе уговарања и исплате *IPA* средстава и ниске стопе одбијања. Ојачани систем ревизије обезбеђује довољан обухват и усклађеност са међународним стандардима у области ревизије, иако је потребно унапређење ревизије оперативних програма *IPA* и Инструмента за реформе и раст. Међутим, недовољан број запослених у Канцеларији за подршку Националног службеника за одобравање и у јединицама за интерну ревизију трију министарстава која спроводе помоћ ЕУ доводи до критичних ризика.

Србија треба да унапреди правни оквир за **борбу против корупције и превара у поступању са средствима из ЕУ** и средствима из других извора, усвајањем одредби о размени информација са *OLAF*-ом, као и одредби о одобравању приступа информацијама и техничким и финансијским проверама од стране Европске комисије, *OLAF*-а и Европског ревизорског суда. Јачање капацитета Одељења за сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима Европске уније (*AFCOS*) и даље је од пресудног значаја (*видети и Поглавље 32*).

Поглавље 33: Финансијске и буџетске одредбе

Ово поглавље обухвата правила којима се уређује финансирање буџета ЕУ („сопствена средства“). Ова средства се углавном састоје од: (i) доприносâ на основу бруто националног дохотка сваке државе чланице; (ii) царинских дажбина; (iii) нерециклиране пластике; и (iv) средстава на основу пореза на додату вредност. Државе чланице морају да имају одговарајући административни капацитет да адекватно координишу и обезбеде тачан обрачун, наплату, исплату и контролу сопствених средстава.

Напредак је између ограниченог и извесног у основним областима политика које индиректно утичу на систем сопствених средстава (*за напредак у овим областима, видети поглавља 16 – Опорезивање, 18 – Статистика, 29 – Царинска унија и 32 – Финансијска контрола*).

Када је реч о **традиционалним сопственим средствима**, царинско законодавство је у највећој мери усклађено са правним тековинама ЕУ. Међутим, пријављивање износа преко 10.000 евра се обавља физички и Србија не користи *OWNRES*, нити било коју другу сличну националну електронску базу података за извештавање о преварама и неправилностима. Садашњи рачуноводствени систем не користи два различита рачуна, један за наплаћена или обезбеђена дуговања („А рачун“), а други за ненаплаћена/необезбеђена дуговања или обезбеђена дуговања на које је поднета жалба („Б рачун“).

У погледу **средстава заснованих на ПДВ-у**, доступан је довољан број извора података за израчунавање теоријског необдитног ПДВ-а, који произлазе из табела понуде и употребе које су први пут објављене 2019. године.

Када је реч о **административној инфраструктури**, потребно је додатно ојачати капацитет институција у релевантним областима политике и даље развијати организационе и процедуралне везе између институција које су укључене у сопствена средства.

КЛАСТЕР 6: Спољни односи

У овом кластеру постоје два поглавља: Спољни односи (поглавље 30) и Спољна, безбедносна и одбрамбена политика (поглавље 31).

Поглавље 30: Спољни односи

ЕУ има заједничку трговинску политику према трећим земљама, засновану на мултилатералним и билатералним споразумима и аутономним мерама. Постоје и правила ЕУ у области хуманитарне помоћи и развојне политике.

Када је реч о **заједничкој трговинској политици**, Србија тек треба да приступи Светској трговинској организацији (СТО). Овај процес је заустављен пре свега јер није било

напретка у погледу усвајања измена и допуна Закона о генетички модификованим организмима, као ни у погледу завршетка преговора о приступу тржишту са малим бројем чланица СТО. Осим тога, Србија тек треба да постигне потпуну усклађеност са правним тековинама ЕУ у складу са својим акционим планом у вези са преосталим припремама за приступање ЕУ у оквиру Поглавља 30.

Србија треба да настави да има конструктивну улогу у оквиру споразума ЦЕФТА и заједничког регионалног тржишта (ЗРТ, у складу са обавезама преузетим у контексту Берлинског процеса. Србија би такође требало да настави са спровођењем новог Акционог плана за Заједничко регионално тржиште за период 2025–2028. године, као и одлука усвојених у оквиру споразума ЦЕФТА, укључујући девет одлука из октобра 2024. године и четири из фебруара 2025. године.

У Србији постоји тенденција да се уведу *ad hoc* трговинске рестриктивне мере, што је у супротности са карактером ССП. Квантитативна ограничења увоза сунцокретовог уља и маргарина, која је Србија усвојила у марту 2024. године, као и забрана извоза дрвених пелета из априла 2024. године, укинута су у марту 2025. године, док су извозне квоте за отпад од гвожђа и челика, усвојене у децембру 2024. године, укинута у јулу. Поред тога, Србија је у мају 2025. године укинула увозне дозволе и обуставила издавање нових дозвола за велики број млечних и месних производа, што је значајно пореметило трговину и додатно проширило списак трговинских рестриктивних мера предузетих током претходних година. Чини се да је ово питање сада у великој мери решено. Забрана извоза наоружања и војне опреме од јуна је и даље на снази. Такође, системски се погоршавају услови за увоз различитих врста производа, пре свега животињског порекла у вези са праксом санитарних, фитосанитарних и ветеринарских граничних инспекција, у погледу учесталости, трајања, обима и трошкова узорковања. Србија треба да се уздржи од увођења једностраних трговинских рестриктивних мера у складу са својим обавезама из ССП-а према члану 36. Поред тога, кад је реч о управљању квотама за вино, Србија се подстиче да се врати на отворени и транспарентни систем „ко први дође, први је на реду“, који се примењује на сав увоз вина у ЕУ.

Србија је наставила да спречава заобилажење рестриктивних мера ЕУ донетих у контексту агресије Русије на Украјину преко српске територије и/или правних субјеката регистрованих у Србији. Србија треба да настави да интензивира напоре у борби против заобилажења санкција, укључујући ризик од трговине преко трећих земаља.

У марту 2025. године, Србија је усвојила нови Закон о извозу и увозу **робе двоструке намене**, са циљем даљег усклађивања са најновијим правним тековинама ЕУ, конкретно са Уредбом (ЕУ) 2021/821. Србија редовно усваја националну контролну листу робе двоструке намене са циљем потпуног усклађивања са најновијом делегираном уредбом Комисије. Још увек се разматрају пријаве Србије за приступање Васенарском аранжману и Аустралијској групи из 2009. односно 2017. године. Србија тек треба да се усклади са правним тековинама ЕУ у области **скрининга страних директних инвестиција**.

Србија наставља да преговара о **билатералним споразумима са трећим земљама**. У октобру 2024. године потписан је Споразум о слободној трговини (ССТ) са Уједињеним Арапским Емиратима, који је ступио на снагу 1. јуна 2025. године. ССТ са Египтом, потписан у јулу 2024. године, ступио је на снагу у септембру 2025. године. Поред тога, у току су преговори о ССТ са Јужном Корејом. Србија је најавила планове за

закључивање ССТ са Израелом. Сви споразуми о слободној трговини о којима Србија води преговоре морају да обезбеде усаглашеност са правним тековинама ЕУ и да садрже клаузулу о престанку важења, чиме се гарантује да Србија може да иступи из споразума након приступања ЕУ. Србија такође треба да обезбеди да се спроведу одговарајуће анализе трошкова и користи пре закључења било каквих преговора како би се ризик од негативних ефеката за одређене секторе свео на минимум. У Србији је на снази 50 билатералних инвестиционих споразума (БИС), од чега је 21 споразум закључен са државама чланицама ЕУ. Поред тога, низ билатералних инвестиционих споразума чека на ратификацију. Србија је такође најавила планове за потписивање нових БИС са Бахреином, Узбекистаном, Индијом, Киргистаном, Екваторијалном Гвинејом, Јапаном и Сан Марином. Србија се подстиче да развије стратегију за измену или раскид постојећих билатералних инвестиционих споразума који не испуњавају стандарде ЕУ и земљу излажу ризицима.

У Србији је успостављен институционални оквир. Међутим, неопходно је ојачати административне капацитете кад је реч о трговини са ЕУ и ЕФТА у вези са окончањем процеса приступања СТО и прикупљањем тржишне статистике.

Кад је реч о **развојној политици и хуманитарној помоћи**, развојна помоћ и хуманитарна помоћ се додељују на *ad hoc* основи.

Поглавље 31: Спољна, безбедносна и одбрамбена политика

Државе чланице морају бити способне да воде политички дијалог у оквиру спољне, безбедносне и одбрамбене политике ЕУ, да се усаглашавају са изјавама ЕУ, да учествују у деловању ЕУ и примену договорених санкција и рестриктивних мера.

Настављен је **политички дијалог** између ЕУ и Србије о спољној и безбедносној политици. У априлу 2025. године Србија је учествовала на једанаестом састанку политичких директора ЕУ и Западног Балкана о ЗСБП. У априлу 2025. године министар спољних послова Србије учествовао је на радној вечери уз министре спољних послова земаља Западног Балкана и чланове Савета за спољне послове.

Успостављен је институционални оквир који омогућава учешће Србије у Заједничкој спољној и безбедносној политици ЕУ и заједничкој безбедносној и одбрамбеној политици.

У области **заједничке спољне и безбедносне политике** ЕУ, Србија треба, као приоритет, да уложи додатне напоре како би даље ускладила своју спољну политику са ЗСБП ЕУ. Степен усклађености Србије са изјавама високог представника у име ЕУ и одлукама Савета о санкцијама, и даље је низак. На дан 24. октобра 2025. године, усклађеност са ЗСБП је била на нивоу од 63% (у поређењу са 59% у 2024. години), а повећала се у последњим недељама након што се Србија ретроактивно усагласила са неколико одлука Савета и изјава ЕУ, укључујући неке одлуке којима се стављају на листу руски држављани и изјаве којима се осуђују поступци Русије.

Србија се није усагласила са **рестриктивним мерама** ЕУ против Русије, нити са низом других изјава и рестриктивних мера ЕУ у вези са Русијом, Кином, Белорусијом, Ираном, Демократском Народном Републиком Корејом и дестабилизацијом Републике Молдавије. Она наставља да обавља летове за Русију, са повећаном учесталošћу У току су блиска сарадња и размена информација на техничком нивоу између ЕУ и националних органа власти о заобилажењу санкција и Србија би требало да одржи постојећи добар ниво сарадње у овој области. Међутим, брзо стицање права на

путовање у ЕУ без виза за држављане Русије тако што им се додељује српско држављанство представља разлог за забринутост. Србија је на Генералној скупштини УН гласала за успостављање Међународног дана против једностраних принудних мера, гласајући супротно ставу Европске уније.

Србија је наставила активно да сарађује са **међународним организацијама**. Србија нема билатералне споразуме о имунитету којима се одобрава изузеће од надлежности Међународног кривичног суда и ускладила се са заједничким ставовима ЕУ о интегритету Римског статута заједно са повезаним водећим начелима ЕУ о билатералним споразумима о имунитету. Трећи акциони план за примену Резолуције Савета безбедности УН 1325 о женама, миру и безбедности за период од 2024. до 2026. године усвојен је у априлу 2025. године; он се не односи изричито на женске организације цивилног друштва, нити на све жене из рањивих група. Србија је такође дала допринос у четири мировне мисије УН (често се придружујући контингенту једне државе чланице ЕУ) и наставила сарадњу са НАТО и његовим чланицама. Србија се уздржала од гласања о резолуцији Генералне скупштине УН о сарадњи између УН и Савета Европе, коју је ЕУ подржала..

Србија је наставила да развија интензивне односе и стратешка партнерства са великим бројем земаља широм света. Интензивирани су билатерални контакти са **Русијом** који су учестали и на високом нивоу, уз примере антизападног наратива, укључујући наратив који студентске протесте карактерише као *обојену револуцију* подржану из иностранства, што отвара питања о стратешком усмерењу Србије. Председник Србије присуствовао је паради поводом Дана победе у Москви 9. маја и одржао билатерални састанак са председником Русије. Они су се састали и у септембру у Пекингу. Више српских министара одржавало је учестале блиске контакте са руским званичницима и министрима, укључујући и посете Москви. Дана 14. марта 2025. године, Србија је била међу 41 земљом које су подржале заједничку изјаву коју је у њихово име представила Руска Федерација у Савету Уједињених нација за људска права, поводом обележавања 80. годишњице победе над нацизмом 9. маја.

Србија одржава равнотежу у односима са **Украјином**. Контакти на високом нивоу одржавани су и са Украјином, укључујући телефонски разговор двојице председника у децембру 2024. и мају 2025. године. Дана 11. јуна 2025. године председник Србије је присуствовао Самиту Украјина – Југоисточна Европа у Одеси, што је била његова прва посета Украјини од почетка руске агресије. Србија подржава територијални интегритет Украјине; међутим, није се придружила завршној декларацији из Одесе којом се осуђује руска агресија на Украјину. У фебруару 2025. године Србија је јавно повукла своју подршку резолуцији Генералне скупштине УН о свеобухватном, праведном и трајном миру у Украјини, која је донета поводом треће годишњице почетка опсежне руске инвазије на Украјину и коју је подржала ЕУ, и то након одржаног гласања. Србија је наставила да пружа хуманитарну помоћ (укључујући значајне количине енергетске опреме), као и финансијску помоћ Украјини. Руска Спољна обавештајна служба саопштила је да је муниција произведена у Србији, преко монтаже у земљама НАТО, индиректно испоручивана Украјини. Након притисака из Русије, Србија је објавила обуставу извоза наоружања и војне опреме произведене у Србији и саопштила да ће сваки будући извоз те врсте захтевати одобрење Савета за националну безбедност.

Србија је одржавала учестале контакте на високом нивоу са **Кином** и учествовала у заједничкој војној вежби са Кином у јулу 2025. године. Председник Вучић је присуствовао и обележавању 80. годишњице од завршетка Другог светског рата и

Кинеско-јапанског рата у септембру у Пекингу, где се састао и са председником Кине Сијем Ђинпингом.

Србија је такође водила активну спољну политику са великим бројем земаља са различитих континената, укључујући САД (са којима је договорено успостављање процеса стратешког дијалога), државе чланице ЕУ, Уједињено Краљевство, Турску, Израел, Азербејџан, Казахстан, Иран и Узбекистан. Србија је такође ојачала своје везе са партнерима из Африке.

Србија је наставила да подржава мере и документе ЕУ о **спречавању сукоба**. Србија је такође дала допринос у четири мировне мисије УН (често се придружујући контингенту једне државе чланице ЕУ) и наставила сарадњу са НАТО и његовим чланицама.

Кад је реч о **неширењу оружја и разоружавању**, Србија спроводи своју стратегију за период 2023-2025. и акциони план за борбу против ширења оружја за масовно уништење. Када је реч о конвенционалном оружју, Србија је наставила да се позитивно ангажује и спроводи Регионалну мапу пута за Западни Балкан за одрживо решење за недозвољено поседовање, злоупотребу малокалибарског оружја и лаког наоружања и муниције за њих и трговину њима. Требало би да Србија размотри потврђивање Протокола V о експлозивним остацима рата уз Конвенцију о конвенционалном оружју.

Србија је чланица Групе снабдевача нуклеарном енергијом, али још увек није ни у једном другом мултилатералном режиму контроле извоза. Србија се усагласила са Заједничком позицијом ЕУ 2008/944 којом се дефинишу заједничка правила којима се уређује контрола извоза војне технологије и опреме, ревидирањем Закона о извозу и увозу наоружања и војне опреме и усвајањем новог закона о извозу и увозу робе двоструке намене у марту 2025. године. Србија је у јулу установила своју Националну контролну листу наоружања и војне опреме. Истог месеца, влада је увела забрану извоза наоружања и војне опреме произведене у Србији поверљивом одлуком, према којој будући извоз подлеже одобрењу Савета за националну безбедност.

Србија има транспарентан систем извештавања о својим **стратешким контролама извоза**, али наводе о корупцији у пословима везаним за трговину оружјем треба истражити. Србија је потписница Уговора о трговини оружјем, али би, како би се подржала усклађеност с њиме требало развити додатне мере за спречавање преусмеравања оружја и муниције. Србија се последњих година није ускладила са изјавама ЕУ договореним на Конференцији држава чланица Организације за забрану хемијског оружја и састанцима Извршног савета, као и са повезаним рестриктивним мерама ЕУ. Србија се 2024. и 2025. године такође није систематски ускладила са изјавама ЕУ у контексту Конференције УН о разоружавању и Првог комитета Генералне скупштине УН, те је у неким приликама подржала ставове којима се ЕУ противила. На састанцима у вези са Уговором о трговини оружјем, Србија се усаглашава са ЕУ у погледу техничких питања и опште ефективности Уговора, а задржава независан став у погледу политичких питања (Русија/Украјина, Кина).

Кад је реч о **мерама за заштиту тајности**, Србија је наставила да спроводи свој Споразум са ЕУ о безбедносним процедурама за размену и заштиту информација са ознаком тајности.

Када је реч о **заједничкој безбедносној и одбрамбеној политици (ЗБОП)**, Србија је наставила да активно учествује у и даје значајан допринос **мисијама и операцијама ЕУ за управљање војним кризама**, као и у операцији (*EUNAVFOR-Atalanta*) у западном Индијском океану и Црвеном мору. Србија још увек треба да усвоји правне прописе

неопходне за спровођење Закона о учешћу цивила у међународним мисијама и операцијама из 2023. године, као и институционални оквир потребан да би стекла услове за допринос цивилним мисијама у оквиру ЗБОП. Србија доприноси сарадњи у области војне медицине преко Балканске медицинске радне групе. Србија је такође дала допринос у четири мировне мисије УН (често се придружујући контингенту једне државе чланице ЕУ) и наставила сарадњу са НАТО и његовим чланицама.

Када је реч о **хибридним претњама**, манипулације информацијама и страно мешање (*FIM*), укључујући дезинформације, остају питања која изазивају забринутост и која треба хитно решавати. У децембру 2024. године, телевизија *Russia Today Balkan* званично је почела са радом и постала доступна на каналима и сервисима државног оператора *Телеком Србија*. Постоје забрињавајући извештаји о укључености српских држављана и територије Србије у руским хибридним операцијама, укључујући субверзивне активности након избора у Молдавији. Као последица тога, српске власти су притвориле више лица. Кад је реч о сајбер безбедности у контексту међународне безбедности, Србија је активно учествовала у преговорима о завршном извештају Отворене радне групе за период 2021–2025. године о безбедности информационих и комуникационих технологија и њихове употребе, укључујући и усаглашавање са изјавама ЕУ.

АНЕКС I – Односи између ЕУ и Србије

У оквиру **приступних преговора** отворена су 22 поглавља, од којих су два привремено затворена (поглавља 25 и 26). У складу са ревидираном методологијом проширења, коју је Србија прихватила, преговарачка поглавља су груписана у шест тематских кластера, а преговоре би требало отворати за сваки кластер у целини – након испуњавања мерила за отварање – а не за појединачна поглавља. Отворена су сва поглавља из кластера 1 (Основе) и кластера 4 (Зелена агенда и одржива повезаност). После њих, највише се напредовало у кластеру 3 (Конкурентност и инклузивни раст) и он је следећи у реду за отварање. Србија је доставила своје преговарачке позиције за поглавља 2, 3, 10, 16, 19 и 28.

Србија учествује у **процесу стабилизације и придруживања**. Србија је наставила да бележи резултате у спровођењу обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП). Међутим, српско законодавство и даље није усклађено са ССП у више области, укључујући ограничења у погледу стицања непокретности и дискриминаторне праксе приликом издавања платних картица од стране банака. Када је реч о јавним набавкама, међувладини споразуми закључени са трећим земљама и њихова примена не поштују начела ЕУ која се односе на једнак третман, транспарентност, забрану дискриминације и конкуренцију за највећи део вредности уговора о јавним набавкама. Као резултат тога, привредна друштва из ЕУ су спречена да учествују у великим инфраструктурним пројектима у земљи.

Настављен је редован политички и економски дијалог између ЕУ и Србије. Одржани су састанци пододбора, као и састанци посебне групе за реформу јавне управе. Србија такође учествује у министарском дијалогу између министара из ЕУ и земаља кандидата који су задужени за привреду и финансије, где се усвајају заједничке препоруке. Последњи састанак је одржан 13. маја 2025. године.

Економска интеграција са ЕУ је снажна. ЕУ је главни трговински партнер Србије. У 2024. години трговина са ЕУ је чинила 58,3% укупне трговине Србије. Трговински дефицит Србије са ЕУ је благо повећан на 5,2 милијарде евра у 2024. години, у односу на 5,1 милијарду евра у 2023. години. Поређења ради, трговина Србије са другим највећим трговинским партнером, ЦЕФТА, чинила је око 9% укупне трговине. Укупна трговина Србије у 2024. години додатно се повећала на 68,2 милијарде евра.

Образац усклађивања Србије са ставовима **заједничке спољне и безбедносне политике ЕУ** остао је у великој мери непромењен. Србија је наставила да активно учествује у мисијама и операцијама ЕУ за управљање кризама у оквиру заједничке безбедносне и одбрамбене политике.

Балканска медицинска радна група, у којој Србија учествује, има користи од мере подршке у износу од 6 милиона евра до 2022. године у оквиру Европског мировног фонда.

Безвизни режим путовања за држављане Србије који путују у шенгенски простор је на снази од децембра 2009. године. Споразум о **реадмисији** између ЕУ и Србије је на снази од јануара 2008. године. У седмом извештају Комисије из децембра 2024. године у оквиру механизма за суспензију безвизног режима закључено је да Србија и даље испуњава захтеве за либерализацију визног режима.

У оквиру **Инструмента за претприступну помоћ** за период 2021–2027. године (*IPA III*)⁶ усвојена је одлука о финансирању за *IPA 2025–2027* у износу од 139,4 милиона евра, за пружање подршке Србији у областима основних реформи, доброг управљања, локалног развоја и усклађивања са правним тековинама ЕУ. То допуњује 875 милиона евра подршке из *IPA III* обезбеђене у складу са одлукама о финансирању усвојеним 2021, 2022, 2023. и 2024. године. Ово обухвата два оперативна програма из области: (i) животне средине и енергетике, као и (ii) запошљавања, вештина и социјалног укључивања, у укупној вредности од 340 милиона евра подршке ЕУ. Осим тога, за програм руралног развоја *IPARD III* обезбеђено је 288 милиона евра подршке ЕУ.

Овај скуп програма допуњује значајан пакет вишедржавних и регионалних програма, укључујући Инвестициони оквир за Западни Балкан. Поред тога, Србија учествује у три **програма прекограничне сарадње** са суседним земљама Западног Балкана, као и у програмима транснационалне сарадње са државама чланицама у оквиру Европског фонда за регионални развој и *IPA* Јадранског прекограничног програма. Нове активности доприносе текућим програмима у оквиру *IPA II* (2014–2020), који и даље пружају значајну подршку за друштвени и економски развој земље и подупиру кључне реформе у области владавине права, јавне управе и другим секторима.

У оквиру **Инструмента за реформе и раст**, Србија би могла остварити користи од оквирно додељених средства у износу од 1,586 милијарди евра, која ће бити каналисана кроз Реформску агенду, која покрива кључне реформе у четири области политике: развој пословног окружења и приватног сектора; зелена и дигитална транзиција; развој приватног сектора и пословно окружење; развој људског капитала; и основе / владавина права. Исплата подршке ЕУ ће бити условљена испуњавањем предуслова – укључујући, у случају Србије и Косова, ангажовање у правцу нормализације међусобних односа с циљем потпуног спровођења свих њихових обавеза које произлазе из Споразума о путу ка нормализацији и Анекса за његово спровођење, као и свих прошлих споразума о дијалогу, те покретање преговора о свеобухватном споразуму о нормализацији односа.

Србија уз подршку *IPA* учествује у следећим програмима ЕУ: „Хоризонт Европа“, „Програм за конкурентност предузећа и малих и средњих предузећа“ (*COSME*), „Европска сарадња у области науке и технологије“, „Инструмент за повезивање Европе“, „Еразмус+ и Креативна Европа“, програм „Грађани, једнакост, права и вредности“, „Запошљавање и друштвене иновације“, „ЕУРЕКА“ и програм „Дигитална Европа“. Да би се побољшала пракса зеленог буџетирања, Србија учествује, као посматрач, у два пилот-пројекта у оквиру „Инструмента за техничку подршку“. Србија такође учествује у мрежи Европских центара за дигиталне иновације (*EDIH*), Дигиталној агенди ЕУ за Западни Балкан, као и иницијативи *EU4Digital* и *Wifi4WB*.

⁶Службени лист L 330, 20. 9. 2021.

Анекс II – Статистички подаци

СТАТИСТИЧКИ ПОДАЦИ (на дан 11. 9. 2025)

Основни подаци

	Напомена	2012.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Становништво (у хиљадама)		7 217 i	6 927 i	6 872 i	6 797 i	6 641 i	6 605 i
Укупна површина земље (km²)		77 594 iw	77 594 iw	77 594 iw	77 539 iw	77 539 iw	77 539 iw

Национални рачуни

	Напомена	2012.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Бруто домаћи производ (БДП) (у милионима националне валуте)		3 967 884	5 764 148	6 576 024	7 458 762 p	8 817 763 p	9 638 519 p
Бруто домаћи производ (БДП) (у милионима евра)		35 074	49 024	55 931	63 501 p	75 204 p	82 321 p
БДП по глави становника (у еврима)		4 870	7 110	8 180	9 530 p	11 350 p	12 510 p
БДП по глави становника (према стандарду куповне моћи (СКМ))		10 712	13 422	14 929	16 449 p	18 650 p	20 365 p
БДП по глави становника (према СКМ), у односу на просек ЕУ (ЕУ-27 = 100)		41,2	44,1 b	45,0	45,7 p	48,9 p	51,3 p
Стопа раста реалног БДП: промена у односу на обим БДП у претходној години (%)		- 0,4	- 1,0	7,9	2,6 p	3,8 p	3,9 p
Раст запослености (подаци из националних рачуна) у односу на претходну годину (%)		0 p	- 1 p	1 p	0 p	0 p	1 p
Раст продуктивности рада: раст БДП (у обиму) по запосленом лицу, у односу на претходну годину (%)		- 1 p	0 p	7 p	3 p	4 p	3 p
Раст јединичних трошкова рада, у односу на претходну годину (%)		10 p	9 p	2 p	10 p	10 p	11 p
* Трогодишња промена (Т/Т-3) у номиналном индексу раста јединичних трошкова рада (2015. = 100)		23,8 p	16,7 p	16,3 p	22,5 p	24,4 p	34,8 p
Продуктивност рада по запосленом: БДП (према СКМ) по запосленом у односу на просек ЕУ (ЕУ-27 = 100)		54 p	47 p	47 p	46 p	:	:
Бруто додата вредност по главним секторима							
Пољопривреда, шумарство и рибарство (%)		7,1	6,0	6,2	6,3 p	4,4 p	3,7 p
Индустрија (%)		27,9	23,4	22,9	24,1 p	22,2 p	21,5 p
Грађевинарство (%)		4,0	5,6	6,2	5,6 p	5,9 p	5,9 p
Услуге (%)		61,2 i	64,8 i	64,7 i	64,0 pi	67,5 pi	69,0 pi
Издаци за финалну потрошњу, као удео БДП (%)		94,4	84,0	82,7	84,0 p	79,7 p	80,5 p
Бруто инвестиције у основне фондове, као удео БДП (%)		19,9	21,4	23,1	23,9 p	23,4 p	23,6 p
Извоз робе и услуга, у односу на БДП (%)		34,4	46,1	52,3	60,7 p	55,1 p	54,2 p
Увоз робе и услуга, у односу на БДП (%)		47,7	54,2	60,0	71,2 p	59,4 p	58,8 p
Бруто инвестиције у основне фондове сектора опште државе, као проценат БДП (%)		:	:	:	:	:	:

Пословање

	Напомена	2012.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
--	----------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Индекс обима индустријске производње (2015. = 100)		95,0	111,0	118,5	120,6	123,4	:
Број активних предузећа (број)		:	:	213 099	205 316	210 715	:
Стопа оснивања: број новооснованих предузећа у референтном периоду (т) подељен са бројем предузећа која су активна у т (%)		:	:	11,1 i	11,5 i	12,5 i	:
Стопа гашења: број угашених предузећа у референтном периоду (т) подељен са бројем предузећа која су активна у т (%)		:	:	5,9 i	13,6 i	9,9 i	:
Запослени у МСП као удео свих запослених лица (у оквиру нефинансијске пословне економије) (%)	1)	:	:	89,72 b	90,15	90,12	:
Додата вредност од стране МСП (у нефинансијској пословној економији) (у милионима евра)	1)	:	:	16 050 bi	19 476 i	21 895 i	:
Укупна додата вредност (у нефинансијској пословној економији) (у милионима евра)		:	:	29 297 b	35 231	40 593	:

Стопа инфлације и цене кућа	Напомена	2012.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Индекс потрошачких цена (ИПЦ), промена у односу на претходну годину (%)		7,4 d	1,8 d	4,0 d	11,7 d	12,1 d	4,8 d

Платни биланс	Напомена	2012.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Платни биланс: укупни текући рачун (у милионима евра)		- 3 672,0	- 2 034,0	- 2 296,0	- 4 139,0	- 1 804,0	- 3 899,0
Текући рачун платног биланса: трговински биланс (у милионима евра)		- 5 635,0	- 5 200,0	- 5 923,0	- 9 352,0	- 6 629,0	- 6 780,0
Текући рачун платног биланса: нето услуге (у милионима евра)		111,0	1 101,0	1 399,0	2 315,0	3 103,0	2 761,0
Текући рачун платног биланса: нето биланс примарног дохотка (у милионима евра)		- 1 098,0	- 1 529,0	- 2 059,0	- 3 013,0	- 3 915,0	- 5 151,0
Текући рачун платног биланса: нето биланс секундарног дохотка (у милионима евра)		2 949,0	3 594,0	4 287,0	5 913,0	5 638,0	5 269,0
Нето биланс примарног и секундарног дохотка: од чега су државни трансфери (у милионима евра)		69,0	252,0	294,0	553,0	341,0	100,0
* Трогодишњи просек дефицита биланса текућег рачуна у односу на БДП (%)		:	- 5,2	- 5,0	- 4,9	- 4,3	- 4,6
* Петогодишња промена удела светског извоза робе и услуга (%)		:	38,4	31,0	33,5	43,5	40,6
Нето биланс (унутрашње – спољашње) страних директних инвестиција (СДИ) (у милионима евра)		752,8 w	2 938,5 w	3 656,9 w	4 328,2 w	4 261,6 w	4 600,4 w
Стране директне инвестиције (СДИ) у иностранству (у милионима евра)		256,0 w	100,4 w	229,1 w	104,2 w	302,8 w	610,8 w
од којих СДИ из привреде о којој се извештава у земљама ЕУ-27 (у милионима евра)		:	С	- 43,0	- 38,0	113,0	:
Стране директне инвестиције (СДИ) у привреди о којој се извештава (у милионима евра)		1 008,8 w	3 038,9 w	3 886,0 w	4 432,5 w	4 564,4 w	5 211,1 w
од којих СДИ из земаља ЕУ-27 у привреди о којој се извештава (у милионима евра)		:	С	1 758,0	1 392,0	2 235,0	:
* Нето позиција међународне инвестиције, у односу на БДП (%)		:	- 86,2	- 79,2	- 77,6	- 65,0	- 61,7
Годишња стопа промене у бруто приливу дознака (у националној валути) од радника миграната (%)		:	:	:	:	:	:

Јавне финансије	Напомена	2012.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Дефицит/суфицит опште државе у односу на БДП (%)		:	:	:	:	:	:
Бруто дуг опште државе у односу на БДП (%)		:	:	:	:	:	:
Укупни буџетски приходи, као проценат БДП (%)		:	:	:	:	:	:
Укупни јавни расходи, као проценат БДП (%)		:	:	:	:	:	:

Финансијски показатељи	Напомена	2012.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Бруто спољни дуг укупне привреде, у односу на БДП (%)	2)	73,1 iw	62,8 iw	65,2 iw	66,0 piw	60,4 piw	60,5 piw
Бруто спољни дуг укупне привреде, у односу на укупни извоз (%)		223,6 w	138,2 w	126,6 w	110,2 w	110,7 w	115,9 w
Новчана маса: М1 (новчанице, ковани новац, преконоћни депозит, у милионима евра)	3)	2 714,6 w	10 376,6 w	11 915,9 w	12 237,3 w	14 948,1 w	17 419,0 w
Укупни кредити које су монетарне финансијске институције дале резидентима (консолидовано) (у милионима евра)		:	:	:	:	:	:
* Годишња промена пасиве из финансијског сектора (%)		:	:	:	:	:	:
* Дуг приватног сектора, консолидовано, у односу на БДП (%)		:	:	:	:	:	:
Каматне стопе: дневна новчана стопа, на годишњем нивоу (%)		9,81 w	0,08 w	0,23 w	4,00 w	5,23 w	4,45 w
Девизни курс евра: просек периода (1 евро = ... националне валуте)		113,128	117,578	117,573	117,459	117,251	117,085
Индекс ефективног девизног курса пондерисан трговином, 42 земље (2015. = 100)		:	:	:	:	:	:
* Трогодишња промена (Т/Т-3) у индексу ефективног девизног курса пондерисаног трговином, 42 земље (2015. = 100)		:	:	:	:	:	:
Вредност средстава резерви (укључујући злато) (у милионима евра)		- 1 138,0	271,0	2 620,0	2 919,0	5 104,0	2 834,0

Спољна трговина робом	Напомена	2012.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Вредност увоза: сва роба, сви партнери (у милионима евра)		13 522	21 482	27 332	36 739	35 217	38 103
Вредност извоза: сва роба, сви партнери (у милионима евра)		8 251	16 464	21 053	26 354	27 039	28 944
Трговински биланс: сва роба, сви партнери (у милионима евра)		- 5 271	- 5 019	- 6 279	- 10 386	- 8 178	- 9 159
Односи размене (индекс извозних цена / индекс увозних цена * 100) (број)		97,8 iw	103,4 iw	106,1 iw	102,0 iw	103,6 iw	105,6 piw
Удео извоза у земље ЕУ-27 у вредности укупног извоза (%)		61,1 iw	66,2 iw	65,8 iw	66,0 iw	65,7 iw	63,4 iw
Удео увоза из земаља ЕУ-27 у вредности укупног увоза (%)		57,1 iw	55,6 iw	53,9 iw	51,9 iw	53,6 iw	53,1 iw

Демографија	Напомена	2012.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Сирова стопа природне промене броја становника (стопа природног прираштаја): број рођених минус број умрлих (на 1000 становника)		- 4,9	- 8,0	- 10,9	- 6,9	- 5,4	- 5,7
Стопа смртности одојчади: смртност деце млађе од 1 године (на 1000 живорођене деце)		6,2	5,0	4,7	4,0	4,7	:

Очекивани животни век при рођењу: мушкарци (у годинама)		72,3	71,6	70,0	72,7 b	73,8 b	:
Очекивани животни век при рођењу: жене (у годинама)		77,5	77,5	75,7	77,9 b	78,6 b	:

Тржиште рада	Напомена	2012.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Стопа економске активности за лица старости од 20 година до 64 године: удео становништва старости од 20 година до 64 године које је економски активно (%)		64,5	72,5	74,5 b	75,9	76,8	78,0
Стопа запослености лица старости од 20 година до 64 године: удео становништва старости од 20 година до 64 године које је запослено (%)		49,0	65,9	66,2 b	68,8	69,6	71,3
Стопа запослености мушкараца старости од 20 година до 64 године (%)		56,9	72,9	73,6 b	75,8	75,9	77,2
Стопа запослености жена старости од 20 година до 64 године (%)		41,2	58,9	58,9 b	61,8	63,4	65,5
Стопа запослености лица старости од 55 година до 64 године: удео становништва старости од 55 година до 64 године које је запослено (%)		31,6	52,2	50,3 b	53,6	56,7	58,7
Запосленост по главним секторима							
Пољопривреда, шумарство и рибарство (%)		21,0 i	14,6 i	14,2 bi	13,9 i	13,1 i	12,8 i
Индустрија (%)		21,3 i	22,6 i	23,6 bi	23,8 i	23,5 i	23,0 i
Грађевинарство (%)		5,2 i	5,4 i	6,0 bi	5,9 i	5,9 i	6,0 i
Услуге (%)		52,5 i	57,5 i	56,2 bi	56,4 i	57,4 i	58,2 i
Запослени у јавном сектору као удео укупне запослености, лица старости од 20 година до 64 године (%)		:	:	:	:	:	:
Запослени у приватном сектору као удео укупне запослености, лица старости од 20 година до 64 године (%)		:	:	:	:	:	:
Стопа незапослености: удео радне снаге која је незапослена (%)		24,1	9,1	11,2 b	9,6	9,5	8,6
Стопа незапослености мушкараца (%)		23,4	8,8	10,3 b	9,1	9,1	8,4
Стопа незапослености жена (%)		25,1	9,5	12,2 b	10,1	9,9	8,9
Стопа незапослености младих: удео радне снаге између 15 година и 24 године која је незапослена (%)		51,2	26,6	26,0 b	24,3	25,0	23,0
Стопа дугорочне незапослености: удео радне снаге која је незапослена 12 месеци или више (%)		17,0	4,4	5,0	3,9	3,8	3,4
Стопа незапослености лица (старости од 25 година 64 године) са стеченим највише првим степеном средњошколског образовања (0–2. нивоа према ISCED-y) (%)		23,3	9,6	14,6 b	12,9	13,3	12,7
Стопа незапослености лица (старости од 25 година 64 године) са стеченим високим образовањем (5–8. нивоа према ISCED-y) (%)		15,9	7,6	8,3 b	5,9	6,4	6,2

Социјална кохезија	Напомена	2012.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Просечне номиналне месечне зараде и плате (национална валута)	4) 5)	57 430 w	82 984 w	90 784 w	103 316 w	118 599 w	135 403 w
Индекс стварних зарада и плата (индекс номиналних зарада и плата подељено са индексом инфлације) (2016. = 100)		104 w	123 w	129 w	131 w	134 w	147 w
Џини коефицијент		:	33,8	33,3	32,6	31,7	31,9

Линија сиромаштва		:	28,7	29,8	25,7	28,6	29,1
-------------------	--	---	------	------	------	------	------

Животни стандард	Напомена	2012.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Број путничких аутомобила у односу на број становника (број на хиљаду становника)		229,6 iw	315,0	329,0	352,0	362,0	377,0
Број претплатника мобилне телефоније у односу на број становника (број на 1000 становника)		1 269,3 w	1 192,6 w	1 250,8 w	1 465,2 w	1 304,5 w	:
Доступност приступа мобилној широкопојасној мрежи (на 100 становника)		:	:	:	:	:	:
Доступност приступа фиксној широкопојасној мрежи (на 100 становника)		:	34 w	35 w	35 w	35 w	:

Инфраструктура	Напомена	2012.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Густина железничке мреже (пруге у функцији на 1000 km ²)		49,2 iw	43,2 iw	43,4 iw	43,6 iw	43,6 iw	:
Дужина аутопутева (у километрима)		:	928	928	941	963	:

Образовање, иновације и истраживање	Напомена	2012.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Проценат лица старости од 30 година до 34 године са нивоом високог образовања (5–8. ниво према <i>ISCED-у</i>)		24,6	33,0	35,3 b	36,1	38,2	40,0
Проценат лица старости од 30 година до 34 године са нивоом високог образовања (5–8. ниво према <i>ISCED-у</i>), мушкарци		20,3	27,1	27,8 b	30,7	29,8	32,3
Проценат лица старости од 30 година до 34 године са нивоом високог образовања (5–8. ниво према <i>ISCED-у</i>), жене		29,0	39,1	42,9 b	41,6	46,9	48,0
Учешће у предшколском васпитању и образовању (деца старости од 3 и више година)		:	69,1	67,5	69,2	:	:
Учешће у предшколском васпитању и образовању (деца старости од 3 и више година), мушкарци		:	69,0	67,3	69,2	:	:
Учешће у предшколском васпитању и образовању (деца старости од 3 и више година), жене		:	69,3	67,7	69,3	:	:
Петнаестогодишњаци са slabим резултатом у читању		33,1	:	:	36,4	:	:
Петнаестогодишњаци са slabим резултатом у математици		38,9	:	:	43,1	:	:
Петнаестогодишњаци са slabим резултатом у науци		35,0	:	:	35,1	:	:
Рано напуштање образовања и обуке: удео лица старости од 18 година до 24 године са највише првим степеном средњошколског образовања (највише 2. ниво према <i>ISCED-у</i>) који нису наставили образовање или обуку		8,1	5,6	7,7 b	5,7	5,8	6,2
Рано напуштање образовања и обуке: удео мушкараца старости од 18 година до 24 године са највише првим степеном средњошколског образовања (највише 2. ниво према <i>ISCED-у</i>) који нису наставили образовање или обуку		8,7	5,4	8,7 b	6,5	5,8	6,8
Рано напуштање образовања и обуке: удео жена старости од 18 година до 24 године са највише првим степеном средњошколског образовања (највише 2. ниво према <i>ISCED-у</i>) који нису наставили образовање или обуку		7,4	5,8	6,6 b	5,0	5,9	5,7

Удео лица старости од 25 година до 64 године који су учествовали у образовању и обукама (последње 4 недеље)		3,6	3,7	4,8 b	5,1	6,1	5,5
Удео лица старости од 25 година до 64 године који су учествовали у образовању и обукама (последње 4 недеље), мушкарци		3,4	3,3	4,2 b	4,4	5,5	4,9
Удео лица старости од 25 година до 64 године који су учествовали у образовању и обукама (последње 4 недеље), жене		3,8	4,0	5,3 b	5,7	6,7	6,1
Изложеност студената који су дипломирали у стручном образовању и обукама (COO) учењу на радном месту (% популације старости од 20 година до 34 године)		:	:	17,1	17,2	21,4	21,0
Удео појединаца који имају најмање основне дигиталне вештине (% популације старости од 16 година до 74 године)		:	:	41,3	:	33,6	:
Удео појединаца који имају најмање основне дигиталне вештине (% популације старости од 16 година до 74 године), мушкарци		:	:	43,9	:	35,5	:
Удео појединаца који имају најмање основне дигиталне вештине (% популације старости од 16 година до 74 године), жене		:	:	38,8	:	31,8	:
Јавни расходи за образовање у односу на БДП (%)		:	:	:	3,0 p	:	:
Бруто домаћи расходи за истраживање и развој у односу на БДП (%)		0,82	0,86	0,95	0,92	0,88	:
Буџетска апропријација или издаци државе за истраживање и развој (GBAORD), као проценат БДП (%)		:	0,44	0,40	0,37	0,36	0,40
Проценат домаћинства која имају приступ интернету код куће (%)		:	81,0	81,5	83,2	85,4	88,9

Животна средина

	Напомена	2012.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Индекс емисије гасова са ефектом стаклене баште, еквивалент CO ₂ (1990. = 100)		75,4 w	78,0 w	75,8 w	76,4 w	:	:
Енергетски интензитет привреде (kg еквивалента нафте на 1000 евра БДП у сталним ценама из 2015)		421,4	392,0	370,3	365,2	:	:
Електрична енергија произведена из обновљивих извора у односу на бруто потрошњу електричне енергије (%)		28,5	30,7	29,9	30,1	31,7	:
Удео друмског саобраћаја у копненом транспорту робе (на основу тонског километра) (%).		33,8 w	64,9 w	62,0 w	62,5 w	66,1 w	:

Енергетика

	Напомена	2012.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Примарна производња свих енергената (у хиљадама тона еквивалента нафте)		10 793	10 963	10 179	9 617	9 508	:
Примарна производња сирове нафте (у хиљадама тона еквивалента нафте)		1 229	921	894	881	886	:
Примарна производња чврстих горива (у хиљадама тона еквивалента нафте)		7 278	7 205	6 282	5 979	5 504	:
Примарна производња гаса (у хиљадама тона еквивалента нафте)		425	325	288	261	251	:
Нето увоз свих енергената (у хиљадама тона еквивалента нафте)		4 082 i	4 795 i	5 652 i	7 381 i	6 699 i	:
Бруто унутрашња потрошња енергије (у хиљадама тона еквивалента нафте)		14 607	15 950	16 231	16 428	15 966	:
Бруто производња електричне енергије (GWh)		36 799	37 956	38 236	35 510	40 028	:

Пољопривреда	Напомена	2012.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Индекс обима пољопривредне производње (по произвођачким ценама) (2015. = 100)		81,7 w	116,0 w	110,2 w	101,4 w	104,9 w	:
Искоришћено пољопривредно подручје (у хиљадама хектара)		3 485,9	3 506,5	3 506,1	3 488,8	3 396,3	:
Број стоке: жива говеда (у хиљадама грла, крај периода)		921,0 е	886,0	860,0	799,8	725,4	698,6
Број стоке: живе свиње (у хиљадама грла, крај периода)		3 139,0 е	2 983,0	2 868,0	2 667,0	2 141,0	2 349,2
Број стоке: живе овце и живе козе (у хиљадама грла, крај периода)		1 867,0 i	1 887,0 i	1 890,0 i	1 912,5 i	1 863,9 i	1 878,5 i
Доступност сировог млека на пољопривредним газдинствима (у хиљадама тона)		:	1 583,7	1 563,5	1 512,1	1 416,8	:
Производња пожњевених усева: житарице (укључујући пиринач) (у хиљадама тона)		6 354,9	11 447,6	10 236,4	8 012,9	10 809,3	8 687,1
Производња пожњевених усева: шећерна репа (у хиљадама тона)		2 483,0	2 018,2	2 048,2	1 667,1	2 040,6	1 922,9
Производња пожњевених усева: поврће (у хиљадама тона)		915,8	720,1	795,7	815,8	704,7	855,6

Извор: Евростат и/или статистички органи у Србији

: = није доступно

b = прекид у серији

C = поверљива вредност

d = дефиниција се разликује

e = процена, процењена вредност

p = привремено

i = процена Евростата

w = подаци које је доставио национални статистички орган, који су у надлежности тог органа и који су објављени према начелу „у виђеном стању” и без икаквих гаранција у погледу њиховог квалитета и придржавања статистичке методологије ЕУ

* = показатељ поступка у случају макроекономске неравнотеже

Фусноте:

- Од референтне 2021. године укључен је део неинкорпорисаних предузећа која обезбеђују годишњи финансијски извештај. Поред одељака од Б до Љ (осим Ј), обухваћени су и одељци од Н до О и поделе П95 и П96 класификације *NACE Rev. 2*, који морају бити узети у обзир приликом поређења са подацима до 2021. године.
- Званични спољни дуг Републике Србије.
- Новчана маса М1 састоји се од готовог новца у оптицају и средстава на жиро, текућим и другим рачунима власника новчаног салда у пасиви банака, укључујући новчани салдо на рачунима органа локалне самоуправе, односно рачунима са којих се плаћања могу вршити без икаквих ограничења.
- Зараде и плате исплаћене запосленима код правних субјеката и неинкорпорисаних предузећа.
- Зараде и плате из административних извора (евиденција пореске управе). Просечан приход израчунат на основу укупног износа обрачунатих прихода за извештајни месец и броја запослених са еквивалентом пуног радног времена.

